

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

COMPONENTĂ

A CREȘTERII

EFICIENȚEI

MODERNIZAREA

STRUCTURII

INDUSTRIEI

Universitatea Jud. Huned. Nr. 1
SALA DE LECTURA

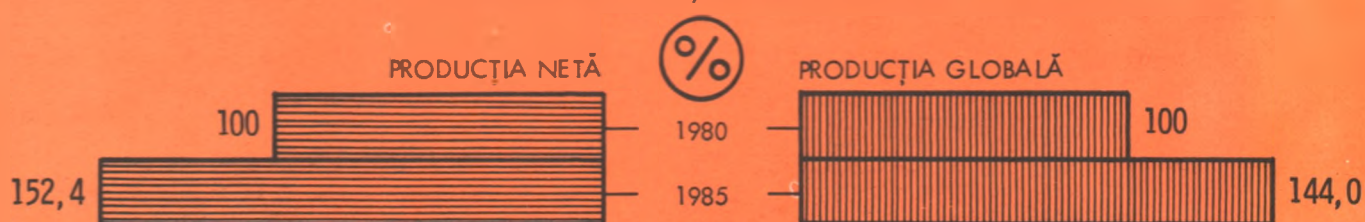
Cincinalul calității și eficienței

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI

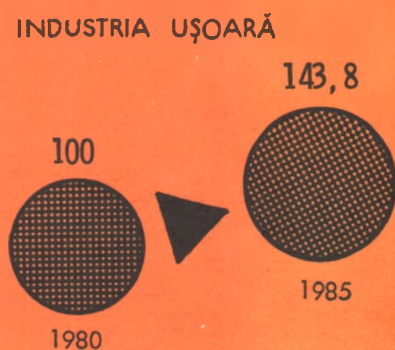
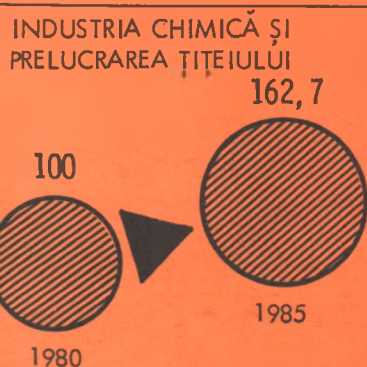
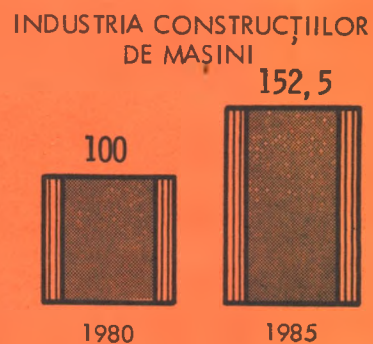
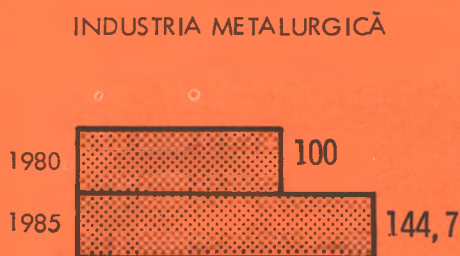
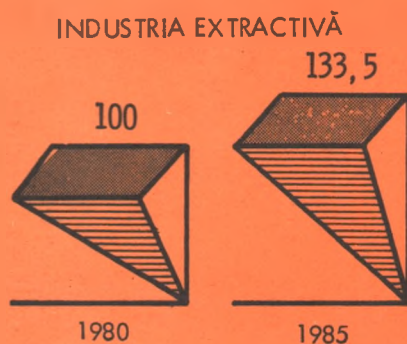
"... în acest cincinal vom acționa nu atât pentru crearea de noi unități economice, cât pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completând dotarea din unele sectoare, cât și pentru folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem. În acest cadru va trebui să punem accent mai mare pe valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pe realizarea unei producții la nivel calitativ mondial".

NICOLAE CEAUȘESCU

DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE PE PRINCIPALELE RAMURI - în procente -

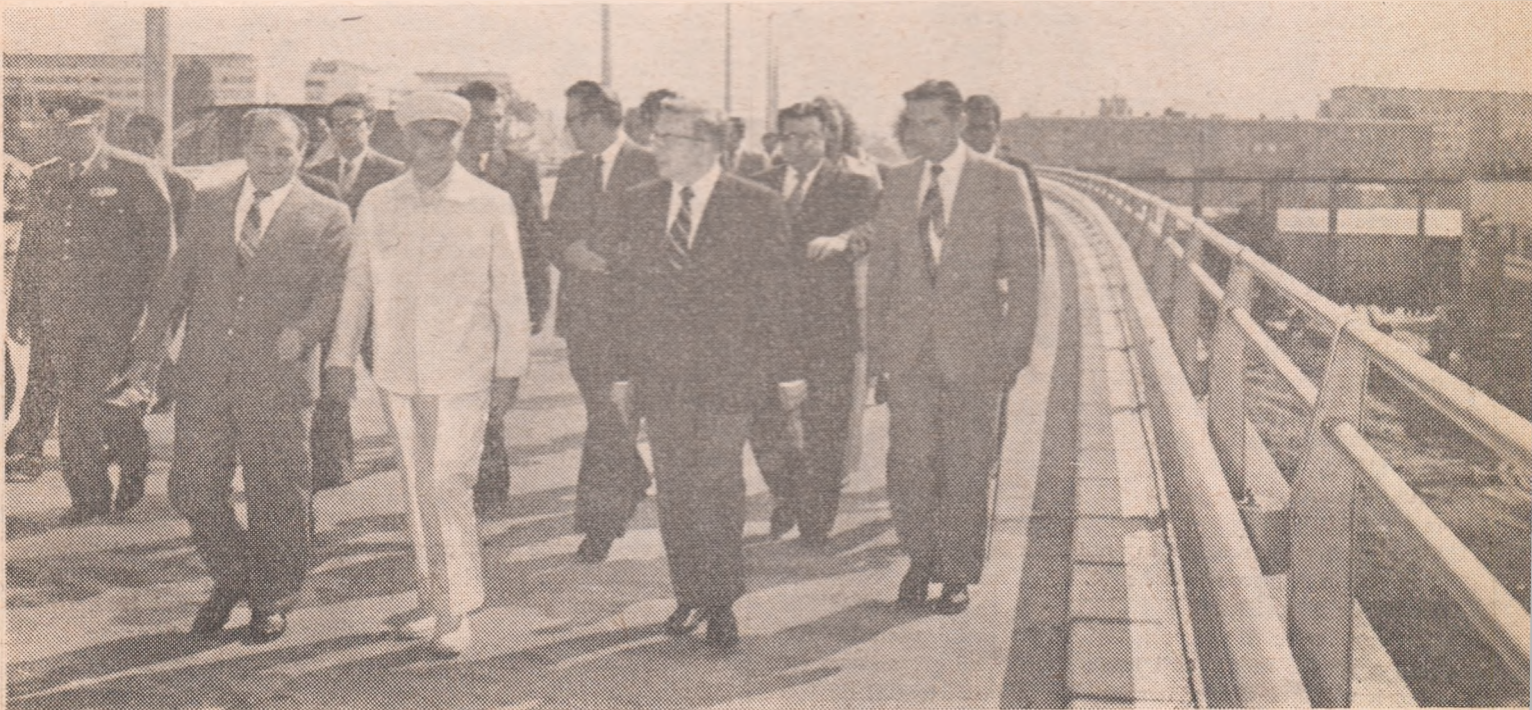
ÎN CINCINALUL
1981 - 1985
SE VA ACȚIONA
PENTRU :

Dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei și ridicarea gradului de tehnicitate.

Intensificarea procesului de restructurare a industriei, punîndu-se accentul pe sectoarele mici consumatoare de energie și materii prime.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A VIZITAT NOUL POD GRANT DIN CAPITALĂ

Realizarea acestei mari și complexe lucrări se înscrie în cadrul vastului program de sistematizare a Bucureștiului, elaborat din inițiativa secretarului general al partidului — program care urmărește să confere Capitalei patriei noastre atributele unei metropole moderne, dotată cu frumoase și trainice ansambluri arhitectonice, cu rețele de trafic din cele mai eficiente.

ROMÂNIA PE NOI TREPTE ALE PROGRESULUI ȘI CIVILIZAȚIEI

REVOLUȚIA de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 — piatră de hotar în istoria milenară a poporului și a patriei noastre — a deschis drumul glorios pentru realizarea plenară a năzuințelor și idealurilor nobile ale maselor largi de oameni ai muncii: de lichidare, pe vecie, a oricăror forme de împilare și aspirare, atât din interior cât și din exterior, de a fi cu adevărat stăpîne pe glia străbună, pe resursele patrimoniului național și a le utiliza, în deplină libertate, potrivit intereselor lor supreme de civilizație și bunăstare, de progres multilateral.

Legitimitatea istorică și întreaga măreție pentru destinele națiunii noastre a actului de la 23 August 1944 — înfăptuit sub conducerea Partidului Comunist Român — se reflectă în amploarea și profunzimea prefacerilor din toate domeniile vieții economico-sociale, în schimbările radicale ale peisajului economic și social al țării, în treptele înalte de progres multilateral pentru toți fiii patriei, în perspectivele deschise de către hotărârile Congresului al XII-lea al partidului. „În cei 37 de ani care au trecut de la istoricele evenimente revoluționare din august 1944, arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, România a parcurs mai multe etape istorice. Dintr-o țară agrară, cu o economie slab dezvoltată, caracterizată ca eminentă agricolă, România s-a transformat într-o țară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare“.

Marile realizări din anii construcției socialiste, dinamismul accentuat din toate domeniile constituie expresia sintetică a înfăptuirii concepției politice originale, profund novatoare a partidului nostru comunist. Această concepție s-a manifestat mai ales în anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului, perioada cea mai fertilă în realizări pe toate planurile, dar și perioada în care teoria și practica revoluționară a construcției noii societăți în România au fost strălucit inovate, promovindu-se cu consecvență noul în întreaga gândire și practică socială, asigurându-se abordarea prospectivă a complexului de factori și condiții concrete, obiective și subiective, interne și externe, în care se desfășoară opera construcției socialiste.

Transformări calitative pregnante

ECONOMIA ROMĂNEASCĂ s-a înscris, în întreaga perioadă postbelică, ca una dintre cele mai dinamice. Această trăsătură s-a manifestat de-a lungul tuturor cincinalelor construcției socialiste, atât pe ansamblul activității productive, cât și pe plan sectorial, al ramurilor și teritorial, cu toate că au trebuit învinse nu puține piedici și greutăți de tot felul. Evoluția nivelului absolut și a sporului înregistrat de principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României relevă constanța dinamismului creșterii și dezvoltării economice. Produsul social a sporit de la 83 mld. lei în anul 1950 la 344 mld. lei în anul 1965, ridicându-se apoi la 544 mld. lei în 1970 și la 1 275 mld. lei în anul 1980, iar venitul național — sursa dezvoltării și consumului — a crescut de la 35 mld. lei în anul 1950 la 146 mld. lei în anul 1965, ajungînd la un nivel de 214 mld. lei în anul 1970 și respectiv 516 mld. lei în anul 1980. Producția industrială, al cărei volum ajunsese la 936 mld. lei în anul 1980, a cunoscut o creștere de 6,5 ori în anul 1965 față de anul 1950, și în anul 1980 o creștere de 33 de ori față de aceeași bază. Producția agricolă a sporit, în aceleași intervale, de 1,9 ori și respectiv de 3,5 ori, volumul ei mediu anual în 1976—1980 fiind de 128,2 mld. lei. Numai volumul producției industriale obținut în anul

1980 are aproximativ aceeași mărime absolută cît reprezenta 80 la sută din întreaga producție a deceniului 1956—1965.

Evoluția unor asemenea indicatori sintetici oglindește și faptul că partea covârșitoare din sporurile înregistrate aparține deceniului 1971—1980, cu deosebire cincinalului care s-a încheiat, reprezentînd materializarea concretă a suflului nou imprimat politicii noastre economice de un deceniu și jumătate încoace. Clarviziunea acestei politici, care este realmente politică a poporului însuși, își vedește și mai strălucit virtuțile dacă ținem seama de realitatea că marile transformări economico-sociale petrecute în țara noastră în deceniul trecut, sporirea substanțială a avuției națiunii, au fost obținute în condițiile în care, pe plan internațional, s-au manifestat cu putere instabilitatea, criza economică și îndeosebi cea energetică, și s-a accentuat criza politico-socială a lumii capitalului, fenomene care, datorită adîncirii interdependențelor economice în lumea contemporană, au creat serioase dificultăți în înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor prevăzute în planurile și programele noastre.

Retrospectiva drumului glorios al făuririi vieții noi în România subliniază că industrializarea socialistă a țării, concepută ca operă vastă, de largă perspectivă, pe baza realităților și cerințelor economiei românești și-a confirmat valențele de opțiune fundamentală a politicii partidului în construcția socialistă, de verigă principală a progresului economico-social multilateral al patriei. Sporirea rapidă a avuției țării, profunzimea schimbărilor în structura complexului economic național relevînd indicatori tot mai ridicați de eficiență, de productivitate, de adîncire a prelucrării materiilor prime, de calitate și competitivitate, împlinirile în domeniul bunăstării poporului — sint argumente de nezdruccinat ale progresului înregistrat de economia românească.

Obiectivele și opțiunile planurilor și programelor de dezvoltare au suferit remodelări în consonanță cu exigențele calitative ale progresului României în noile etape ale construcției socialiste, cu cerințele afirmării plene a revoluției tehnico-științifice, ale transformărilor radicale de conținut, de eficiență, de calitate în toate ramurile, cu imperativele participării ample și eficiente a economiei noastre la schimburile de valori materiale și spirituale cu toate popoarele. Asemenea mutații au avut și au la bază analiza și reevaluarea exigentă, atât a realizărilor, cât și stărilor de lucruri negative din activitatea economică, înlăturarea unor teze și viziuni înguste, rutiniere, de preluare mecanică și absolutizare a unor experiențe valabile în alte condiții, care s-au manifestat în anumite perioade. În acest fel s-a consolidat puternic și se modernizează rapid baza tehnico-materială a societății noastre. Cu toate că România este încă o țară socialistă în curs de dezvoltare, ea realizează, pe iocitor, la o serie de produse de bază, niveluri atinse de țări dezvoltate economic.

Conținutul și efectele calitative ale dezvoltării industriei se oglindesc în importanțele deplasări de structură, de eficiență. Astfel, industria contribuie cu aproximativ 60 la sută la producerea venitului național, procente la care se adaugă cele care sînt urmarea efectului de propagare; ramurile construcțiilor de mașini, chimiei și metalurgiei — iar în acest cadru cu deosebire sectoarele de virf, de prelucrare complexă — au o greutate specifică de 56,4 la sută în ansamblul producției industriale, pondere care se situa la 46 la sută în anul 1965. Datorită creșterii puternice a potențialului tehnic și de producție al industriei constructoare de mașini, această ramură asigură la sfîrșitul cincinalului trecut aproape 80 la sută din necesarul de utilaje pentru investiții și peste un sfert din exportul țării.

Asemenea deplasări calitative, structurale, însoțite de sporuri absolute de mari dimensiuni, atestă avântul puternic al forțelor de producție, viteza mare cu care, în condițiile socialismului, au putut fi micșorate decalajele economice impresionante moștenite din trecut.

Procese importante de dezvoltare și modernizare a parcurs agricultura țării. Datorită fermității cu care a acționat partidul pentru înlăturarea manifestărilor de subapreciere a agriculturii, această ramură a căpătat, alături de industrie, rojul de ramură fundamentală pentru societatea noastră, pentru construcția socialistă și comunistă în ansamblu. Odată cu eforturile mereu sporite de investiții pentru asigurarea agriculturii cu mijloacele tehnice necesare, pentru creșterea capacității de încorporare a cuceririlor științei moderne, pentru accelerarea procesului de făurire a unei agriculturi socialiste moderne, intensive, de înalt randament și productivitate, această ramură s-a angajat tot mai amplu în procesul trecerii de la acumulări cantitative la transformări calitative, la rezultate economice superioare. Roadele acestor eforturi și orientări se reflectă tot mai mult în dinamismul producției agricole, în ridicarea contribuției ramurii la acoperirea, în condiții tot mai bune, a nevoilor populației cu bunuri agroalimentare și a celorlalte nevoi ale economiei naționale. În aceste condiții, în deceniul 1971—1980 producția globală agricolă a sporit cu 58,1 la sută.

Datorită înlăturării consecvente a politicii partidului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, s-au micșorat substanțial decalajele care existau în nivelul de dezvoltare economico-socială a zonelor și județelor. S-au creat în toate județele platforme industriale în fiecare județ existind capacități pentru o producție industrială de cel puțin 10 mld. lei. lucru ce reflectă anvergura prefacerilor economico-sociale și în profilul teritorial, ca fundament trainic pentru afirmarea deplină a egalității între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, al ridicării gradului general de bunăstare și civilizatie.

Progresul viguros al economiei naționale, al tuturor ramurilor și sectoarelor, al tuturor județelor și localităților țării. Întărirea considerabilă a forței materiale a României, au fost și sint rezultatul muncii eroice și eforturilor întregului popor, al mobilizării și utilizării cit mai chibzuite și cu eficiență mereu superioară a resurselor patrimoniului național. „Tot ceea ce am înlăptuit, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este rezultatul muncii creatoare a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor. Nimic nu am primit de-a gata și gratuit, nimic nu a picat din cer! Totul este rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului nostru, care, stăpin pe destinele sale, și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea economică și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa și nu pe spatele altora”. Elovent în această privință este și faptul că, în anul 1971—1980, volumul total al investițiilor în economia națională a crescut cu aproape 178 la sută, iar al fondurilor fixe cu 146 la sută. Datorită politicii de acumulare și de investiții, fondurile fixe din economie au ajuns, în anul 1980, la un volum de 1 870 mld. lei, față de 760 mld. lei în anul 1970, 517 mld. lei în anul 1965 și 207 mld. lei în anul 1950.

Creșterea bunăstării — țelul suprem al politicii partidului

EVOLUȚIA întregii vieți economico-sociale în cei 37 de ani care au trecut de la evenimentele epocale din august 1944 demonstrează că tot ceea ce se înlăptuiește în patria noastră este destinat omului muncii, bunăstării și fericirii întregului popor. Pe măsura dezvoltării generale a societății, a creșterii și modernizării forțelor de producție, a sporirii avuției naționale, a înflorit continuu viața materială și spirituală a membrilor societății noastre, s-au obținut realizări cu adevărat istorice în ridicarea bunăstării generale a oamenilor muncii. Referindu-ne la evoluția citorva indicatori, în mărime absolută, rezultă că retribuiția lunară medie netă a personalului muncitor a sporit de la 377 lei în anul 1950, la 1 028 lei în anul 1965, la 1 289 lei în anul 1970 și la 2 238 lei în anul 1980; veniturile nominale nete ale țărânimii, pe o persoană activă, au sporit de la 167 lei lunar în anul 1950, la 495 lei în anul 1965, în anul 1970 la 571 lei, iar în anul 1980 la 1 373 lei.

O dinamică rapidă au cunoscut indicatorii consumurilor la toate produsele industriale și agroalimentare, toți ceilalți indi-

catori care caracterizează nivelul de bunăstare materială și spirituală a membrilor societății, calitatea vieții. Așa, de exemplu, România se află printre primele 10 țări în lume în ceea ce privește consumul de calorii pe locuitor, iar din punct de vedere al dezvoltării generale a științei, învățămîntului, culturii și a altor domenii ea a ajuns și chiar a depășit multe țări dezvoltate.

Mai departe, trebuie arătat că deceniul 1971—1980, ca etapă a anilor cu cele mai bogate realizări în dezvoltarea economică, se caracterizează și prin cea mai importantă creștere a nivelului de bunăstare a maselor. În cincinalul precedent indicatorii respectivi au fost realizați la un nivel superior celor prevăzuți inițial. Toate acestea confirmă cu pregnanță că țelul suprem al politicii partidului este edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa.

Perspective dintre cele mai luminoase

REALIZĂRILE obținute în deceniul, în cincinalul trecut, potențialul economic net superior de care dispune țara sint temelia trainică pentru înlăptuirea obiectivelor cutozătoare ale cincinalului 1981—1985, ale hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. care au pus ca sarcină centrală trecerea la o nouă calitate în toate domeniile. În aceste condiții, în cincinalul în curs, se va asigura realizarea obiectivului strategic de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată economic. Acest cincinal constituie realmente planul dezvoltării calitative a întregii activități economico-sociale.

Un accent deosebit se pune pe dezvoltarea mai accentuată a bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum și pe dezvoltarea mai puternică a agriculturii, sectoarele respective fiind definite ca factor hotărîtor pentru dezvoltarea economico-socială a țării. Se are în vedere modernizarea structurilor industriei și ale economiei în ansamblu, pe criteriul unei înalte eficiențe. În industria prelucrătoare, ramurile de înaltă tehnicitate, care necesită consumuri materiale și energetice reduse și realizează valorificarea superioară a materiei prime vor cunoaște ritmuri medii anuale superioare.

O caracteristică fundamentală a cincinalului dezvoltării calitative a întregii activități economico-sociale o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. O serie de corelații macroeconomice, cum ar fi creșterea mai rapidă a venitului național decît cea a produsului social, devansarea producției globale industriale de către producția netă, ritmurile mai înalte de creștere a produsului social, venitului național și producției industriale comparativ cu investițiile, realizarea unui ritm mediu anual de creștere a productivității muncii în industrie de peste 4 ori mai mare decît al numărului mediu de personal, reflectă dimensiunea consecințelor pozitive, de profunde, acțiunea largă a factorilor reproducției largite intensive.

Planul cincinal reflectă ridicarea multilaterală a bunăstării poporului, a calității vieții sale în concordanță deplină cu realizările pe tărîmul creșterii economiei, cu evoluția indicatorilor de eficiență. În condițiile în care în multe țări ale lumii, unele foarte dezvoltate, se discută nu atît problema creșterii în continuare a veniturilor și a consumurilor, cît problema asigurării menținerii nivelului de consum la care s-a ajuns, în țara noastră, în cincinalul 1981—1985, retribuiția reală va sporî cu 15,5 la sută, veniturile reale ale țărânimii cu 18 la sută, veniturile totale reale ale populației cu 19 la sută, iar pînă în 1985 se va generaliza în întreaga economie săptămîna de lucru de 44 de ore. Niveluri superioare vor înregistra și indicatorii privind consumul de bunuri și servicii, condițiile de locuit, de ocrotire a sănătății, de odihnă etc.

MĂREȚELE REALIZĂRI obținute pe planul transformării din temelii a vieții economico-sociale a țării, perspectivele deschise de hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R. atestă prin graiul lor semnificativ că socialismul și numai socialismul a putut și poate realiza plenar năzuințele fierbinți pentru care au luptat de-a lungul veacurilor cei ce muncesc din patria noastră. De aceea, în întreaga țară oamenii muncii acționează cu elan și dăruire patriotică pentru realizarea integrală, la cote cit mai înalte de eficiență și calitate, a sarcinilor de plan.

conf. dr. Costinel LAZAR

INVESTIȚII

CONCENTRAREA EFORTURILOR PENTRU REALIZAREA INTEGRALĂ A PROGRAMELOR DE CONSTRUCȚII- MONTAJ

INDEPLINIREA ritmică, integrală, a planului de construcții-montaj, accelerarea penetrii în funcțiune a noilor capacități de producție prioritare reprezintă o sarcină de maximă responsabilitate, pentru a cărei îndeplinire exemplară se cer concentrate și mai bine coordonate eforturile tuturor factorilor implicați — de la constructori și montori la furnizorii de utilaje tehnologice, de la beneficiari și proiectanți la producătorii de materiale de construcții. În acest context, prezentăm o analiză a stadiului îndeplinirii planului de construcții-montaj în cadrul Trustului de montaj utilaj chimic București, urmărind, pe lângă prezentarea experienței pozitive, și evidențierea unor obstacole care mai frânează ritmul de lucru pe unele șantiere.

Factori de accelerare a ritmului de lucru pe șantiere

ÎN CADRUL Trustului de montaj utilaj chimic, care execută lucrări pe toate marile platforme ale chimiei, planul de construcții-montaj pe semestrul I a.c. a fost îndeplinit și depășit atât pe total (100,18%), cât și pe fiecare grup de șantiere. Preocupările constructorului s-au materializat în această perioadă — cu sprijinul celorlalți factori implicați — și în punerea în funcțiune înainte de termen a unor noi capacități de producție cum sînt: instalația de oxigen de la I.P.A.U.S. București (termen de punere în funcțiune luna septembrie a.c.), instalația de produse magnezice Tulcea (termen luna august a.c.), instalația de produse fotosensibile Tirgu Mureș, serele de legume de la Iernut — Tirgu Mureș ș.a.

Obținerea acestor rezultate a fost posibilă în primul rînd prin atenția deosebită care s-a acordat concentrării potențialului material și uman disponibil pe obiectivele prioritare, prin redistribuirea și mobilizarea sa în grad înalt în cadrul grupurilor de șantiere Pitești, Craiova, Năvodari, Bacău, București etc. Pentru creșterea eficienței în utilizarea forțelor disponibile și pentru scurtarea execuției, o atenție prioritară s-a acordat perfecționării continue a pregătirii tehnologice a activității propriu-zise de construcții-montaj prin completarea din fază de proiect a documentației cu detalii de execuție, elaborarea de desene de atelier pentru prefabricarea conductelor realizate în cadrul producției industriale a trustului, stabilirea tronsonării optime și a modului de transport a utilajelor agabaritice.

Un sprijin deosebit pentru sporirea productivității muncii și deci a volumului de lucrări executate în timpul prevăzut l-a constituit efortul susținut de perfecționare a tehnologiilor de lucru care a avut în vedere în special reactualizarea fișelor de sudare pe categorii de oțeluri, întocmirea și editarea fișelor tehnologice pentru montajul utilajului pe tipuri de structuri și investiții (ca rezervoare cilindrice, sferice, construcții metalice, utilaje de rafinare etc.). Asimilarea tehnologiilor specifice a reprezentat de altfel și elementul central al realizării unei cantități mari de prefabricate (conducte tehnologice și confecții de profil) în bazele proprii de producție industrială ale trustului situate la Popești Leordeni, Tirgu Mureș, Pitești, ceea ce a permis continuitate și ritm de lucru ridicat și uniform la capacitățile noi de la Midia-Năvodari, Giurgiu, Cîmpulung. Tot în acest cadru merită amintite și preocupările de perfecționare a tehnologiilor de evidență și control a lucrărilor, în general a sistemului informațional, prin extinderea prelucrării automate a datelor — aflată în exploatare din anii anteriori — precum și prin introducerea în exploatare a unor noi programe pentru evidența documentației pe poziții de plan și a variantelor tehnologice pe articole de deviz.

Asigurarea și montarea mai operativă a utilajului tehnologic

ASIGURAREA ȘI MONTAREA operativă a utilajului tehnologic reprezintă o condiție hotărîtoare a realizării integrale a planului de construcții-montaj, a scurtării duratelor de conectare la circuitul producției a obiectivelor de investiții ale chimiei, fapt pentru care în cadrul unităților trustului s-au depus în această direcție eforturi deosebite. În perioada primului semestru din acest an a fost montat un volum de circa 43 000 t, ceea ce reprezintă cea mai mare cantitate de utilaje montate, situată cu peste 5 000 t peste media înregistrată în perioadele corespunzătoare ale anilor din cincinalul trecut. Tot atât de adevărat este însă și faptul că stocul de utilaje nemontate existent pe șantierele trustului se menține la un nivel ridicat: peste 18 000 t la data de 30 iunie 1981, ceea ce a făcut ca realizarea programului de montaj al utilajelor tehnologice să se situeze în semestrul I a.c. la numai 82% față de prevederile planificate. Principalele cauze care au contribuit la aceasta se referă la:

1 Durata mare a ciclului de montaj, motiv pentru care sînt încă neasamblate circa 7 200 t utilaj chimic. Aceasta apare în multe cazuri din cauza ciclului lung de montaj al anumitor utilaje: nu este mai puțin adevărat însă și faptul că în alte cazuri durata prea mare a montajului se datorește și unor deficiențe în activitatea constructorului generate de neasimilarea la vreme pe toate șantierele a unor tehnologii de montaj de mare productivitate, de nivelul mai scăzut al calificării unor montori, de neasigurarea de către unele dintre unitățile trustului a echipelor de montaj la nivelul necesarului (în special pentru Rafinăria Brazi, Combinatul de mase plastice Pleșița etc.). În vederea obținerii unor rezultate superioare în activitatea de montaj, în unitățile trustului se cere acționat în acest context pentru utilizarea în grad mai înalt a forței de muncă, pentru folosirea rațională a utilajelor de construcții-montaj din dotare, prin mai buna pregătire a lucrărilor în special la obiectivele de pe platformele Rimnicu Vilcea, Calafat, Arad.

2 Neasigurarea fronturilor de lucru pentru montaj de către trusturile de antrepriză generală din cadrul M.C.Ind. Dat fiind că acest lucru împiedică substanțial micșorarea stocului de utilaje nemontate, apare necesar ca în special Trustul de construcții agrozootehnice București (pentru 1 098 t de utilaje la Combinatul chimic Giurgiu), Trustul de construcții chimice Midia Năvodari (pentru 380 t utilaje la Combinatul petrochimic Midia), Trustul de construcții industriale Pitești (pentru utilaje în valoare de 115 milioane lei la Combinatul chimic Rimnicu Vilcea) și Trustul de construcții industriale Brăila (pentru Combinatul de fibre artificiale Brăila) să privească cu mai multă responsabilitate și să treacă mai operativ și mai eficient la asigurarea fronturilor de lucru necesare asamblării utilajelor.

3 Restanțele furnizorilor în livrarea utilajelor tehnologice, care la obiectivele chimice cu termen de punere în funcțiune în anul 1981 se ridicau la sfîrșitul semestrului I 1981 la circa 2 700 t față de termenele și prevederile din contractele de livrare. În acest cadru se impune cu necesitate cerința ca producătorii în cauză: Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București (la buncăre și coloane) și Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rimnicu Vilcea (la reactoare) pentru Combinatul petrochimic Năvodari, Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești (la autoclave) și Întreprinderea de utilaj chimic Găești (la schimbătoare) pentru Combinatul petrochimic Pitești, Întreprinderea „Grivița roșie” București (la condensatoare de carbamat și coloane) pentru Combinatul de îngrășăminte chimice Arad etc. să suplimenteze efortul de fabricație pentru lichidarea cît mai grabnică a restanțelor deloc mici de instalații necesare punerii în funcțiune a capacităților de producție prioritare din economie. Furnizorii de utilaje tehnologice trebuie să înțeleagă mai bine că lipsa oricăror instalații tehnologice, chiar simple sau de dimensiuni reduse, poate ține în loc montajul unei linii tehnologice complexe, că livrarea diferitelor subsansamble în ordinea cerută de montaj și specificată în contracte sau livrarea lor completă, integrală, pe șantiere reprezintă cerințe de bază pentru sporierea contribuției lor la realizarea planului de investiții, modalități de impulsioneare a punerii în funcțiune la termen și în devans a noilor capacități de producție.

Șerban STELU

Un factor al creșterii
productivității muncii
în industrie

**MODERNIZAREA
ȘI ÎNTREȚINEREA
UTILAJELOR
ȘI INSTALAȚIILOR
DIN DOTARE (II)**

ÎN ANII DIN URMĂ în unitățile industriale s-a intensificat substanțial activitatea de modernizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, de întreținere și reparare a lor, precum și de recondiționare a pieselor uzate. În cele ce urmează ne propunem să prezentăm aspecte ale experienței acumulate în acest domeniu, a cărei extindere poate conduce la creșterea productivității, ridicarea calității și în final la obținerea unui volum însemnat de economii, prin recondiționarea pieselor uzate.

**Generalizarea
experienței înaintate**

1 Elaborarea unor programe speciale de activitate, în întreprinderile Centralei industriale de echipamente pentru telecomunicații și automatizări, de exemplu a urmărit: corelarea mai bună a activităților de întreținere-reparații cu cele de proiectare de tehnologii, piese de schimb și S.D.V.; specializarea muncitorilor și constituirea unor echipe profilate pentru executarea anumitor tipuri de piese de schimb și activități de reparații-recondiționări; dimensionarea rațională și optimă a stocurilor de piese de schimb; recondiționarea pieselor de schimb cu complexitate și valoare mare — componente ale utilajelor din producția internă sau importate.

Studiul întreprins atestă faptul că principalele efecte rezultate în anii

^{*)} Prima parte a articolului a apărut în Revista economică nr. 29/1981

1976—1980 din aplicarea programului în cadrul unităților economice ale centralei au constat în: ● creșterea calității reparațiilor și a fiabilității pieselor (cu circa 65%); ● scurtarea duratei ciclului reparațiilor cu 10—30%; ● prevenirea imediată a defecțiunilor accidentale; ● sporirea accentuată a duratei de menținere în funcționare a utilajelor și deci a gradului lor de utilizare cu aproape 30—35%; ● obținerea unei producții însemnate suplimentare și creșterea productivității muncii; ● micșorarea substanțială a cheltuielilor de reparații-recondiționări (cu circa 15—25%). Dacă ne referim numai la activitatea de recondiționare și refolosire, rezultatele înregistrate sînt remarcabile sub raportul eficienței (tabelul nr. 3), ceea ce face necesar ca acest gen de activitate să fie în continuare intensificat.

2 Acțiunea de recondiționare a fost profilată la întreprinderea de mașini electrice București, pe grupe de mașini, utilaje și instalații, în funcție de tehnologiile adecvate formei geometrice, funcționalității și calității materialului din care sînt confecționate piesele uzate. În această unitate s-a acordat de altfel și o mare atenție recondiționării în condiții de eficiență tehnico-economică maximă a pieselor mari din materiale deficitare, iar pentru piesele mici s-au prevăzut pentru anii 1981—1985 tehnologii specifice de recondiționare ca metalizarea, cromarea dură, sudură și altele.

Pentru obținerea rezultatelor bune în acțiunea de recondiționare sau de refolosire a pieselor uzate au fost luate încă de la începutul anului 1980 o serie de măsuri dintre care cele mai importante sînt: instruirea personalului tehnico-ingeneresc și a maștrilor coordonatori privind recondiționarea și refolosirea reperelor, pieselor și subsansamblelor uzate; organizarea pe secții și specializarea echipelor de reparații pe grupe de mașini, utilaje, instalații; stabilirea reperelor pieselor, subsansamblelor care se recondiționează, precum și a celor posibile de folosit în continuare: elaborarea de tehnologii proprii în sectoarele de reparații pentru recondiționarea pieselor și subsansamblelor. Dintre elementele recondiționate în perioada ianuarie-decembrie 1980 și pe primele șase luni ale anului 1981, pot fi menționate: axele pentru cutii de viteză și reductoare, roțile pentru poduri rulante, electroambreiajele, elemente de comandă hidraulice și pneumatice, dispozitivele de la mașinile de ștanțat tablă ș.a.

3 Acțiunile întreprinse pentru recondiționarea pieselor de schimb uzate au fost orientate la întreprinderea de mașini agricole „Semănătoare” pe grupe de materiale: feroase (în special aliate) și neferoase (bronzuri, alame) și urmăresc în primul rînd refolosirea componentelor de gabarit mai mare de la alte mașini la confecționarea celor cu gabarite mai mici pentru aceleași tipuri de mașini. De exemplu, din axele uzate rămase de la preșele cu excentric de 500 și 250 tf, precum și de la alte tipuri de utilaje s-au confecționat axe pentru preșe mai mici de 75 și 63 tf, ceea ce a condus la o economie anuală de 10 tone de oțel aliat. O metodă eficientă de recondiționare utilizată și în această unitate o constituie încăr-

cărea cu sudură a suprafețelor grupurilor de axe fără solicitări deosebite și prelucrarea lor după detensionare, tehnologie aplicată după caz pieselor din structura foarfecilor, ghilotinelor, preșelor, transportoarelor ș.a. Pentru înălțurarea jocurilor și a uzurilor se folosește metoda bușării la cald a unor axe sau alezaje ale roților dințate de mare gabarit și volanților, iar pentru recondiționarea interioară a lagărelor de la freze și strunguri este utilizată protecția prin cositorire și alămuire.

4 Organizarea activității de reparații, confecționare, recondiționare de piese de schimb pe formații de lucru (una pentru utilaje și instalații active și una pentru utilaje și instalații pasive) și a formațiilor pe echipe și grupe de utilaje. La I.P.R.S. Băneasa, în cadrul secției 2800, o asemenea organizare a permis ca reperele, piesele și subsansamblele recondiționate să dețină cîteva zeci de procente din necesarul total al pieselor de schimb, efectuindu-se operațiuni care au ca efect valori anuale de milioane de lei.

Cu toate acestea, experiența anilor trecuți arată că pentru o gamă largă de repere, piese, subsansamble, necesare îndeosebi pentru pompe, compresoare, cazane de abur, motoare cu combustie internă, tractoare, autovehicule rutiere cu motor Diesel, utilaje de construcții, autoturisme de oraș ș.a. sînt înregistrate și unele nerealizări fizice, atît la producția de piese noi cît și în ce privește recondiționarea și refolosirea multor subsansamble de la fonduri fixe uzate, ceea ce creează în multe întreprinderi multe greutăți în utilizarea fondurilor fixe.

Cerințe ale întreținerii eficiente a fondurilor fixe

PERFECTIONAREA activității de întreținere a fondurilor fixe face necesară sporirea eforturilor destinate asigurării pieselor de schimb, atît prin fabricarea operativă, de calitate și la nivelul necesarului a celor noi, cît și prin recondiționări. În acest sens considerăm că ar fi util ca în continuare să stea în atenția specialiștilor următoarele căi și mijloace de acțiune:

● adaptarea continuă și mai operativă de către coordonatorii de balanțe, împreună cu producătorii și principalii beneficiari, a nomenclatoarelor de piese de schimb la sortimentele existente în fabricație, pentru cuprinderea noilor repere care devin necesare ca piese de schimb, precum și pentru determinarea cît mai riguroasă a normativelor de consum, ținînd seama de consumurile reale, în funcție de fiabilitatea fiecărui reper, atît ca piesă nouă cît și avînd în vedere introducerea sarcinilor sporite de recuperare și recondiționare. În acest sens se impune ca coordonatorii de balanțe, împreună cu ministerele economice producătoare de mașini și utilaje de serie și principalii lor deținători, să elaboreze nomenclatoare și normative de recuperare a reperelor și subsansamblelor rezultate din dezmembrarea la scoaterea din uz a fondurilor fixe respective, ținîndu-se seama de posibilitățile de valorificare a acestora ca piese de schimb în funcție de parcul existent

Tabelul nr. 3

Denumirea reperului	Cantități aproximative buc/an	Costul recondiționării lei/buc	Valoarea din țară sau import economisită lei/buc
Tamburi ambreiaj prese	140	110	330
Plăci ambreiaj prese	900	30	70
Axe principale pentru strunguri automate și rezervor	200	300	200
Cap rezervor pentru strung automat	200	200	100
Șuruburi (seturi) pentru strunguri paralele și freze	400	150	600
Snecuri pentru mașini de injecție termoplast și termorigid	200	100	600
Masă prese mecanice, hidraulice	100	600	3 000
Bloc pompă presă hidraulică	20	500	4 500
Distribuitoare hidraulice pentru prese hidraulice și mașini de injecție	100	200	1 400

în dotare sau în producția de mașini și utilaje noi.

Un sprijin deosebit ar trebui să acorde institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, care odată cu modernizarea produselor ar trebui să elaboreze și nomenclatoarele de piese de schimb, normative de consum pentru piese noi și recondiționate, norme de reparații și mai ales tehnologii de recondiționare a pieselor de schimb, dat fiind că, după părerea noastră, tehnologiile de recondiționare constituie una din problemele de bază care asigură maximum de eficiență a folosirii mașinilor și utilajelor din dotare;

● pentru dimensionarea mai riguroasă a necesarului trebuie mai mult ținut

seama de faptul că, deși încă din anul 1976, pentru a se concretiza preocuparea unităților industriale producătoare în vederea realizării prevederilor de plan la producția de piese de schimb, îndeosebi la cele deficitare, s-a introdus în plan nominalizarea producției în unități fizice, practica arată că acțiunea a fost doar parțial definitivată. Cauza — după părerea noastră — este insuficienta cunoaștere a corelației dintre starea tehnică a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, condițiile curente de întreținere, reparații, recondiționări, aferente necesarului de piese de schimb (structură, cantități, valori, termene), capacitățile de producție disponibile și programarea producției, ceea ce impune de

urgentă acțiuni energice pentru înlăturarea unor asemenea neajunsuri acolo unde ele se mai manifestă. În acest cadru apreciem utilă extinderea acțiunii de raportare, cel puțin odată pe trimestru, a realizării producției nominalizate de piese de schimb, pentru asigurarea urmăririi și adoptării măsurilor necesare. La aceasta trebuie să aducă o contribuție sporită și unitățile economice deținătoare de mașini, utilaje și instalații, care ar trebui să solicite și să nominalizeze necesarul anual de piese de schimb, iar coordonatorii de balanță să stabilească cote și niveluri de producție — cu respectarea nomenclatoarelor de piese, a normativelor de consum și a normelor de reparații — pornind de la sarcinile de recuperare și recondiționare a pieselor uzate și ținând seama de stocurile existente ca urmare a neconsumării integrale a cantităților aprovizionate în perioada precedentă. Pentru produsele care se scot din fabricație la producător în cadrul lucrărilor de elaborare a planului anual, și pe baza comunicării ministerului producător, cu avizul Ministerului Aprovizionării și Gospodăririi Fondurilor Fixe, coordonatorii de balanțe, împreună cu deținătorii de parc, ar putea să stabilească, conform normativelor de muncă și nomenclatoarelor, cantitățile de piese de schimb ce trebuie menținute sau introduse suplimentar în producție și

Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct
al Institutului central de
cercetări economice

(Continuare în pag. 19)

NOTE

Între volum și greutate — consum inutil de energie

PENTRU TRANSPORTUL unei părți din producția de cărbune, întreprinderile din cadrul combinatelor miniere Oltenia și Ploiești sînt dotate cu un parc activ de circa 950 autobasculante tip 19215, care prin construcție au asigurată capacitatea de 16 tone încărcătură (putere motor, transmisie, rezistență la suspensie, șasiu, punte față-spate etc.). De asemenea, pentru acoperirea necesarului de mijloace de transport pentru cărbune, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor detașează în completare auto-basculante din care un număr destul de mare sînt tot de tipul 19215.

Datorită capacității volumetrice limitate a benei (în formă de scafă), care este de 9 mc, autobasculantele de acest tip nu pot să încarce mai mult de 11 tone (cărbunele avînd greutatea specifică de 0,8—1,2 t/mc). Limitarea încărcării cu lignit a autobasculantelor, datorită volumului redus al benei, face să se piardă 30—35% din capacitatea de transport, ceea ce conduce la consum suplimentar de motorină, lubrefianți și anvelope (în general produse din țîței), diminuarea calitativă a indicelui de utilizare a parcului auto, folosirea nerațională a forței de muncă, întîrzierea livrării cărbunilor către beneficiari.

Încercarea unor întreprinderi de a mări capacitatea de încărcare prin supraîncărcarea obloanelor, nu rezolvă această cauză decît în mică măsură. În această situație apare necesar ca

bena autobasculantei în cauză să fie adaptată pentru a putea încărcă 16 tone cărbune, adică la capacitatea sa nominală. În vederea realizării acestui obiectiv combinatele miniere Oltenia și Ploiești, împreună cu Centrala industrială de autovehicule pentru transport și Centrala de transporturi auto ar trebui să ia măsuri concrete și eficiente cu termene precise de punere în practică a unor obiective cum ar fi:

— stabilirea, prin inventariere, a parcului de autobasculante tip 19215 destinate transportului de cărbune sau a altor materiale cu greutatea volumetrică sub 1,5 t/mc;

— studierea, proiectarea și construirea de bene noi de capacitate volumetrică mai mare (eventual prin modificarea actualei forme), care să permită încărcarea efectivă a 16 tone de materiale, sau adaptarea în acest scop a benelor existente care să fie montate pe autobasculante tip 19215;

— programarea unei întreprinderi de construcții metalice care să organizeze producția de bene cu o capacitate volumetrică corespunzătoare pentru 16 tone cărbune, respectiv adaptarea celor existente.

Considerăm că efortul organizatoric de revizuire parțială a concepției constructive în cazul vehiculelor la care ne referim se justifică din toate punctele de vedere și, în primul rînd, economic. Astfel, prin încărcarea autobasculantelor la capacitatea nominală, adică prin lichidarea pierderilor de 30—35%, în condițiile transportării a 2500 t pe o distanță convențională de 20 km, din calculele estimate rezultă că se pot economisi circa 1250 tone motorină, valorînd milioane de lei (calculat în prejurile practicate la fondul pieței). Dar la aceasta trebuie adăugate intensificarea folosirii mijloacelor de transport, a utilizării mai raționale a personalului de bord și, nu în ultimul rînd, grăbirea livrării cărbunelui către centralele termoelectrice. E mult, e puțin? Lăsăm pe cei în drept să aprecieze și să întreprindă acțiunile de rigoare.

C. NĂSTASE-URSU

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Plantațiile pomicele
intensive și superintensive:

PRODUCȚII ȘI BENEFICII SPORITE

POMICULTURA, ramură de tradiție a agriculturii noastre, a cunoscut în ultimele decenii o dezvoltare importantă. Ținându-se seama de condițiile pedo-climatiche, au fost extinse o serie de sisteme de cultură care au luat în considerare, ca elemente de bază, vigoarea și precocitatea pomilor, portaltoiul, tipul de coroană, producția de fructe pe pom și la unitatea de suprafață. În mod frecvent însă, sistemele introduse în producție au avut în vedere mai mult considerente de ordin biologic și mai puțin criteriile economice.

În prezent, suprafețe mari sînt ocupate cu plantații în sistem extensiv, caracterizate printr-un număr redus de pomi la hectar, distanțe mari la nutriție și, în consecință, o folosire nerățională a fondului funciar. Aceste tipuri de plantații, în masiv sau în gospodăriile populației, realizează randamente medii reduse la unitatea de suprafață, efectele economice necorespunzînd efortului făcut în investiții și în cheltuieli de exploatare.

Referindu-se, în cele ce urmează, la plantațiile de măr, remarcăm de la început că — indiferent de sistemul de cultură — acestea antrenează investiții mari pentru înființare și întreținere, la care se adaugă cheltuielile anuale necesare îngrijirii pomilor pe rod. De aceea, pentru ca acest efort să aibă un efect cît mai mare pe planul rentabilității, este necesar să se aleagă cele mai adecvate sisteme de cultură.

Utilizarea judicioasă a terenului

ÎN CE PRIVEȘTE folosirea terenului, la plantația extensivă (55-365 pomi/ha) revin pe fiecare pom 27-180 rap de teren fertil, la plantația intensivă (714-1 650 pomi/ha) 6-14 mp, iar la plantația superintensivă (1 900-5 000 pomi/ha) numai 2-5,25 mp. Aceste date scot în evidență avantajul sistemului de cultură superintensiv, mai ales în zona de șes, unde se recomandă să fie extinse.

Sistemul superintensiv se pretează foarte bine și la organizarea de microplantații în gospodăriile populației, în incinta școlilor, fabricilor, instituțiilor, pe alte terenuri disponibile, obținându-se nu numai o producție sporită de fructe, dar și îmbunătățirea mediului înconjurător. Desigur, asemenea plantații impun organizarea unui întreg sistem de consultații tehnice (mai ales privind avertizarea și combaterea bolilor și dăunătorilor) și de servire promptă, rapidă a producătorilor. Pe a-

ceastă cale, suprafețele ocupate cu plantații îmbătrînite, în declin, neproductive, cele de pe terenurile cu pante ușoare vor putea fi eliberate pentru culturi agricole de strictă necesitate.

Din unele estimări rezultă că o plantație extensivă poate produce 70-80 tone de fructe la ha, ceea ce permite amortizarea investiției în 10-12 ani. Plantația intensivă produce 130-150 t/ha, asigurînd rambursarea investițiilor în 6-7 ani, iar plantația superintensivă dă 300 t/ha, investițiile rambursîndu-se în aproximativ 5 ani.

Analizîndu-se indicatorii corespunzători potențialului biologic al pomilor la diferite sisteme de cultură și utilizînd date din activitatea de producție a trustului specializat, reiese că în comparație cu plantația extensivă (clasică), la unitatea de suprafață, producția medie este mai mare cu 230% la plantația intensivă și cu 330% la plantația superintensivă, cheltuielile de producție crescînd cu 23%, respectiv cu 36,9%, datorită unor lucrări costisitoare (tăieri de rodire, combaterea bolilor și dăunătorilor, tăieri în verde, palisare). În ce privește consumul de forță de muncă la hectar, acesta este mai ridicat cu 33,7% la plantația în sistem intensiv și cu 23,9% la cea superintensivă, date fiind unele lucrări manuale specifice acestor tipuri de livezi. Consumul de combustibil este ridicat în cazul livezilor superintensive, pentru lucrările de combatere a bolilor și dăunătorilor și de recoltare a fructelor.

O producție cu înaltă productivitate

PRINCIPALII indicatori ai eficienței economice sînt cu mult superiori la plantațiile intensive și superintensive. Astfel, beneficiul este de 19,6 și respectiv 18,8 ori mai ridicat, comparativ cu plantația extensivă; rata rentabilității este de 224% la plantația superintensivă și de numai 16% la cea clasică; cheltuielile de producție la 1 000 de lei producție marfă sînt de 2,5 ori mai reduse la sistemul superintensiv, cu garduri fructifere.

În condiții de producție, patru cooperative agricole din bazinul pomicol Dimbovița, cu situații pedoclimatice similare, au obținut — cu variații în funcție de vîrsta plantației și de numărul de pomi la hectar — rezultate deosebit de semnificative (tabelul nr. 1). Astfel, randamentul cel mai ridicat se obține la 10 pînă la 12 ani de la plantare, cînd pomii sînt în plină rodire (cu 7-15 tone la hectar mai mult față de plantații de 12-15 ani); rata rentabilității este de 3,6-1,4 ori mai ridicată, iar cheltuielile la 1 000 de lei producție-marfă sînt mai scăzute cu 56-79%, comparativ cu plantația în vîrstă de 6 ani.

Tabelul nr. 1

Eficiența economică la plantațiile de măr ale unor C.A.P. din bazinul Dimbovița (1976-1980)

Indicatori	Malu cu flori	Dragomirești	Ungureni	Colanu
Vîrsta pomilor (ani)	6	10	12	15
Nr. pomi la ha	800	600	580	548
Producția medie (kg/ha)	2 205	15 520	17 308	7 340
Val. prod. (lei/ha)	4 762	33 523	37 387	20 174
Chelt totale (lei/ha)	3 312	13 068	20 441	15 675
Beneficiu (lei/ha)	1 450	20 455	16 944	5 099
Cost de prod. (lei/t)	1 502	842	1 181	1 614
Rata rentabilit. (%)	44	157	83	34
Chelt. la 1 000 lei prod. marfă (lei)	696	390	547	747

O experiență valoroasă a acumulat și C.A.P. Mănești, din același județ, unde, organizîndu-se bine munca, aplicîndu-se cu strictețe toate verigile tehnologiei, eliminîndu-se orice goluri

din plantații, s-a obținut pe 127 ha de livadă intensivă o producție medie pe 4 ani de 24 kg/pom, valoarea totală a producției ridicându-se la 45 209 lei/ha. În această unitate, plantațiile de măr furnizează 60% din totalul veniturilor bănești.

Plantațiile intensive de meri au devenit eficiente și la I.A.S. Pucioasa, unitate cu mari suprafețe ocupate cu această specie pomicolă; totuși, aici rezultatele economice au fost sub nivelul celor posibile, din cauza golurilor în plantații și a nivelului exagerat și nejustificat al cheltuielilor de producție.

Ce arată rezultatele stațiilor de cercetare

O DEMONSTRATIE elocventă a relației sistem de cultură — eficiență economică continuă să dea reputata Stație de cercetări și producție Voinești, județul Dimbovița. Aplicarea cu strictețe a tuturor componentelor tehnologice, lipsa golurilor în plantație, avertizarea și combaterea la timp a bolilor și dăunătorilor au făcut ca, anul trecut, pe cele 125 ha ale fermei nr. 2 producția medie să fie de 24,6 t/ha, iar beneficiul la ha de 20 293 lei (raport cheltuieli-venituri = 43%). S-a evidențiat avantajul folosirii soiurilor tip „Spur” cu rodire precoce, care se pretează la densități mari, fiind totodată deosebit de productive și rezistente la boli. Astfel, în plantația superintensivă (cu 5 714 pomi/ha), la soiurile Golden delicious și Jonathan s-a înregistrat o producție de 52,6 tone de fructe la hectar, prima recoltă obținându-se încă din anul al 3-lea de la plantare.

Concluzii interesante oferă și rezultatele altor unități de cercetări pomicole. La ferma Băneasa a Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu” București s-a demonstrat că randamentul (producția de fructe), crește numai până la o densitate de 5 000 de pomi la hectar; suprafața de nutriție cea mai indicată — de 3x1 m sau 3,5x1,5 m, în rînduri simple — asigură o producție de 59,8, respectiv 57,7 t/ha. La Stația de cercetări și producție Bistrița-Năsăud, în livadă superintensivă, cu forme intensive de coroană (fus alungit ușor aplatizat), cheltuielile la operațiile de tăieri și dirijare a ramurilor sînt reduse (1 606-1 863 lei/ha), ca și consumul de muncă manuală (176-207 ore/ha).

Bilanț energetic pozitiv

PRODUCȚIA și consumul de energie pot constitui indicatori de bază în alegerea unui sistem de cultură, în stabilirea eficienței lui economice. Din estimările făcute rezultă un bilanț energetic pozitiv la sistemele intensiv și superintensiv (tabelul nr. 2); deși consumurile sînt ridicate, se realizează un coeficient de conversie energetică mai mare.

Este foarte important de evidențiat că, în totalul consumului de energie, ponderea principală o dețin — luate împreună — combustibilul (35,6%, la sistemul extensiv, 30,1% la cel intensiv și 30,7% la cel superintensiv), îngrășămintele chimice

(respectiv 17,9%, 43,9% și 39,2%) și cele organice (respectiv 11,9%, 18,9% și 21,8%).

Problemele actuale pentru cercetare și producție

SCURTA analiză economică și energetică prezentată atrage atenția asupra mai multor elemente ce condiționează direct rezultatele de producție și economice.

Tabelul nr. 2

Producția și consumul de energie (kW/ha) la diferite sisteme de cultură a mărului

	Sistemul de cultură		
	extensiv	intensiv	superintensiv
Producția de energie	6 400	12 800	19 200
Consumul de energie din care :	7 926	10 044	12 985
— forță de muncă	68	89	88
— îngrăș. organice	950	1 900	2 850
— îngrăș. minerale	3 805	4 416	5 096
— insectofungicide	150	300	450
— apă	—	150	450
— combustibil	2 833	3 033	3 997
— lubrifianți	120	156	204
Bilanț energetic	-1 526	+2 756	+6 215
Coeficient de conversiune energetică	0,81	1,27	1,48

● În primul rînd se impun respectarea densității la unitatea de suprafață (în mod deosebit pentru plantațiile sub formă de garduri fructifere, la care cheltuielile de producție sînt mai ridicate), completarea golurilor. Modernizarea plantațiilor extensive, prin îndesirea lor în funcție de tipul de coroană adoptat, va aduce în decurs de 4-5 ani o apreciazabilă ridicare a randamentului.

● O importanță deosebită prezintă, de asemenea, stabilirea perioadei optime de producție a plantației pînă la înlocuirea ei, determinarea nivelurilor costurilor de producție pe tipuri de plantații, sisteme de cultură, perioade de vîrstă și verigi tehnologice, precum și a eficienței economice a investițiilor pentru înființarea de noi plantații în diferitele sisteme de cultură. Clarificarea acestor aspecte necesită studii aprofundate.

● În vederea reducerii consumului de energie, trebuie acționat în direcția optimizării dozelor de îngrășămintă chimice și a folosirii pe scară mai largă a îngrășămintelor verzi.

● Executarea la timp a lucrărilor, organizarea lor în flux, folosirea în agregat a mai multor utilaje (de pildă — cum se practică la I.A.S. Reghin — administrarea erbicidelor concomitent cu afinarea solului cu freza) sînt tot atîtea elemente de reducere a consumului de combustibil și, implicit, a costurilor de producție.

dr. doc. Bujor MĂNESCU
Victor MANOLE
R. THIESZ

Academia de Studii Economice București

AGROGRAMA

Găini mai puțin grase

INSTITUTUL național de cercetări agricole din Franța experimentează o linie de găini care se îngrășă foarte puțin (depun puțină grăsime în carcasă). Avînd o viteză de creștere comparabilă cu a altor linii, găinile din această linie consumă mai puțină hrană; ele nu necesită rații bogate în proteine pentru evitarea îngrășării excesive a carcasse-

lor, fapt care micșorează cu 20% cantitatea de soia folosită în hrana păsărilor. Economia realizată pentru 1 000 tone carne de pasăre ar reprezenta 40 mii tone de nutreț.

Cultura mixtă : porumb + soia

CULTURA MIXTĂ pe cite două rînduri alternate de porumb furajer și de soia prezintă anumite avantaje, cu condiția administrării de îngrășămintă azotate pentru porumb și inoculării semintelor de soia. Producțiile totale de substanță uscată ale culturilor mixte sînt comparabile cu cele ale culturilor de

porumb cu densitate medie, făcîndu-se o economie de 150 kg/ha îngrășămintă azotată la culturile mixte. Cultura mixtă porumb-soia produce în medie cu 2 000 unități nutritive mai puțin la ha decît cultura de porumb pentru siloz, în schimb, ea furnizează în plus 140 kg/ha substanțe azotate digestibile. Nutrețul rezultat din cultura mixtă conține ceva mai puțină energie (0,78 U.N. față de 0,85 U.N.), dar cu 15—20 g mai multe substanțe azotate digestibile pentru 1 kg. S.U. în raport cu silozul de porumb (55—60 g față de 40 g pentru porumb). Silozul rezultat are gust excelent, valoare nutritivă mai mare și dă sporuri mari de creștere în greutate.

SISTEMUL DE INDICATORI ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ LA NIVELUL UNITĂȚILOR AGRICOLE

REALIZAREA unei înalte eficiențe economice în fiecare consiliu agroindustrial, în fiecare unitate agricolă constituie obiectivul esențial al aplicării noului mecanism economico-financiar în agricultură. Stabilirea priorităților și concentrarea eforturilor în această direcție reclamă — printre altele — cunoașterea reală a nivelului și dinamicii eficienței economice. Aceasta presupune însă, pe de o parte, un sistem corespunzător de indicatori ai eficienței economice — inclusiv calcularea lor corectă, iar pe de altă parte, utilizarea unor modele adecvate de analiză economică.

Eficiența economică — rezultatul economic ce revine pe unitatea de resursă folosită — va fi corect cuantificată numai în măsura în care între modul de măsurare a efectului și, respectiv, a efortului există o corespondență deplină: exprimarea lor incompletă sau deformată afectează nivelul și calitatea analizei economice. Totodată, sistemul indicatorilor de eficiență trebuie să surprindă toate laturile activității economice — în ceea ce privește atât gama rezultatelor economice, cât și cuantumul resurselor aferente acestor rezultate.

Pornind de la aceste considerente, în cele ce urmează propunem unele îmbunătățiri privind sistemul de indicatori, calculul și analiza eficienței economice.

Productivitatea muncii pe produs și utilizarea resurselor

ASTFEL, considerăm că în I.A.S. și C.A.P. ar fi util să se calculeze **productivitatea muncii pe produs** prin raportarea timpului de muncă atât la producția fizică, cât și la producția STAS obținută — sau, în cazul produselor care se obțin și se livrează fizic pe calitate, la producția exprimată în unități convenționale (producția fizică recalculată la calitatea I-a, cu ajutorul coeficienților de echivalență). În felul acesta, **productivitatea muncii pe produs** — purtând implicit „amprenta” calității producției — va reflecta mai complet (și, deci, mai corect) **eficiența economică a muncii vii**, fiind posibil totodată să se demonstreze că **productivitatea muncii pe produs**, ca variabilă rezultativă, este de fapt o funcție nu de doi factori direcți (volumul fizic al producției obținute și timpul de muncă consumat), ci de trei (adăugându-se și calitatea producției obținute).

În sprijinul acestei propuneri vin nu numai faptul că producția STAS sau producția convențională exprimă mai bine **valoarea de întrebuințare** — și, ca atare, și efectul economic util al muncii vii —, ci și practica, întrucât în mod curent se procedează la calcularea unor indicatori de eficiență economică (cum este, de pildă, costul unitar pe produs) pe baza producției fizice și STAS.

Totodată, trebuie să se țină seama că o parte din efortul uman care participă la obținerea producției în I.A.S. și C.A.P. aparține S.M.A., I.T.S.A.I.A. etc.

Ca atare, pentru stabilirea cuantumului integral al acestui efort, numărul mediu scriptic al personalului muncitor și timpul de muncă aferent diverselor produse trebuie amplificate cu partea care reprezintă efortul uman prestat în perioada respectivă de către unitățile de mecanizare, transport ș.a.

Se impune **perfecționări și în privința calculului eficienței economice a utilizării resurselor materiale și financiare**, domeniu în care sistemul informațional prezintă unele lacune:

— inexistența unui sistem complex de indicatori care să ofere o imagine integrală, sistemică a eficienței economice.

— fondul funciar, principalul mijloc de producție în agricultură, nefiind exprimat valoric și, ca atare, nefiind inclus în totalul resurselor materiale și financiare ale unităților, pe de o parte, nu se poate calcula eficiența economică la nivelul întregului quantum al mijloacelor de care dispune unitatea într-o perioadă dată, iar pe de altă parte în analiza economică se utilizează un nivel supraestimat al eficienței economice, în cazul când aceasta vizează în exclusivitate mijloacele fixe și circulante ale unității;

— în calculul eficienței economice nu sînt luate în considerare acele mijloace fixe și circulante care participă la obținerea rezultatelor economice ale unității, dar aparțin altor unități agricole (S.M.A., I.T.S.A.I.A. ș.a.), ceea ce generează de asemenea o supraestimare a nivelului actual al eficienței;

— totodată, acest calcul nu include și cuantumul resurselor materiale și fi-

nanciare „alocate” unităților într-o perioadă dată (fond funciar, mijloace fixe și circulante, mijloace și cheltuieli pentru investiții).

Apreciere complexă a rezultatelor economice

TINÎND seama de cerințele noului mecanism economico-financiar și pentru înlăturarea lacunelor menționate, propunem:

● **stabilirea unui sistem complex de indicatori care să aibă în vedere întreaga gamă de rezultate economice ale unității (beneficiul, producția netă, producția marfă, veniturile totale, producția globală), precum și resursele materiale și financiare „ocupate” și cele „alocate”;**

● **inclusiunea fondului funciar (în expresie valorică) în totalul resurselor materiale și financiare ale unității.** În această situație sistemul indicatorilor de eficiență economică ar putea fi grupat astfel:

— indicatori care exprimă eficiența economică a utilizării resurselor materiale și financiare „alocate” unității în perioada respectivă;

— indicatori care exprimă eficiența economică a utilizării resurselor materiale și financiare „ocupate” de unitate în perioada respectivă, din care: a) calculați în exclusivitate **la nivelul fondului funciar** al unității (exprimat atât fizic, cât și valoric), și b) calculați în exclusivitate **la nivelul mijloacelor fixe și circulante** ale unității (din care, pentru sectorul zootehnic, calculați în exclusivitate la nivelul șeptelului).

La totalul mijloacelor fixe și circulante ale unității se va adăuga și **valoarea medie a mijloacelor fixe și circulante cu care S.M.A., I.T.S.A.I.A. etc. au participat, în perioada respectivă, la realizarea sarcinilor de producție.**

În I.A.S. și C.A.P., spre deosebire de industrie, nivelul și dinamica eficienței economice a mijloacelor fixe (chiar dacă se procedează la operația de corectare menționată) nu reflectă în modul cel mai concludent realitatea, deoarece în sfera acestor mijloace nu sînt incluse pămîntul, ca principal mijloc de producție, iar la I.A.S. — și o parte însem-

nată a șeptelului. În plus, între dinamica mijloacelor fixe (ca variabilă factorială) și dinamica producției (ca variabilă rezultativă) nu există o relație de tip determinist. Ca atare, utilizarea în analiza economică a unor asemenea indicatori trebuie făcută numai cu rezerva corespunzătoare.

Utilizarea fondului funciar

CALCULAREA eficienței economice a utilizării fondului funciar în funcție de valoarea terenului reflectă într-un mod mai corect și mai cuprinzător această situație, întrucât se ține seama nu numai de mărimea (suprafața) terenului, ci și de **varietatea calitativă a diverselor trupuri de teren** — potențialul productiv al solului fiind, în general, diferențiat de la o fermă la alta, iar uneori chiar și în cadrul aceleiași ferme. În plus, mărimea terenului de care dispune o unitate într-o perioadă dată poate să rămână constantă sau chiar să scadă, în timp ce potențialul său productiv înregistrează, ca urmare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare (inclusiv de irigații), a investițiilor succesive, o continuă creștere. Tocmai de aceea, **dinamica valorii terenului exprimă mult mai edificator evoluția în timp a fondului funciar** ca principală resursă materială în agricultură.

Acțiunea asupra producției a factorului pământ se exercită atât în mod direct, nemijlocit — ca în fermele vegetale, cât și în mod indirect — prin intermediul bazei furajere și al șeptelului, ca în fermele zootehnice, sau prin intermediul materiei prime de natură vegetală și zootehnică destinată prelucrării industriale sau semiindustriale, ca în fermele industriale. În consecință, **sistemul de indicatori utilizat în analiza eficienței economice a fondului funciar** trebuie divizat în două grupe: a) **indicatori direcți**, care reflectă nemijlocit utilizarea intensivă a terenului — rezultatele economice în acest caz vizind în exclusivitate sectorul vegetal al unității; b) **indicatori indirecți**, care reflectă atât nemijlocit, cât și mijlocit utilizarea intensivă a terenului — rezultatele economice vizind activitatea agricolă sau chiar întreaga activitate economică (agricolă și neagricolă) a unității.

Prima grupă de indicatori surprinde legătura nemijlocită dintre o serie de rezultate economice și mărimea terenului folosit într-o perioadă dată. Dar în agricultura modernă, intensivă, de înaltă productivitate, indicatorii care reflectă în modul cel mai complet eficiența economică a utilizării pământului sînt indicatorii indirecți — mai ales cei aferenți activității agricole, deoarece zootehnia, imbinarea rațională a acesteia cu producția vegetală valorifică cel mai bine roadele pământului, contribuind astfel la creșterea eficienței economice a fondului funciar și a celor-

alte resurse materiale și umane ale unităților agricole.

Valoarea nou creată și rentabilitatea

În cadrul sistemului popos de indicatori ai eficienței utilizării resurselor materiale și financiare, un rol de bază — potrivit noului mecanism economico-financiar — revine **producției nete și beneficiului pe unitatea de resursă**; prin însăși conținutul lor, ei exprimă în modul cel mai sintetic și mai concludent fie efortul unității în **creșterea valorii nou create**, în formarea venitului național (ca în cazul producției nete), fie toate laturile activității unității și ale eficienței (ca în cazul beneficiului). Evident, celorlalți trei indicatori de eficiență pe unitatea de resursă (producția marfă, veniturile și producția globală) le revine rolul de a surprinde și aspecte legate de întregul volum de activitate al unităților, precum și ritmurile de creștere calculate pe această bază. Nu trebuie uitat însă că atît veniturile totale, cît și producția globală totală admit, prin calcul, o serie de **duble înregistrări**, ceea ce impune și o rezervă corespunzătoare în aprecierile care se fac din acest punct de vedere.

În privința **eficienței economice a cheltuielilor de producție** în unitățile agricole de stat, sistemul actual de indicatori (cheltuieli la 1 000 de lei producție marfă și cost unitar pe produs — fizic și STAS) vizează, evident, numai o parte a resurselor umane, materiale și financiare consumate de unitate într-o perioadă dată. De aceea, se impun și indicatori cum ar fi „cheltuieli la 1 000 de lei venituri totale” și „cheltuieli la 1 000 de lei venituri din livrări interne”, care caracterizează eficiența economică a utilizării acestor resurse în toate ipostazele sale.

În dările de seamă anuale ale C.A.P. nu există astfel de indicatori. Chiar și costul unitar al produselor se calculează extracontabil. Ținînd seama de specificul acestor unități, indicatorii necesari pentru aprecierea eficienței economice a cheltuielilor de producție sînt: cheltuieli la 1 000 de lei producție globală și cost unitar pe produs — fizic și STAS.

Eficiența economică a unităților agricole trebuie apreciată, în ultimă instanță, pe baza **situației rentabilității** — indicatorii acesteia constituind însăși chintesența eficienței întregii activități economice. Trebuie făcută însă precizarea că o cunoaștere integrală a eforturilor unității pentru îndeplinirea planului din acest punct de vedere necesită **clasificarea indicatorilor rentabilității în două grupe**: a) care reflectă situația rezultatelor financiare ale unității; b) care reflectă situația **rentabilității propriu-zise** a unității (potrivit Legii nr. 29/1978). Din prima grupă fac parte indicatorii: mărimea absolută a rezultatelor financiare favorabile și mărimea

relativă (rata) a rezultatelor financiare favorabile. Grupa a doua cuprinde: beneficiul și rata rentabilității.

Spre deosebire de indicatorii din grupa a doua, care se calculează numai la nivelul întregii activități pe total unitate, cei din prima grupă reflectă rezultatele economice finale în toată complexitatea lor, întrucât pot fi calculați și pe **tipuri de activitate** (producție marfă, livrări interne), pe **profile organizatorice** (ferme, sectoare de servicii, compartimente, complexe comerciale, șantiere de construcții etc.), pe **prodeuse**. La acest nivel de investigație, analiza rentabilității va dobîndi profunzimea necesară, oferind orientări pentru propuneri și măsuri concrete de lichidare a unor situații deficitare, de **creștere a rentabilității pe fiecare produs**. Aceste propuneri vor fi întregite apoi cu cele care vizează beneficiul unității, respectiv posibilitățile de reducere a cheltuielilor care se suportă direct din rezultate.

În legătură cu indicatorii rentabilității, mai considerăm necesare unele adaptări la cerințele mecanismului economico-financiar.

● Pentru asigurarea comparabilității — în timp și în spațiu — a rezultatelor financiare favorabile și a beneficiului, ar fi util să se folosească în analiză, ca indicatori de eficiență: **mărimea absolută a rezultatelor financiare favorabile**, respectiv **beneficiul**, atît la 100 ha, cît și la 1 000 lei mijloace de producție (fond funciar, mijloace fixe și circulante).

● Întrucît totalul cheltuielilor de producție conține și unele duble înregistrări, ceea ce duce la o diminuare a ratei rezultatelor financiare și a ratei rentabilității, este necesar ca în calculul celor doi indicatori să se utilizeze „**cheltuielile de producție, degrevate de duble înregistrări**”.

● Rata rentabilității trebuie calculată prin **raportarea beneficiului atît la cheltuielile de producție ale unității**, cît și la acestea amplificate cu **suma cheltuielilor care se suportă direct din rezultate** — avîndu-se astfel în vedere cuantumul integral al eforturilor depuse de unitate pentru obținerea beneficiului.

În consecință, pentru a putea desprinde concluzii juste cu privire la rodnicia utilizării diferitelor resurse într-o unitate agricolă, **sistemul indicatorilor eficienței economice** trebuie să cuprindă practic, următoarele subsisteme:

- subsistemul aferent **resurselor umane**;
- subsistemul aferent **resurselor materiale și financiare** (alocate și ocupate);
- subsistemul aferent **cheltuielilor de producție** (ca resurse umane, materiale și financiare consumate);
- subsistemul aferent **rezultatelor economice finale** ale activității productive.

Constantin C. COJOCARU

ACORDUL GLOBAL — formă stimulativă de retribuire și de creștere a productivității muncii

ACCENTUAREA LATURILOR CALITATIVE ale întregii activități economice și sociale în cincinalul 1981—1985, trecerea hotărâtă la dezvoltarea intensivă a economiei naționale necesită măsuri energice din partea tuturor ministerelor, consiliilor de conducere și colectivelor de oameni ai muncii pentru desfășurarea largă a creației științifice și tehnice, manifestarea pleneră a personalității umane, valorificarea capacității creatoare și a aptitudinilor fiecărui om al muncii, afirmarea mai puternică a revoluției tehnico-științifice, ridicarea gradului de organizare a producției și a muncii. Referindu-se la întregul complex de obiective, sarcini și măsuri menite să asigure obiectivul strategic al partidului nostru de trecere a României din rîndul țărilor în curs de dezvoltare la stadiul de țară cu nivel mediu de dezvoltare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că se impune „să aplicăm mai ferm principiul de retribuire socialistă și, mai cu seamă, să trecem cu fermitate la aplicarea acordului global... în felul acesta să ne gândim și să realizăm formele de stimulare a producției, de retribuire, de creștere a veniturilor în raport cu producția ce se realizează”.

Examinarea eficienței formelor de retribuire în cointeresarea materială și folosirea rațională a forței de muncă presupune înaintea de toate o bună cunoaștere a proporțiilor și evoluției acestora. Fiecare formă de retribuire are nu numai o sferă de aplicare, dar și o sferă optimă de utilizare care, atinsă în fiecare caz în parte, asigură bune premise folosirii raționale a forței de muncă. Determinate pe baza consumului efectiv de om-ore lucrate, proporțiile acordului și regiei se modifică sensibil în intervalul 1959—1979. Astfel, după o tendință de scădere a ponderii acordului și de sporire a regiei, care a urmat anului 1959 și care, practic, a continuat pînă în anul 1966, urmează o tendință nouă, de creștere a acordului și de reducere a regiei. Dacă în anul 1959 deținea 49,6% din volumul total de om-ore cheltuite în industria republicană, ponderea acordului se reduce în 1966 la 46,4%, pentru ca în 1979 să ajungă la 66,3%.

Cercetarea atentă a proporțiilor celor două forme de retribuire pe ramuri ale industriei, pe de o parte, și a particularităților tehnologice ale acestora derivând din nivelul înzestrării tehnice și electroenergetice a muncii, pe de altă parte, arată că dinamica acordului nu se micșorează odată cu creșterea accelerată a progresului tehnic. Proporțiile însemnate și crescătoare ale acordului se explică și prin aceea că odată cu promovarea progresului tehnic în toate ramurile industriei s-a realizat de fapt o bază mai obiectivă largirii normării muncii, chiar și în sfera acelor activități pînă nu de mult considerate dificil sau imposibil de normat. Este de menționat totodată și faptul că extinderea acordului în industrie s-a realizat prin promovarea acordului global.

Analiza care urmează explică mai deplin nu numai concordanța proporțiilor formelor de retribuire cu particularitățile tehnologice ale ramurilor dar și alte cauze importante ale extinderii acordului în țara noastră, posibilitățile lui încă apreciabile de extindere în sfera unor activități.

Sfera de cuprindere a acordului global

PRINCIPALA mutație intervenită în ultimul deceniu în structura formelor de retribuire o reprezintă promovarea și largirea proporțiilor acordului global. Pe seama acordului global a crescut ponderea acordului în consumul total de muncă în industrie.

Acordul global este o formă mixtă de retribuire, imbinînd elementele ale regiei și acordului atât în organizarea muncii, cit și în mecanismul său de cointeresare; include în sfera sa nu numai muncitorii direct productivi (ca acordul individual), ci și

muncitorii indirect productivi — auxiliari, personal de conducere, maiștri și personal de specialitate, toți aceștia, tradițional, aparținînd regiei; se bazează pe timpul efectiv lucrat, ca și în cazul retribuirii muncii în regie; utilizează norme de muncă — de timp, de producție, de personal — care este o caracteristică a acordului.

Avînd un caracter mixt (acord-regie), acordul global nu numai că nu contravine sau afectează nivelul crescînd al progresului tehnic în industrie, dar corespunde pe deplin cu interesul valorificării depline a tuturor avantajelor care decurg din acesta. Pe o asemenea bază, proporțiile acordului în ansamblul său se pot lărgi în continuare, stimulînd creșterea eficienței întregii baze tehnico-materiale și umane a producției.

Avînd un caracter colectiv, decurgînd direct din cerințele progresului tehnico-științific, acordul global se prezintă ca o formă de muncă și retribuire care concordă cu principiile socialiste de muncă și repartiție. Prin urmare, în acordul global se poate „vedea” nu numai o formă a prezentului, dar mai ales o formă de muncă și repartiție a viitorului.

Analiza evoluției celor două forme de retribuire, a cauzelor care determină creșterea acordului în defavoarea regiei în condițiile ridicării continue a înzestrării tehnice și electroenergetice a muncii este înlesnită de examinarea structurii și dinamicii formelor de retribuire în acord (tabelul nr. 1). Extinderea

Tabelul nr. 1

Structura consumului de om-ore efectiv lucrate, pe forme de retribuire, în industria republicană în anul 1979.
— în % —

Ramuri	Total om-ore efectiv lucrate, normale și suplimentare, lucrate în acord și regie	din care :			
		in regie	in acord total	din care :	
				in acord fără acord global	in acord global
Total ind. republicană	100,0	33,7	66,3	22,7	43,6
Energie electrică și termică	100,0	92,0	8,0	2,5	5,5
Combustibil	100,0	65,2	34,8	22,1	12,7
Metalurgie feroasă	100,0	33,3	66,7	9,6	57,1
Metalurgie neferoasă	100,0	37,7	62,3	12,9	49,4
Construcții mașini	100,0	29,5	70,5	37,7	32,8
Chimie	100,0	55,1	44,9	6,8	38,1
Extracția minereurilor nemetalifere	100,0	34,7	65,3	15,9	49,4
Materiale construcții	100,0	30,2	69,8	20,4	49,4
Exploatarea și prelucrarea lemnului	100,0	18,0	82,0	26,0	56,0
Celuloză și hîrtie	100,0	44,4	55,6	32,0	49,6
Sticlă, porțelan, faianță	100,0	27,6	72,4	14,6	57,8
Textile	100,0	29,8	70,2	15,7	54,5
Confecții	100,0	20,7	79,3	0,8	78,5
Pielărie, blănărie, încălțăminte	100,0	21,8	78,2	7,6	70,6
Alimentară	100,0	34,8	65,2	17,0	48,2
Săpunuri, cosmetice	100,0	66,1	33,6	13,8	19,8
Poligrafie	100,0	98,6	1,4	1,1	0,3
Alte ramuri	100,0	67,7	32,3	8,0	24,3

acordului s-a realizat, firește, pe seama retributiei în regie. Toți, în aceste condiții, odată cu extinderea acordului s-au produs mari schimbări în structura acestuia. Dacă în anii 1959—1966 structura acordului era dominată de retribuirea în acord individual, prin trecerea la noul sistem de retribuire proporțional, acestuia s-au redus considerabil în favoarea acordului colectiv și, ulterior, îndeosebi, a acordului global; în 1979, în condițiile în care pe ansamblul industriei republicane acordul deținea o pondere de 66,3% din consumul total de manoperă, acordul global constituia partea covârșitoare, adică 43,6% din același consum total de manoperă. Cu alte cuvinte, acordul global reprezenta 2/3 din totalul muncii prestate în acord în 1979 (65,8%).

Tabelul nr. 2

Gradul de extindere a acordului și a acordului global în industria de stat, în perioada 1975—1979

— în procente din fondul total de timp lucrat în acord și regie = 100 —

	1975	1977	1979
Trim. I — Total acord	—	65,7	67,6
— acord global	—	44,7	50,3
Trim. II — Total acord	67,3	69,9	66,7
— acord global	36,5	46,9	44,0
Trim. III — Total acord	—	67,4	66,4
— acord global	—	50,0	40,6
Trim. IV — Total acord	62,4	68,0	65,4
— acord global	37,8	52,9	39,3

În concluzie, acordul global nu este o apariție intimplătoare, ci o formă de retribuire care rezultă din acțiunea unor cerințe social-economice obiective.

Datele tabelului nr. 2 arată că acordul global acoperă partea covârșitoare a acordului, ponderea sa în total consum de muncă, inclusiv în raport cu acordul, fiind în creștere: în 1979 însă se întrerupe ascendența spectaculoasă a acordului global, care „trage” în jos, oarecum, și acordul în favoarea regiei. Scăderea ponderii acordului global se datorește faptului că în unele cazuri nu s-au asigurat toate măsurile impuse de folosirea lui, și îndeosebi de aprovizionarea cu materii prime și materiale, de aplicarea sa corespunzătoare, care să permită folosirea integrală a avantajelor pe care acesta le prezintă. O asemenea evoluție arată că în economie — alături de progresul tehnico-stiințific, asupra căruia ne-am referit — își manifestă acțiunea și alți factori de influență. Dezvoltându-se și restrângându-se către aceleași forme pe terenul cărora se naște, acordul global apare ca o formă mixtă, întrunind atât trăsături ale regiei, cât și ale acordului. Natura mixtă a acordului global rezultă cu pregnanță și din analiza structurii acordului global, a formelor de retribuire în acord global (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Repartizarea volumului de om-ore lucrate în acord global pe cele două forme ale acestuia, în industria republicană, în 1979

— acord global = 100

Ramura	În acord global de tip I	În acord global de tip II
Industria republicană — total	92,55	7,45
Energie electrică și termică	100,000	—
Combustibil	68,26	31,74
Metalurgie feroasă	76,25	23,75
Metalurgie neferoasă	42,61	57,39
Construcții mașini	93,99	6,01
Chimie	97,42	2,58
Extracția miner. nemetalifere	34,30	65,70
Materiale de construcții	92,07	7,93
Exploatarea și prelucrarea lemnului	95,31	4,69
Celuloză și hirtie	46,74	53,26
Sticlă, porțelan, faianță	100,00	—
Textile	99,77	0,23
Confecții	100,00	—
Pielărie, blănărie, încălțăminte	100,00	—
Alimentară	97,19	2,81
Săpunuri, cosmetice	100,00	—
Poligrafie	36,89	63,11
Alte ramuri	97,96	2,04

Acordul global îmbracă în practică două forme: acordul global pe bază de norme de timp și de producție (tip I), și acordul global pe bază de preturi de deviz, tarife și norme de personal (tip II). Ambele tipuri de acord satisfac cerința de a fi forme mixte nu numai pentru că s-au născut din acord sau din regie ci și pentru că fiecare dintre ele se bazează pe un fel sau altul de norme de muncă, pe elemente care provin din mecanismele specifice ale formelor clasice de acord și respectiv de regie.

Acordul global de tip I deține ponderea covârșitoare în volumul total de om-ore efectiv lucrate în acordul global. O proporție mult mai redusă deține acordul global de tip II care, în plus, în unele ramuri, are o prezență sporadică sau lipsește cu desăvârșire. În elucidarea acestui aspect — și de aici a unor din rezervele care există de extindere a acordului global în general și a celui de tip II în special — ne vom servi de analiza datelor a două întreprinderi cercetate, care oferă situații diferite, caracteristice și în ce privește tipurile de acord global: întreprinderea „Electrotehnica”, practică doar tipul I de acord global, ceea ce corespunde cu situația constatată pe ansamblul industriei pentru multe subramuri; întreprinderea de mase plastice din București practică ambele forme de acord global, oferindu-ne prilejul să reliefăm și particularitățile acestora în ce privește categoriile de personal asupra cărora se extind (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Ponderea acordului global și a celor două forme ale sale în volumul de om-ore efectiv lucrate în acord și regie la întreprinderile „Electrotehnica” și „Mase plastice” -București

	1973	1977	1979
Electrotehnica			
Total om-ore lucrate în acord și regie:	100,0	100,0	100,0
— acord global total	2,8	30,9	25,8
— ac. gl. tip I	2,8	30,9	25,8
— ac. gl. tip II	—	—	—
Mase plastice			
Total om-ore lucrate în acord și regie:	100,0	100,0	100,0
— acord global total	...	54,7	45,2
— ac. gl. tip I	...	42,0	35,3
— ac. gl. tip II	...	12,7	9,9

În concluzie, acordul global de tip I include, de regulă, muncitorii care lucrează cu norme de timp și de producție sau personal de specialitate care lucrează cu asemenea norme (institute de cercetări și proiectări etc.), acordul global de tip II, potrivit practicii de la întreprinderea de mase plastice, cuprinde manopera indirectă prestată de muncitorii indirect productivi (mecanici, electricieni, muncitori necalificați), conducători de formații de lucru (maștrii), personal de specialitate din secții (șef secție, contabil etc.).

Posibilități de extindere a acordului global

DATELE statistice pe ramuri și din cele două întreprinderi arată existența unor posibilități largi de extindere a acordului global în toate ramurile, atât pe seama muncitorilor direct și indirect productivi, cât și a personalului de specialitate. Necesitatea și posibilitatea aplicării acordului global în toate ramurile, la cele mai diferite categorii de personal, sunt confirmate de practică în special sub aspectul eficienței lui economice, care în multe cazuri se dovedește superioară altor forme de retribuire.

În efortul de extindere a acordului global o atenție sporită trebuie să se acorde **studierii posibilităților de diversificare a lui**, găsirii și experimentării de variante care să satisfacă în același timp atât cerințele creșterii producției și productivității muncii, cât și o stimulare materială corespunzătoare a tuturor categoriilor de personal. În acest sens, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în expunerea la Congresul consiliilor oamenilor muncii, arăta de altfel că „**va trebui să găsim forma de a include în acord global maistrul și inginerul, șeful de secție, dacă**

Gh. RĂBOACA

(Continuare în pag. 14)

CĂI EFICIENTE DE PROMOVARE A EXPORTULUI PRODUSELOR ROMÂNEȘTI

Participarea la târguri și expoziții internaționale

PRINTRE CARACTERISTICILE actuale ale relațiilor comerciale internaționale se deiașează lărgirea continuă a ofertei de export, mobilitatea sporită a piețelor, a relațiilor dintre parteneri, accentuarea puternică a concurenței, ceea ce implică și o intensă activitate promoțională din partea exportatorilor.

Una dintre formele utilizate de propagandă și reclamă comercială care au căpătat o dezvoltare deosebit de rapidă o constituie activitatea expozițională internațională. La solicitarea redacției noastre, directorul Intreprinderii de târguri și expoziții București, Nicolae Suci, ne-a furnizat, în legătură cu participarea țării noastre la această activitate, informațiile și aprecierile pe care le redăm mai jos.

ÎN LUME se organizează anual circa 2000 de manifestări expoziționale cu caracter tehnico-comercial, dintre care peste 400 sunt târguri și expoziții mari, de prestigiu, cu tradiție. În condițiile unui comerț exterior modern, acestea constituie pirghii importante în procesul complex de adâncire și dezvoltare a relațiilor comerciale și cooperării economice, de integrare a producătorilor în circuitul economic mondial.

Mijlocind contactul direct între cerere și ofertă, între producător și client în prezența nemijlocită a produsului, manifestările expoziționale oferă largi posibilități de cunoaștere a potențialului economic al partenerilor, contribuind la facilitarea schimburilor de valori materiale, la intensificarea raporturilor de cooperare în producție, știință și tehnică, la accelerarea și generalizarea progresului contemporan, la schimbul de idei și experiență și la cunoașterea între oameni.

Condițiile oferite de aceste manifestări, statornicirea sau adâncirea relațiilor între parteneri, mijlocesc adesea încheierea unor contracte de durată, transferul de tehnologii și asistență tehnică.

Pe plan internațional, organisme ca Uniunea Târgurilor Internaționale (la care sunt afiliate circa 300 de târguri și expoziții din 49 de state de pe diferite continente) și Asociația târgurilor internaționale din America (care reunește în rîndul ei târgurile de prestigiu din țările de dincolo de Atlantic) s-au afirmat ca un factor activ în efortul de liberalizare a comerțului, ca adevărate nuclee în mijlocirea tranzacțiilor comerciale. La scară națională există în lume numeroase organisme, care concură puternic la promovarea comerțului exterior al țărilor lor, prin intermediul manifestărilor expoziționale și reclamei comerciale.

Semnificativ pentru prezența României în circuitul economic mondial este faptul că țara noastră întreține azi relații economice și comerciale cu pes-

te 140 de state din toate zonele geografice ale lumii.

Modificarea dinamică a structurii exportului românesc, în care în ultimul deceniu și jumătate, factorii progresului tehnic s-au manifestat pregnant, a determinat extinderea și adâncirea schimburilor de valori; materiale, intensificarea cooperărilor și a transferului de tehnologii. Oferta românească de

LA O EFICIENȚĂ MAI RIDICATĂ A ACTIVITĂȚII PROMOȚIONALE POT CONTRIBUI :

- prezența la manifestări expoziționale din zonele unor piețe potențiale
- lărgirea gamei exponatelor
- accentul pe prezentarea produselor noi, cu parametri tehnici, funcționali și de design competitivi
- lărgirea și diversificarea reclamei și propagandei comerciale

produse noi, considerînd numai intervalul 1976—1980, a reprezentat peste 35% din valoarea producției-marfă a ramurilor producătoare ale industriei republicane, ca rezultat nemijlocit al valorificării superioare a potențialului propriu de cercetare științifică și tehnologică. Ritmuri dintre cele mai mari au înregistrat domenii de vîrf cum ar fi electronica, electrotehnica, mecanica fină și chimia, unde, ca urmare a mutațiilor structurale intervenite, s-au realizat creșteri însemnate ale valorilor realizate pe tona de produse. De altfel, ca urmare a promovării prioritare a produselor cu grad ridicat de prelucrare, pe ansamblul cîincinalului trecut acestea au reprezentat peste 50% din volumul total al mărfurilor exportate.

În amplul proces de penetrare a economiei românești pe piața mondială, un

rol cu totul aparte l-a jucat prezența noastră la târguri și expoziții internaționale. În acest context, Intreprinderea de târguri și expoziții, alături de agenția „Publicom” — ambele sub egida Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România — și-au afirmat misiunea importantă în promovarea comerțului exterior al țării, în cunoașterea pe meridianele lumii a realizărilor economiei românești.

Astfel, I.T.E., ca unitate de comerț exterior — singura în țară cu acest profil — organizează toate participările oficiale ale României la târguri și expoziții internaționale peste hotare, avînd, de asemenea, în sarcină organizarea și desfășurarea Tîrgului Internațional București și altor manifestări expoziționale internaționale sau cu caracter intern ce au loc în incinta complexului expozițional din Piața Scintei. Aria de servicii specifice pe care întreprinderea le oferă prin personalul său calificat cuprinde: lucrări de proiectare, construcții și amenajări „la cheie” de pavilioane și standuri în țară și peste hotare; organizarea de simpozioane, conferințe tehnice; proiecții de filme de reclamă comercială, reclamă generală audio-vizuală la comanda firmelor străine sau a întreprinderilor românești de comerț exterior ș.a. Ne preocupăm în prezent de stabilirea unei puternice rețele de reprezentare — în colaborare cu parteneri străini specializați în domeniul manifestărilor expoziționale — care să ne permită crearea unor condiții superioare în desfășurarea activității comerciale de către întreprinderile românești de export-import.

Pentru a putea defini și mai expresiv rolul manifestărilor expoziționale în promovarea comerțului exterior al țării noastre, este elocventă următoarea comparație: dacă în intervalul de 7 decenii de la prima noastră participare — la Tîrgul internațional de la Paris, în 1867 — și pînă în anul 1939, țara noastră a fost prezentă la numai 37 de târguri și expoziții internaționale, începînd din anul 1965 și pînă în prezent media participărilor anuale a depășit 40 de manifestări, ilustrînd o dată în plus dinamismul dezvoltării noastre economice, reflectat din plin în volumul, cantitatea și diversitatea ofertei de export.

O mențiune aparte trebuie făcută în legătură cu Tîrgul Internațional București. În decursul celor zece ani de activitate, acesta și-a căpătat un bine meritat prestigiu internațional, semni-

ÎN PREGĂTIRE:

A 7-a ediție a Tîrgului Internațional București

Platforma complexului expozițional bucureștean din Piața Școlii cunoaște din nou febra ce precede marile manifestări comerciale. Pavilioanele și platformele sînt în curs de pregătire pentru a primi exponatele.

Peste două luni și jumătate, aici își va deschide porțile Tîrgul Internațional București, aflat la a 7-a ediție de la înființare.

Deși înscris relativ de puțină vreme pe lista locurilor de întâlnire a producătorilor, exportatorilor și importatorilor și oamenilor de afaceri din diferite țări ale lumii, T.I.B. și-a câștigat prestigiu prin numărul în continuă creștere al participanților, prin varietatea și nivelul ridicat al exponatelor, prin cifra de afaceri ce

se realizează în urma tranzacțiilor pe care le prilejuește. De altfel, însăși dezvoltarea continuă a relațiilor economice ale României cu alte țări reprezintă un factor ce determină accentuarea caracterului internațional al tîrgului.

Ediția 1981 a Tîrgului Internațional București, programată pentru intervalul 15-23 octombrie, se va desfășura sub deviza unui deziderat economic major al contemporaneității: „**COMERT - COOPERARE - DEZVOLTARE**”. Relația de causalitate în dublu sens între schimburile economice internaționale și dezvoltarea pe plan național și mondial este subliniată de caracterul tîrgului, care, în coordonatele unui profil general, pune ac-

centul pe mașini, utilaje și instalații specifice diferitelor ramuri și sectoare ale producției materiale. În acest fel se realizează integrarea tematică a profilelor specializate ale diferitelor manifestări expoziționale periodice de pînă acum.

Ca și la edițiile anterioare, ponderea principală a exponatelor va fi deținută de produse ale construcției de mașini, printre care utilaje, echipamente și instalații pentru metalurgie, pentru prelucrarea metalelor, pentru industria energetică minieră, a petrolului și gazelor ș.a., echipamente pentru electronică și automatizări, pentru telecomunicații, mașini de uz general - motoare de forță, pompe, compresoare ș.a.

În ce privește oferta ro-

mânească, ea va fi reprezentată de un număr important de exponate - din care peste 15% în premieră - realizate de producători din cadrul tuturor ramurilor economiei naționale și aflate în nomenclatorul de export a 45 de întreprinderi de comerț exterior. Pe cartea de vizită a acestor produse sînt înscrise parametri ridicați de tehnicitate, funcționalitate, fiabilitate, eficiență în utilizare.

Interesul cu care este întâmpinat Tîrgul Internațional București '81 îndreptățește opinia că această manifestare internațională va constitui cadrul adecvat pentru contacte și tranzacții care să marcheze un nou pas în dezvoltarea schimburilor de mărfuri și a cooperării economice dintre țări.

ficativă fiind în aceeași direcție creșterea considerabilă a numărului participanților: în medie, peste 30 de participanți oficiali ale țării și mai mult de 100 de firme străine, reprezentînd, practic, parteneri din toate continentele. Valoarea contractelor încheiate în acest an a depășit 150 miliarde de lei.

În deceniul 1981-1985, în comparație cu cel precedent, urmează ca volumul comerțului exterior al României să marcheze o creștere de 75,5%, corespunzînd unui ritm mediu anual de 11,9% - considerabil mai mare decît al tuturor celorlalți principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale. Legea pentru adoptarea planului cincinal prevede în mod expres că, în vederea realizării sarcinilor de creștere a exporturilor în condiții de eficiență economică sporită, se va acționa pentru intensificarea prospeccării pieței externe, diversificarea formelor de comercializare și extinderea piețelor de desfacere. De aici rezultă și un rol sporit al activității promoționale, prin lărgirea sferei participărilor noastre la manifestările internaționale, alături de modificarea concepției despre conținutul acestei participări. Avem în vedere ca, odată cu diversificarea gamei

exponatelor, prezența produselor noi să fie mai expresivă, marcînd saltul calitativ real înregistrat de producție - și să fie însoțită în același timp și de un design corespunzător, latură căreia este necesar să-i acordăm cea mai mare importanță, pentru că, după cum a arătat experiența, multe exponate competitive din punctul de vedere al parametrilor funcționali nu și-au găsit întotdeauna o rezolvare atrăgătoare pe plan estetic.

Activitatea expozițională trebuie precedată de studii sau sondaje efectuate atît pe piețele unde se participă în mod tradițional, cît și pe alte piețe potențiale, asigurîndu-se pe această bază o mai adecvată selectare a produselor prezentate și creșterea eficienței participării la manifestările expoziționale, sub aspectul atît al efectului comercial propriu-zis, cît și al gospodăririi judicioase a fondurilor valutare, în concordanță cu principiile autogestiei economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior.

Pornind de la creșterea importanței a ofertei românești de export, împărțim părerea exprimată adesea, că este imperios necesar ca producătorii

să-și lărgesc gama exponatelor, în raport direct cu dinamica dezvoltării ramurilor, cu efortul real de înnoire și modernizare a producției. În ce privește manifestările organizate la noi în țară, experiența pozitivă pe care au reprezentat-o Salonul Internațional al Chimiei și Tîrgul Internațional al Bunurilor de Consum se cere continuată și valorificată prin integrarea acestora în cadrul edițiilor anuale ale Tîrgului Internațional București, date fiind rezultatele prestigioase înregistrate de aceste manifestări pe parcursul ultimilor ani, precum și faptul că, de exemplu, chimia reprezintă astăzi circa 1/4 din volumul total al comerțului nostru exterior.

Un alt deziderat ar fi acela de a se recurge la mijloace (și cheltuieli) de reclamă și propagandă comercială la un nivel corespunzător nevoilor unei activități promoționale moderne, care să permită suprema unei imagini cît mai exacte asupra evoluției extrem de rapide a potențialului de export al României, facilitînd astfel cunoașterea pe piețele lumii a produselor românești, a posibilităților pe care economia noastră le oferă pentru lărgirea cooperării economice internaționale.

ACORDUL GLOBAL

(Urmare din pag. 12)

secția lucrează în acord global. Aceasta e valabil și în mină și în construcții. Toți trebuie să beneficieze de acest sistem, în frunte cu inginerul!”

În acțiunea de extindere hotărîtă a acordului global nu poate fi omis faptul că întregul conținut al acestuia concordă pe deplin cu esența noului mecanism economico-financiar. Astfel, menirea acordului global este aceea de a stimula la maximum economia de muncă vie și materializată, de a atrage pe muncitori la economisirea muncii chiar acolo unde nu sînt norme fundamentate (producție unicată, muncitori indirect productivi, per-

sonal de specialitate). Acordul global asigură corelații mai bune între retribuție și producție: dacă noul mecanism prevede eliberarea fondului de retribuție în dependență de producția netă, acordul global realizează corelația retribuției cu producția fizică, el contribuind astfel la însăși aplicarea cît mai fidelă a esenței mecanismului economic.

Pentru ca acordul global să-și dovedească integral eficiența este necesară satisfacerea următoarelor cerințe: aplicarea acordului global să se facă corespunzător, pentru a se putea beneficia de avantajele lui; să se asigure o mai bună aprovizionare tehnico-materială, proporțiile acordului global și eficiența acestuia în general fiind criterii de apreciere a muncii conducerilor întreprinderilor pe linie de aprovizionare; buna evidențiere a sarcinilor și a contribuției aduse de fiecare membru al formațiilor de muncă reprezintă o cerință esențială pentru aplicarea principiului la muncă egală, retribuție egală.

Pe ordinea de zi a adunărilor generale

ale oamenilor muncii

ÎNDEPLINIREA PLANULUI ANUAL ȘI A ANGAJAMENTELOR LA TOȚI INDICATORII

ÎNTRĂCEREA SOCIALISTĂ — amplă emulație care angajează milioane de oameni ai muncii, stimulând tot mai puternic participarea fiecărui colectiv la îndeplinirea în condiții de maximă eficiență a planului național unic de dezvoltare economico-socială, la aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autogestunii și autoconducerii muncitorești și realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate — a dus la încheierea cu rezultate, pe ansamblu, bune a primului semestru din 1981. O serie de colective din diverse ramuri și sectoare s-au detașat ca frunțase, prin depășirea substanțială a principalilor indicatori de plan pe cele 6 luni. Se poate aprecia că s-au pus baze solide pentru un bilanț pozitiv al primului an al cincinalului.

Pe aceste baze trebuie acum ca în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă să se acționeze ferm, disciplinat, cu eforturi concentrate, în vederea folosirii depline a întregului potențial tehnic și uman pentru ca producția și rezultatele economico-financiare să se înscrie, pe întregul an, cel puțin la nivelul angajamentelor și să asigure o bună racordare cu sarcinile din 1982.

Realizarea condițiilor necesare, definirea măsurilor suplimentare ce trebuie luate, corecția unor abateri ce au apărut în diferite domenii din activitatea complexă a unităților, accelerarea unor acțiuni menite să sporească eficiența constituie obiectul adunărilor generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora, ce se desfășoară în perioada pînă la 15 august în întreprinderile industriale, de construcții, din transporturi și telecomunicații, în instituțiile și centrele de cercetări și proiectări, precum și în unitățile comerciale, de turism și prestări de servicii.

Avînd loc la puțin timp după Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, adunările generale au ca valoros îndreptar în canalizarea dezbaterilor asupra problemelor celor mai actuale la nivel macro și microeconomic, orientările și indicațiile din **Expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marele forum democratic de conducere al clasei muncitoare, hotărîrile adoptate la congres**. Fiecare om al muncii, participant la autoconducere este și trebuie să se simtă implicat — manifestîndu-se ca atare — în tot ce se întreprinde în unitatea unde lucrează, pe planul deciziei și al acțiunii, pentru înscrierea pe coordonatele dezvoltării intensive a economiei românești. Pentru ca, așa cum a cerut secretarul general al partidului, adunările generale să-și accentueze și mai mult rolul în conducerea activității economico-sociale, în îndeplinirea planului la toți indicatorii, se cere ca analiza — atît în darea de seamă a consiliului oamenilor muncii și comitetului sindicatului, cît și în luările de cuvînt pe marginea acesteia — să nu se mărginească la un tablou sinoptic al rezultatelor și perspectivelor, ci să abordeze în profunzime mecanismul intern de înlănțuire a parametrilor eficienței.

O atenție prioritară se dă, cum e și firesc, **producției fizice**, realizării cantităților stabilite pe sortimente. Așa cum întregul sistem întreprindere este construit în vederea realizării obiectivului „produs” (proiect, lucrare de cercetare finalizată, serviciu prestat), tot așa și funcționarea lui va fi apreciată prin prisma bunurilor pe care efectiv le furnizează circuitului economic. Propunerile și soluțiile avansate în adunările generale, măsurile ce se adoptă trebuie să vizeze reglarea de detaliu a intercondiționărilor pe secții și ateliere, pe locuri de muncă — respectiv pe faze tehnologice, pe operații — astfel încît prin armonizarea capacităților și a gradului de folosire a lor, prin eliminarea locurilor înguste, să se asigure un flux normal și cît mai condensat în timp, între intrări și ieșiri, între materia primă și produsul finit, livrat la beneficiar. În contextul autogestunii, aceasta înseamnă și accent pe **producția marfă vîndută și incasată**, adică pe transformarea rezultatelor activității în resurse necesare reluării ciclului.

Importanța de prim rang ce se dă, pe planul întregii noastre economii, dezvoltării schimburilor economice internaționale și echilibrării balanței de plăți se reflectă, la nivelul întreprinderii, în sarcinile privind **producția pentru export**. Este o problemă nu numai a funcției comerciale, ci a **fiecărui om al muncii**, care trebuie să considere participarea sa la executarea comenzilor pentru export în structura, sortimentatia și parametrii calitativi determinați prin contracte, la conceperea și fabricarea unor produse competitive pe piața externă — și participarea sa la stabilirea, în adunarea generală, a căilor îndeplinirii exemplare a acestor sarcini — ca o îndatorire profesională și cetățenească majoră.

Congresul oamenilor muncii a apreciat că dispunem de condițiile necesare pentru a obține în cel mai scurt timp progrese decisive în ce privește **calitatea de concepție și de execuție a produselor, creșterea nivelului lor tehnic și funcțional**. În adunările generale, aceste condiții și modalitățile exploatarei lor depline trebuie evaluate cu toată răspunderea, așa ca să devină operante încă în lunile ce urmează. De felul în care colectivele institutelor și întreprinderilor vor răspunde, competent, operativ și angajat acestui imperativ depind valorificarea superioară a resurselor înglobate în produse, capacitatea acestora de a răspunde cerințelor sporite ale ramurilor utilizatoare, ale consumatorilor, ale pieței externe.

Situația la semestru a **producției nete**, mersul realizării **bugetului de venituri și cheltuieli** oferă adunărilor generale substanță pentru o interpretare concretă, realistă și precis direcționată a exercitării autogestunii. Interesează și aspectul cifric, contabil al bilanțului semestrial, dar mai cu seamă interesează să se aprecieze, în raport cu strictul necesar, cît consumă pentru a produce fiecare unitate, secție, șantier, atelier, formație de lucru, la ce nivel se situează **consumurile de materii prime, materiale, energie, combustibili** față de cele normate, **cheltuielile materiale la mia de lei producție**. Devenite indicator de plan, sarcinile privind **recuperarea, colectarea, recondiționarea și reintroducerea în circuit a materialelor refolosibile** se cuvine a fi tratate într-o optică gospodărească, în care responsabilitatea și inițiativa la locul de muncă să se imbine cu creația tehnică, pentru a majora pe această cale economia de materii prime și energie.

Ca o coordonată esențială a noii calități, realizarea și depășirea nivelului planificat al **productivității muncii** trebuie să constituie, de asemenea, o temă principală a dezbaterilor și măsurilor în adunările generale. Legat de aceasta, se impune să se analizeze efectele obținute — comparativ cu cele scontate — prin materializarea prevederilor în acest domeniu din programul unitar de măsuri pe acest an: stadiul îmbunătățirii și modul de aplicare a normelor și normativelor de muncă, situația trecerii în muncă direct productive a personalului eliberat din activități auxiliare și de servire. Este, de asemenea, momentul de a sensibiliza colectivele de oameni ai muncii asupra indicatorilor fizici ai productivității — **consumul de manoperă pe unitatea de produs și pe unitatea de timp de funcționare a instalației**, care evidențiază efortul cumulat al muncitorilor și formațiilor de lucru ce participă la același flux tehnologic. În mod special se cere investigată asigurarea condițiilor — sub raportul productivității, al altor indicatori de plan — pentru **aplicarea săptămîinii de lucru redusă**.

Discutarea și aprobarea de către adunarea generală a secțiilor, atelierelor și altor subunități similare, a formațiilor de lucru și oamenilor muncii frunțasi pe semestrul I oferă prilejul de a înscrie **generalizarea experienței lor pozitive** între măsurile suplimentare în vederea realizării planului și a bugetului de venituri și cheltuieli pe al doilea semestru și pe întregul an.

Autoconducerea cuprinde în sfera ei de acțiune și latura socială a dezvoltării întreprinderilor. Din analiza situației **protecției muncii** pe anul 1980 și semestrul I 1981 și a îndeplinirii angajamentelor din **contractul colectiv de muncă**, aferente primelor 6 luni trebuie desprinse acțiunile imediate necesare și posibile, în sarcina consiliului oamenilor muncii și a comitetului sindicatului, pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de servire socială a lucrătorilor fiecărei unități, pentru desfășurarea unor activități culturale și de petrecere a timpului liber, care să contribuie la satisfacerea nevoilor spirituale ale acestora.

Depinde nu numai de consiliul oamenilor muncii și de președintele adunării generale, ci de fiecare participant la acest forum suprem de conducere a unității, ca dezbaterile să aibă un caracter de lucru, profund democratic. Interpretarea în spirit critic și autocritic a rezultatelor de pînă acum, concentrarea asupra problemelor-cheie, numărul și calitatea propunerilor, adoptarea de hotărîri concrete și organizarea punerii lor în practică vor conferi efectiv adunărilor generale valoarea ce le este atribuită în sistemul democrației noastre muncitorești.

C. DAMIAN

O condiție pentru funcționarea normală,
 eficientă a noului mecanism
 economico-financiar

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A SISTEMULUI INFORMAȚIONAL

MECANISMUL economico-financiar poate exista și funcționa normal ca factor motor, dinamizator al sistemului nostru economic, numai dacă are ca element de bază și un sistem informațional propriu, științific organizat. Se impune deci, în mod obiectiv, organizarea unui sistem informațional care, prin structura sa logică, să asigure informațiile necesare și suficiente pentru luarea deciziilor.

Sub îndrumarea Comisiei guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență din unitățile socialiste, colective de specialiști din ministere, organe centrale și locale, în strinsă colaborare cu oamenii muncii din unități, au analizat în lumina noului mecanism și au proiectat în concepție unitară sisteme informaționale model în 90 de unități economice și social-culturale (centrale industriale, întreprinderi, instituții, consilii populare etc.); se prevede ca prin generalizarea lor în peste 18 000 de unități din țară, să se obțină o deosebită eficiență economică directă și indirectă, precum și reducerea volumului de muncă și a consumului de hirtie pentru funcționarea sistemelor informaționale, cu aproximativ 78 milioane ore-om/an (36%), respectiv 1750 tone hirtie/an (38%).

Ministere	Nr. proiecte de sist. inf. elaborate	Nr. unități în care se aplică în prezent	Economie anuală evaluată	
			timp (mii ore-om)	hirtie (tone)
M.E.F.M.C.	15	317	2 254	24
M.I.C.M.	14	223	25 908	759
M.I.M.	59	112	10 400	172
M.T.Tc.	7	115	1 700	71
M.I.U.	5	39	500	14
M.I.Ch.	10	78	1 100	39

În acest sens, din datele culese de la ministere, dăm în tabel câteva exemple privind realizările acestora. Datele pot da naștere la unele nedumeriri. Pentru înțelegerea și interpretarea lor cât mai corectă, subliniem că volumul de muncă și cantitatea de hirtie necesare funcționării normale a sistemului informațional nu depind exclusiv de numărul de unități în care se utilizează acest sistem, ci, în esență, de numărul personalului muncitor, de unele caracteristici de bază ale tehnologiilor de producție utilizate și de alți factori din fiecare unitate.

De exemplu, numărul mai mare al unităților economice din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, în care se aplică noile sisteme informaționale proiectate, ar putea să conducă la ideea că la acest minister este necesar să se consume, pentru funcționarea sistemului, mai multă muncă și hirtie decât la celelalte — deci costul acestui sistem să fie mai mare și ca atare, într-un fel, mărimea cheltuielilor pentru realizarea producției să aibă o influență negativă în talele balanței noului mecanism economico-financiar. Realitatea este alta — și ne vom da seama de acest lucru dacă avem în vedere, de pildă, că un inspectorat silvic județean (coordonat de M.E.F.M.C.) are încadrați permanent, în medie, aproximativ 350

de oameni ai muncii, iar livrarea produsului finit de bază se face o dată pe an, pe cînd o întreprindere a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini are, în medie, aproximativ 4000 de oameni ai muncii și livrează produse finite, în valori foarte mari, normal în fiecare zi. În mod firesc, consumurile de muncă și hirtie pentru funcționarea sistemelor informaționale sînt radical diferite; ca atare, reducerile (bazate pe analize științifice) au valorile aproximative redade în tabel — valori care se reflectă în balanța de venituri și cheltuieli.

Sistemul informațional are un rol important în realizarea faptică a unor principii de bază ale noului mecanism economico-financiar. Astfel, lărgirea și întărirea democrației socialiste sînt înlesnite printr-un sistem informațional care să permită întregului colectiv al unității cunoașterea realităților privind activitatea acesteia, așa încît — pe baza informațiilor necesare și suficiente — la luarea deciziilor să participe, în funcție de nivelul ierarhic respectiv, toți cei ce pot contribui la stabilirea celor mai bune soluții. Sistemul informațional contribuie la întărirea simțului de răspundere prin stabilirea nivelului de decizie acolo unde se cunoaște în mod nemijlocit situația reală și se pot stabili, în timp optim, cele mai eficiente măsuri pentru realizarea sarcinilor colectivului respectiv. Luarea deciziilor duce la mărirea atenției și răspunderii celor implicați în actul de conducere. În acest sens, la proiectarea sistemului informațional s-a prevăzut și trebuie să se prevadă ca purtătorii de informații să fie semnați de cei ce trebuie să răspundă de exactitatea și corectitudinea datelor înscrise, de executarea la timp și în cele mai bune condiții a activității respective.

Aplicarea efectivă, cu eficiența dorită a autogestiuunii și autofinanțării în fiecare unitate este posibilă numai dacă sistemul informațional al activității financiar-contabile este organizat în mod adecvat. Creșterea nivelului calității muncii întregului personal din unitate, economicitatea ei sînt determinate, alături de alți factori, și de existența unui sistem informațional simplu, complet și ieftin, care să facă posibilă creșterea calității și operativității deciziilor bazate pe informații proaspete, pertinente, obiective, precise, verificabile și fiabile, un sistem informațional care să dea posibilitatea de a se prevedea, organiza, conduce, coordona și controla la un nivel superior toate activitățile unității.

Unul din instrumentele de bază pentru determinarea și evaluarea rezultatelor economice, a întregii activități din unitatea respectivă, pentru asigurarea echilibrului financiar al acesteia este bugetul de venituri și cheltuieli. Acoperirea cheltuielilor din veniturile provenite din vânzarea producției depinde direct de realizarea indicatorului „producție marfă vîndută și încasată”. Aceasta impune ca lansările în producție să se facă în raport cu sarcinile de producție fizică și cu termenele contractuale, astfel încît să se poată asigura livrarea produselor și încasarea valorii lor într-o perioadă cit mai scurtă.

Ca una din condițiile care să contribuie la realizarea acestui important element al noului mecanism economico-financiar, s-au proiectat sisteme informaționale în care declanșarea producției să se facă de către subactivitatea de contractare (activitatea aprovizionare-desfacere-depozitare), iar ca element esențial pentru asigurarea posibilității de executare a producției și de livrare a produselor la termenele contractuale să stea informațiile pe baza cărora se fac analize și se iau decizii — din documentul „Balanța capacitate de producție-comenzi”, în funcție de care se stabilesc termenele din contractele ce se încheie între beneficiari și producători.*)

În scopul de a contribui într-o măsură cit mai mare la buna funcționare a noului mecanism economico-financiar, ministerele și celelalte organe centrale și locale, sub îndrumarea comisiei guvernamentale și cu sprijinul Institutului central pentru conducere și informatică, au elaborat, utilizînd metoda priorităților sau alte metode, peste 60 de proiecte de sistem informațional privind programarea, lansarea și urmărirea producției din ramurile sau subramurile economiei naționale. Din calculele efectuate rezultă că prin generalizarea proiectelor elaborate se va obține, printre altele, o reducere a consumurilor de muncă, cu aproximativ 130 000 ore-om/an și de hirtie cu 31 000 kg/an. Eficiența aplicării studiilor efectuate, a noilor metode de organizare, programare și conducere a producției constă, pe lângă aceste avantaje cuantificabile direct, în ordonarea producției, cunoașterea în timp optim a modului în care ea se desfășoară (inclusiv livrarea produsului), întărirea disciplinei muncii, crearea de condiții suplimentare pentru creșterea productivității muncii, posibilitatea de identificare a cauzelor care duc la unele deficiențe în desfășurarea procesului de producție, la unele pagube materiale, în vederea adoptării de măsuri pentru înlăturarea lor.

Pompiliu ALIU

*) Un exemplu este prezentat în suplimentul acestui număr al revistei

MODERNIZAREA STRUCTURII INDUSTRIEI (1)

PREFACERILE care au loc în economia noastră ca și în economia mondială, sub influența accelerării progresului tehnic și științific și a accentuării caracterului deficitar al energiei, impun formularea unor noi orientări în evoluția structurii industriei, realizarea unor măsuri ferme de perfecționare și modernizare a structurii acestei ramuri. Pe baza unei analize multilaterale efectuate asupra realităților economiei românești privite în contextul economiei mondiale, în documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, în hotărârile celui de-al doilea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la congres, s-a formulat un amplu program de acțiune pe linia perfecționării și modernizării structurii industriei. Orientările formulate își găsesc expresia în obiectivele și sarcinile planului cincinal 1981—1985 în care problemele modernizării structurii industriei ocupă un loc central.

În cele ce urmează vom sublinia câteva aspecte de detaliu privind perfecționarea și modernizarea structurii industriei ținând seama de tendințele progresului tehnic și de restricțiile din domeniul resurselor energetice.

Industria — sistem structural deschis

INDUSTRIA a devenit ramura cea mai importantă a economiei naționale atât prin volumul preponderent al activităților pe care le cuprinde, cât și prin rolul pe care ea îl are în dezvoltarea economică și în promovarea progresului tehnic în economie*). Industria a devenit treptat un sistem cu o structură proprie, învecinat cu alte sisteme și structuri, în cadrul economiei naționale. Acest sistem, în care sînt cuprinse ca subsisteme componente structurile de producție, de forță de muncă, de fonduri de producție, structurile tehnologice, energetice și informaționale, se află în creștere și transformare, avînd la bază anumite legi specifice subordonate funcțiilor obiective ale întregului sistem al economiei naționale. În evoluția sa — arată prof. I. V. Totu — industrializarea cunoaște un mecanism propriu de funcționare, cu legități și corelații obiectiv necesare, dar și cu mobiluri și impulsuri specifice care acționează în cadrul fiecărei economii naționale.

Industria, ca subsistem al economiei naționale, are structuri deschise față de exterior sau față de mediul ambiant la toate nivelurile ierarhice.

1) Nicolae Ceaușescu, Expunere la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, 25 iunie, 1981

2) Vezi Maria D. Popescu, Reflecții la început și sfîrșit de deceniu, Revista economică nr. 52/1980 și nr. 1/1981

*) Ioan V. Totu, General și particular în procesul de industrializare, în politica Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării, București, Ed. Academiei R. S. România, 1978, p. 10

**) Nicoară Ionescu atrage atenția asupra pericolului apariției unor grave dezechilibre economice atunci cînd se manifestă tendința de a privi industria grea ca un sistem autonom (vezi Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (I), în Revista economică, nr. 10/1981, p. 19

Cînd se definește caracterul deschis al structurilor industriale se au în vedere următoarele caracteristici și funcțiuni: a) dezvoltarea industriei nu trebuie privită ca un scop în sine**) ci ca un mijloc esențial de dezvoltare economică generală, de modernizare a structurilor economico-sociale generale, prin faptul că industria este aceea care revoluționează toate procesele de producție din ramurile economiei prin materiile prime, resursele energetice și uneltele de producție pe care le livrează, precum și prin procedeele noi de lucru pe care acestea le transmit celorlalte ramuri; b) între industria în dezvoltare și celelalte subsisteme ale economiei se formează și se amplifică legăturile economice, industria fiind aceea care, pe de o parte, primește din afara sistemului materii prime, energie, forță de muncă, condiții de mediu și, pe de altă parte, livrează în afara sistemului cantități sporite — ca volum, diversitate și performanțe — de produse finale care să satisfacă în condiții optime necesitățile celorlalte ramuri ale economiei, inclusiv cererea solvabilă de consum a populației; c) industria, dezvoltîndu-se și modernizîndu-se, își justifică întreaga sa existență numai în măsura în care ea reușește prin produsele și serviciile sale să răspundă cerințelor de dezvoltare, de modernizare și de satisfacere a necesităților celorlalte ramuri ale economiei — agricultură, transporturi, comerț — și, în final, ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului, precum și realizării obiectivelor privind independența economică și politică a țării; d) prin intermediul industriei se realizează și se obțin roadele progresului științei și tehnologiei. Industria oferă cîmp larg de experimentare și, în special, de realizare a mijloacelor de amplificare a capacităților fizice și intelectuale umane prin fabricarea de materiale și combustibili cu proprietăți superioare, de mașini și aparate tot mai perfecționate și diversificate, utilizabile în ramurile economiei și, în general, în activitățile umane productive, social-culturale și de consum; e) nivelul de dezvoltare a sistemului industrial și caracteristica structurii industriei sînt puternic determinate de nivelul dezvoltării economice generale, și anume de puterea investițională a economiei, de nivelul de calificare a forței de muncă și de nivelul dezvoltării științei și tehnicii, precum și de puțina de a promova progresul tehnic în economie. De asemenea, o influență puternică asupra structurii industriei o au evoluția structurii resurselor de materii prime și de inlocuitori, precum și perspectiva disponibilităților de resurse energetice accesibile din punct de vedere tehnologic și economic.

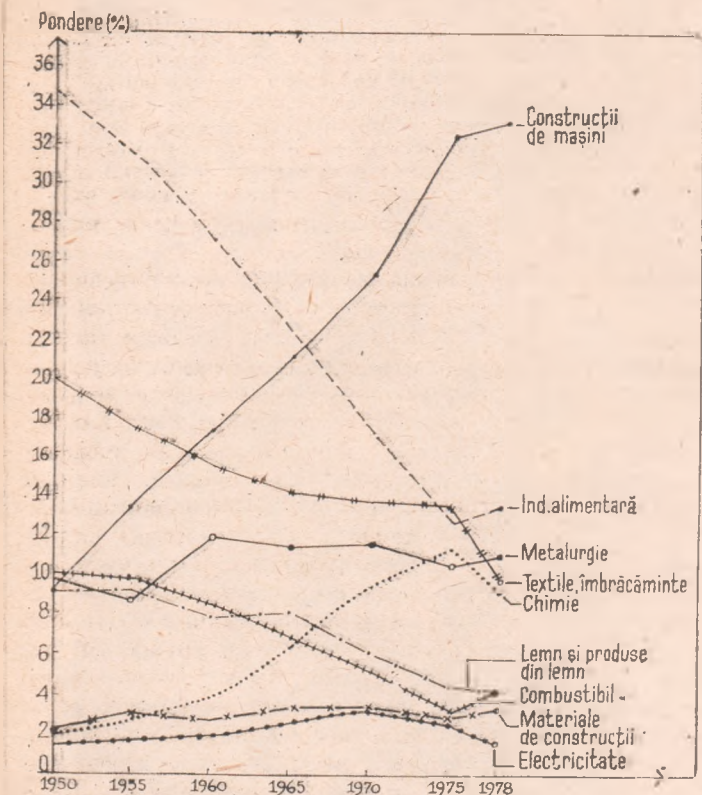
Subliniind caracterul deschis al structurii sistemului industrial dorim să atragem atenția asupra necesității unei mai strînse corelări a acesteia cu schimbările în perspectivă în domeniul resurselor energetice și de materii prime, precum și în domeniul agriculturii și asupra orientării structurii industriei spre realizarea scopului final al activității economice — ridicarea nivelului de trai al populației și realizarea celorlalte obiective economice, sociale și politice ale partidului și statului nostru. Acest lucru apare cu atât mai necesar cu cît în ultimul timp s-au produs importante schimbări în domeniul factorilor de producție, au apărut noi cerințe ale dezvoltării¹⁾, așa încît se impune o reanalizare critică a vechilor concepte — instrumente de lucru și o adaptare corespunzătoare a structurilor industriale la noile condiții²⁾.

Principalele orientări ale perfecționării structurii industriei potrivit noilor condiții economice interne și internaționale sînt subliniate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lucrările Congresului al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii

Noi condiții și orientări care stau la baza evoluției în perspectivă a structurii industriei

DUPĂ CE, în general, au fost puse temeliiile industriei naționale în care ramurile de bază — energetică, metalurgică, chimie și construcții de mașini — au căpătat rolul preponderent, atât prin aceea că și-au sporit ponderea în întreaga producție industrială (60% în 1979) cît și prin faptul că au devenit un propulsor al promovării și diseminării progresului tehnic și un mijloc de valorificare superioară a resurselor materiale, a apărut necesitatea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare. Acest stadiu se concretizează prin sporirea preocupărilor pentru ridicarea eficienței folosirii resurselor materiale și de muncă și accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, precum și prin realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie, paralel cu sporirea contribuției industriei la dezvoltarea agriculturii și la creșterea nivelului de trai al populației.

Tendințele noi încep să-și facă apariția în economia noastră, să domine sau să impună un curs nou evoluției viitoare a structurii industriei de care trebuie ținut seama în viitor. Iată câteva din cele mai semnificative.

Evoluția ponderii ramurilor industriei în producția global industrială în R. S. România

- 1 Resursele naturale cu condiții favorabile de exploatare sînt treptat epuizate, ceea ce determină trecerea la exploatarea de resurse în condiții tot mai grele și mai costisitoare, în situația în care industria prelucrătoare formulează cereri sporite de resurse de materii prime și de energie, iar pe piața mondială prețurile cresc considerabil.
- 2 În același timp, tot mai multe țări în curs de dezvoltare, odată cu trecerea la industrializare, își definesc ca obiective politice prioritare prelucrarea internă a resurselor naționale de materii prime și energetice și reducerea treptată a exportului de materii prime.
- 3 Nivelul general de dezvoltare economică și tehnologică, alături de tendințele arătate mai sus, impune trecerea la o nouă fază de dezvoltare, cu noi structuri, care să asigure un grad ridicat de eficiență a utilizării resurselor și o valorificare superioară, cu consumuri scăzute de energie și de materii prime și consumuri ridicate de muncă de complexitate și tehnicitate înaltă.
- 4 Economia națională fiind antrenată tot mai mult în relații de comerț exterior și de cooperare economică cu alte țări, structura industriei trebuie adaptată rapid la exigențele piețelor externe, sporind în acest scop competitivitatea produselor industriale și punînd accentul pe posibilitățile de substituție a unor produse și resurse deficitare, îndeosebi a celor energetice.
- 5 În prezent și mai ales în perspectivă, un rol deosebit asupra modificării structurii îl are progresul tehnic și științific, acesta constituind în fapt factorul dinamizator al schimbării structurilor. Tocmai dezvoltarea inegală a științei și tehnologiei pe ramuri și țări duce la modificări structurale profunde ale sistemului industrial, atît prin ritmurile diferite de sporire a producției subramurilor și ramurilor industriale, cît și prin ritmurile deosebite de consum a resurselor ca urmare a acțiunii legii de antrenare.
- 6 În dezvoltarea sa complexă și echilibrată, sistemul industrial, ca și cel economic, de ansamblu, este supus acțiunii legii de propagare a efectelor. Astfel, dezvoltarea unei noi ramuri industriale sau schimbarea importanței parametrilor unor produse sau a unor tehnologii cu o pondere ridicată în industrie provoacă schimbări mai mari sau mai mici în celelalte ramuri după cum așa-numiții multiplicatori ai legăturilor dintre ramuri, care exprimă mărimea influențelor directe și indirecte

ale schimbării dintr-o ramură asupra schimbării din cadrul celorlalte ramuri, sînt mai mari sau mai mici⁵⁾. De exemplu, trecerea la miniaturizarea produselor electronice și a tehnicii de calcul duce la scăderea consumului de metale și, prin aceasta, a cererii către metalurgie. Această ramură își reduce volumul producției și prin aceasta, consumul de combustibili și energie, consumul de minereuri și de forță de muncă etc. Reducerea consumului de minereuri și de energie influențează reducerea extracției sau a importului de combustibili și are ca efect, economic, nomisirea mijloacelor valutare ș.a.m.d.

Caracterizarea generală a evoluției structurii pe ramuri a industriei

PE MĂSURA dezvoltării economice, în cadrul industriei se produc schimbări esențiale ca urmare a creșterii și diversificării ramurilor. Aceste modificări pot fi caracterizate în felul următor: fiecărui stadiu de dezvoltare economică a unei țări îi sînt proprii ascensiunea și afirmarea anumitor ramuri industriale și stagnarea sau declinul relativ al altor ramuri. Asemenea tendințe sînt determinate de o mare diversitate de factori generali și specifici țărilor⁶⁾.

În țările aflate într-un stadiu incipient de dezvoltare industrială, în mod normal sînt în ascensiune ramurile primare ale industriei sau care fabrică produse cu un grad relativ mic de prelucrare, cu un nivel adecvat de tehnicitate și cu consum specific mic de fonduri de investiții și de forță de muncă calificată. Pe măsura dezvoltării industriale a țărilor, încep să se afirme ramuri ale industriei ușoare ca și ramurile producătoare de produse destinate consumurilor intermediare și construcțiilor, industriile energetice, extractive și de prelucrare, ramurile metalurgice și ale materialelor de construcții, ramurile industriei chimice, precum și unele ramuri ale industriei construcțiilor de mașini cu produse de tehnicitate relativ scăzută. Odată cu trecerea industriei spre stadiul de maturitate, se afirmă cu putere industria metalurgică, construcțiile de mașini cu produse standardizate sau clasice de tehnicitate mai ridicată, industria chimică anorganică și petrochimică. În stadiile mai înalte de dezvoltare industrială a țărilor, ramurile cu prelucrări primare bazate pe tehnologii clasice, ramurile cu produse standardizate și cu un grad mai redus de mobilitate în ce privește asimilarea progresului tehnic în țările dezvoltate devin stagnante sau chiar intră în declin, alunecînd treptat spre țările în curs de dezvoltare. În țările dezvoltate, acestor ramuri încep să le ia locul tot mai pronunțat ramurile cu tehnicitate ridicată, precum și cele bazate pe cercetare și care necesită forță de muncă cu un nivel ridicat de calificare⁷⁾.

O analiză a structurii industriei românești în comparație cu cea a altor țări oglindește, pe de o parte, stadiul în care se află industria noastră, iar pe de altă parte, tendința evoluției structurii în raport cu traiectoriile generale ale dezvoltării ramurilor în țările cu niveluri diferite de dezvoltare. În acest scop vom folosi indicatorii cei mai adecvați ce pot fi construiți pe baza unor date disponibile. Astfel, ritmurile de dezvoltare ale fiecărei ramuri raportate la ritmul mediu de dezvoltare a întregii ramuri industriale pe perioada 1965—1977 scot în evidență gradul de intensitate și direcțiile în care se modifică structura industriei. Coeficienții supraunitari calculați prin raportarea fiecărui ritm al ramurii la ritmul industriei se realizează pe plan mondial tocmai la ramurile cu mobilitate ridicată în schimbarea sortimentală și în asimilarea progresului științific și tehnic cum sînt, de exemplu: produse chimice, petrochimice și plastice — 1,46, produse metalice, mașini și echipamente — 1,25, mașini electrice — 1,75 etc. Cei mai scăzuți coeficienți se înregistrează la ramurile extractive, industria textilă, îmbrăcăminte, hîrtie. În România, în perioada 1967—1976, s-au realizat coeficienți aproximativ asemănători: pentru industria chimică — 1,39, pentru produse din metal — 1,34, pentru mașini — 1,44, pentru mașini electrice — 1,64⁸⁾. În cincinalul 1976—1980 și în deceniul 1981—1990 aceste ramuri ca și altele care asigură produse de tehnicitate ridicată, o prelucrare superioară a resurselor mate-

³⁾ Emilian Dobrescu, *Optimul economiei socialiste*, București, Ed. politică, 1976; Aurel Iancu, Vasile Bogdan, Alexandru Mihăilescu, Mihail Giuvelca, *Resursele și structura industriei*, București, Ed. Academiei R.S. România, 1980

⁴⁾ N. Ecobescu (coordonator), *Resursele și noua ordine internațională*, Ed. politică, București, 1981; Ioniță Oțeanu, *Preocupări actuale ale economiștilor chinezi (I), (II), (III)*, *Revista economică* nr. 11, 12, 13/1981

⁵⁾ A. Velea, *Structurile economice în perspectiva deceniilor viitoare*, (I), (II), (III), *Revista economică*, nr. 20, 21 22/1981

⁶⁾ Calculat pe baza datelor din U.N., *Yearbook of Industrial Statistics* 1977

MODERNIZAREA STRUCTURII INDUSTRIEI (I)

PREFACERILE care au loc în economia noastră ca și în economia mondială, sub influența accelerării progresului tehnic și științific și a accentuării caracterului deficitar al energiei, impun formularea unor noi orientări în evoluția structurii industriei, realizarea unor măsuri ferme de perfecționare și modernizare a structurii acestei ramuri. Pe baza unei analize multilaterale efectuate asupra realităților economiei românești privite în contextul economiei mondiale, în documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, în hotărârile celui de-al doilea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la congres, s-a formulat un amplu program de acțiune pe linia perfecționării și modernizării structurii industriei. Orientările formulate își găsesc expresia în obiectivele și sarcinile planului cincinal 1981—1985 în care problemele modernizării structurii industriei ocupă un loc central.

În cele ce urmează vom sublinia câteva aspecte de detaliu privind perfecționarea și modernizarea structurii industriei ținând seama de tendințele progresului tehnic și de restricțiile din domeniul resurselor energetice.

Industria — sistem structural deschis

INDUSTRIA a devenit ramura cea mai importantă a economiei naționale atît prin volumul preponderent al activităților pe care le cuprinde, cît și prin rolul pe care ea îl are în dezvoltarea economică și în promovarea progresului tehnic în economie¹⁾. Industria a devenit treptat un sistem cu o structură proprie, învecinat cu alte sisteme și structuri, în cadrul economiei naționale. Acest sistem, în care sînt cuprinse ca subsisteme componente structurile de producție, de forță de muncă, de fonduri de producție, structurile tehnologice, energetice și informaționale, se află în creștere și transformare, avînd la bază anumite legi specifice subordonate funcțiilor obiective ale întregului sistem al economiei naționale. În evoluția sa — arată prof. I. V. Totu — industrializarea cunoaște un mecanism propriu de funcționare, cu legități și corelații obiectiv necesare, dar și cu mobilități și impulsuri specifice care acționează în cadrul fiecărei economii naționale.

Industria, ca subsistem al economiei naționale, are structuri deschise față de exterior sau față de mediul ambiant la toate nivelurile ierarhice.

1) Nicolae Ceaușescu, Expunere la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, 25 iunie, 1981

2) Vezi Maria D. Popescu, Reflecții la început și sfîrșit de deceniu, Revista economică nr. 52/1980 și nr. 1/1981

*) Ioan V. Totu, General și particular în procesul de industrializare, în politica Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării, București, Ed. Academiei R. S. România, 1978, p. 10

**) Nicoră Ionescu atrage atenția asupra pericolului apariției unor grave dezechilibre economice atunci cînd se manifestă tendința de a privi industria grea ca un sistem autonom (vezi Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (I), în Revista economică, nr. 10/1981, p. 19

Cînd se definește caracterul deschis al structurilor industriale se au în vedere următoarele caracteristici și funcțiuni: a) dezvoltarea industriei nu trebuie privită ca un scop **) ci ca un mijloc esențial de dezvoltare economică generală, de modernizare a structurilor economico-sociale generale, prin faptul că industria este aceea care revoluționează toate procesele de producție din ramurile economiei prin materiile prime, resursele energetice și uneltele de producție pe care le livrează, precum și prin procedeele noi de lucru pe care acestea le transmit celorlalte ramuri; b) între industria în dezvoltare și celelalte subsisteme ale economiei se formează și se amplifică legăturile economice, industria fiind aceea care, pe de o parte, primește din afara sistemului materii prime, energie, forță de muncă, condiții de mediu și, pe de altă parte, livrează în afara sistemului cantități sporite — ca volum, diversitate și performanțe — de produse finale care să satisfacă în condiții optime necesitățile celorlalte ramuri ale economiei, inclusiv cererea solvabilă de consum a populației; c) industria, dezvoltîndu-se și modernizîndu-se, își justifică întreaga sa existență numai în măsura în care ea reușește prin produsele și serviciile sale să răspundă cerințelor de dezvoltare, de modernizare și de satisfacere a necesităților celorlalte ramuri ale economiei — agricultură, transporturi, comerț — și, în final, ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului, precum și realizării obiectivelor privind independența economică și politică a țării; d) prin intermediul industriei se realizează și se obțin roadele progresului științei și tehnologiei. Industria oferă cîmp larg de experimentare și, în special, de realizare a mijloacelor de amplificare a capacităților fizice și intelectuale umane prin fabricarea de materiale și combustibili cu proprietăți superioare, de mașini și aparate tot mai perfecționate și diversificate, utilizabile în ramurile economiei și, în general, în activitățile umane productive, social-culturale și de consum; e) nivelul de dezvoltare a sistemului industrial și caracteristica structurii industriei sînt puternic determinate de nivelul dezvoltării economice generale, și anume de puterea investițională a economiei, de nivelul de calificare a forței de muncă și de nivelul dezvoltării științei și tehnicii, precum și de puțința de a promova progresul tehnic în economie. De asemenea, o influență puternică asupra structurii industriei o au evoluția structurii resurselor de materii prime și de inlocuitori, precum și perspectiva disponibilităților de resurse energetice accesibile din punct de vedere tehnologic și economic.

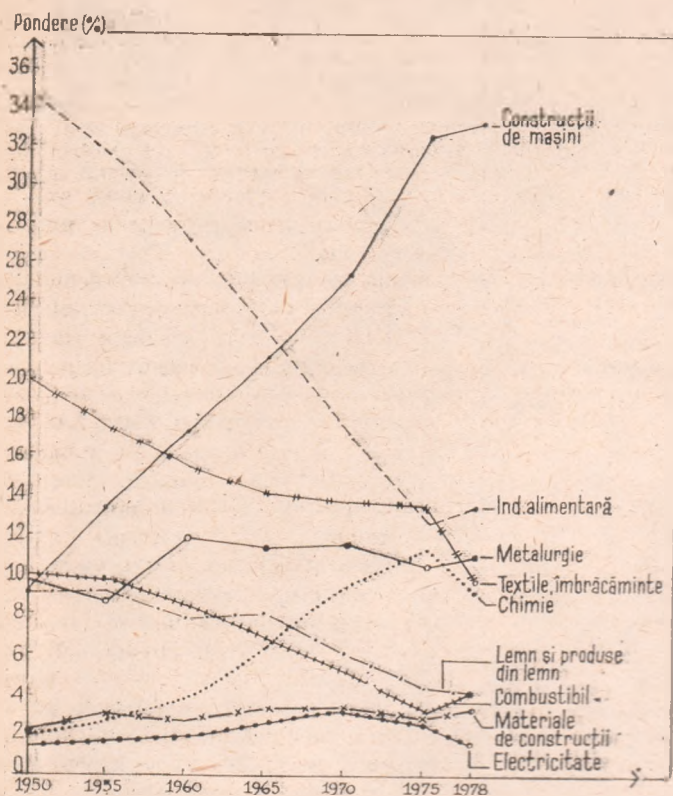
Subliniind caracterul deschis al structurii sistemului industrial dorim să atragem atenția asupra necesității unei mai strînse corelări a acesteia cu schimbările în perspectivă în domeniul resurselor energetice și de materii prime, precum și în domeniul agriculturii și asupra orientării structurii industriei spre realizarea scopului final al activității economice — ridicarea nivelului de trai al populației și realizarea celorlalte obiective economice, sociale și politice ale partidului și statului nostru. Acest lucru apare cu atît mai necesar cu cît în ultimul timp s-au produs importante schimbări în domeniul factorilor de producție, au apărut noi cerințe ale dezvoltării¹⁾, așa încît se impune o reanaliză critică a vechilor concepte — instrumente de lucru și o adaptare corespunzătoare a structurilor industriale la noile condiții²⁾.

Principalele orientări ale perfecționării structurii industriei potrivit noilor condiții economice interne și internaționale sînt subliniate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lucrările Congresului al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii

Noi condiții și orientări care stau la baza evoluției în perspectivă a structurii industriei

DUPĂ CE, în general, au fost puse temelile industriei naționale în care ramurile de bază — energetică, metalurgică, chimică și construcții de mașini — au căpătat rolul preponderent, atît prin aceea că și-au sporit ponderea în întreaga producție industrială (60% în 1979) cît și prin faptul că au devenit un propulsor al promovării și diseminării progresului tehnic și un mijloc de valorificare superioară a resurselor materiale, a apărut necesitatea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare. Acest stadiu se concretizează prin sporirea preocupărilor pentru ridicarea eficienței folosirii resurselor materiale și de muncă și accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea priorității a ramurilor de prelucrare avansată, precum și prin realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie, paralel cu sporirea contribuției industriei la dezvoltarea agriculturii și la creșterea nivelului de trai al populației.

Tendințe noi încep să-și facă apariția în economia noastră, să domine sau să impună un curs nou evoluției viitoare a structurii industriei de care trebuie ținut seama în viitor. Iată câteva din cele mai semnificative.

Evoluția ponderii ramurilor industriei în producția global industrială în R. S. România

- 1 Resursele naturale cu condiții favorabile de exploatare sînt treptat epuizate, ceea ce determină trecerea la exploatarea de resurse în condiții tot mai grele și mai costisitoare. În situația în care industria prelucrătoare formulează cereri sporite de resurse de materii prime și de energie, iar pe piața mondială prețurile cresc considerabil.
- 2 În același timp, tot mai multe țări în curs de dezvoltare, odată cu trecerea la industrializare, își definesc ca obiective politice prioritare prelucrarea internă a resurselor naționale de materii prime și energetice și reducerea treptată a exportului de materii prime.
- 3 Nivelul general de dezvoltare economică și tehnologică, alături de tendințele arătate mai sus, impune trecerea la o nouă fază de dezvoltare, cu noi structuri, care să asigure un grad ridicat de eficiență a utilizării resurselor și o valorificare superioară, cu consumuri scăzute de energie și de materii prime și consumuri ridicate de muncă de complexitate și tehnicitate înaltă.
- 4 Economia națională fiind antrenată tot mai mult în relații de comerț exterior și de cooperare economică cu alte țări, structura industriei trebuie adaptată rapid la exigențele piețelor externe, sporind în acest scop competitivitatea produselor industriale și punînd accentul pe posibilitățile de substituție a unor produse și resurse deficitare, îndeosebi a celor energetice.
- 5 În prezent și mai ales în perspectivă, un rol deosebit asupra modificării structurii îl are progresul tehnic și științific, acesta constituind în fapt factorul dinamizator al schimbării structurilor. Tocmai dezvoltarea inegală a științei și tehnologiei pe ramuri și țări duce la modificări structurale profunde ale sistemului industrial, atât prin ritmurile diferite de sporire a producției subramurilor și ramurilor industriale, cit și prin ritmurile deosebite de consum a resurselor ca urmare a acțiunii legii de antrenare.
- 6 În dezvoltarea sa complexă și echilibrată, sistemul industrial, ca și cel economic, de ansamblu, este supus acțiunii legii de propagare a efectelor. Astfel, dezvoltarea unei noi ramuri industriale sau schimbarea importantă a parametrilor unor produse sau a unor tehnologii cu o pondere ridicată în industrie provoacă schimbări mai mari sau mai mici în celelalte ramuri după cum așa-numiții multiplicatori ai legăturilor dintre ramuri, care exprimă mărimea influențelor directe și indirecte

ale schimbării dintr-o ramură asupra schimbării din cadrul celorlalte ramuri, sînt mai mari sau mai mici³⁾. De exemplu, trecerea la miniaturizarea produselor electronice și a tehnicii de calcul duce la scăderea consumului de metale și, prin aceasta, a cererii către metalurgie. Această ramură își reduce volumul producției și prin aceasta, consumul de combustibili și energie, consumul de minereuri și de forță de muncă etc. Reducerea consumului de minereuri și de energie influențează reducerea extracției sau a importului de combustibili și are ca efect, economisirea mijloacelor valutare ș.a.m.d.

Caracterizarea generală a evoluției structurii pe ramuri a industriei

PE MĂSURA dezvoltării economice, în cadrul industriei se produc schimbări esențiale ca urmare a creșterii și diversificării ramurilor. Aceste modificări pot fi caracterizate în felul următor: fiecărui stadiu de dezvoltare economică a unei țări îi sînt proprii ascensiunea și afirmarea anumitor ramuri industriale și stagnarea sau declinul relativ al altor ramuri. Asemenea tendințe sînt determinate de o mare diversitate de factori generali și specifici țărilor⁴⁾.

În țările aflate într-un stadiu incipient de dezvoltare industrială, în mod normal sînt în ascensiune ramurile primare ale industriei sau care fabrică produse cu un grad relativ mai mic de prelucrare, cu un nivel adecvat de tehnicitate și cu consum specific mic de fonduri de investiții și de forță de muncă calificată. Pe măsura dezvoltării industriale a țărilor, încep să se afirme ramuri ale industriei ușoare ca și ramurile producătoare de produse destinate consumurilor intermediare și construcțiilor, industriile energetice, extractive și de prelucrare, ramurile metalurgice și ale materialelor de construcții, ramurile industriei chimice, precum și unele ramuri ale industriei construcțiilor de mașini cu produse de tehnicitate relativ scăzută. Odată cu trecerea industriei spre stadiul de maturitate, se afirmă cu putere industria metalurgică, construcțiile de mașini cu produse standardizate sau clasice de tehnicitate mai ridicată, industria chimică anorganică și petrochimică. În stadiile mai înalte de dezvoltare industrială a țărilor, ramurile cu prelucrări primare bazate pe tehnologii clasice, ramurile cu produse standardizate și cu un grad mai redus de mobilitate în ce privește asimilarea progresului tehnic în țările dezvoltate devin stagnante sau chiar intră în declin, alunecînd treptat spre țările în curs de dezvoltare. În țările dezvoltate, acestor ramuri încep să le ia locul tot mai pronunțat ramurile cu tehnicitate ridicată, precum și cele bazate pe cercetare și care necesită forță de muncă cu un nivel ridicat de calificare⁵⁾.

O analiză a structurii industriei românești în comparație cu cea a altor țări oglindește, pe de o parte, stadiul în care se află industria noastră, iar pe de altă parte, tendința evoluției structurii în raport cu traiectoriile generale ale dezvoltării ramurilor în țările cu niveluri diferite de dezvoltare. În acest scop vom folosi indicatorii cei mai adecvați ce pot fi construiți pe baza unor date disponibile. Astfel, ritmurile de dezvoltare ale fiecărei ramuri raportate la ritmul mediu de dezvoltare a întregii ramuri industriale pe perioada 1965—1977 scot în evidență gradul de intensitate și direcțiile în care se modifică structura industriei. Coeficienții supraunitari calculați prin raportarea fiecărui ritm al ramurii la ritmul industriei se realizează pe plan mondial tocmai la ramurile cu mobilitate ridicată în schimbarea sortimentală și în asimilarea progresului științific și tehnic cum sînt, de exemplu: produse chimice, petrochimice și plastice — 1,46, produse metalice, mașini și echipamente — 1,23, mașini electrice — 1,75 etc. Cei mai scăzuți coeficienți se înregistrează la ramurile extractive, industria textilă, îmbrăcăminte, hîrtie. În România, în perioada 1967—1976, s-au realizat coeficienți aproximativ asemănători: pentru industria chimică — 1,39, pentru produse din metal — 1,34, pentru mașini — 1,44, pentru mașini electrice — 1,64⁶⁾. În cincinalul 1976—1980 și în deceniul 1981—1990 aceste ramuri ca și altele care asigură produse de tehnicitate ridicată, o prelucrare superioară a resurselor mate-

³⁾ Emilian Dobrescu, *Optimul economiei socialiste*, București, Ed. politică, 1976; Aurel Iancu, Vasile Bogdan, Alexandru Mihăilescu, Mihail Giuvelca, *Resursele și structura industriei*, București, Ed. Academiei R.S. România, 1980

⁴⁾ N. Ecobescu (coordonator), *Resursele și noua ordine internațională*, Ed. politică, București, 1981; Ioniță Olteanu, *Preocupări actuale ale economiștilor chinezi* (I), (II), (III), *Revista economică* nr. 11, 12, 13/1981

⁵⁾ A. Velea, *Structurile economice în perspectiva deceniilor viitoare*, (I), (II), (III), *Revista economică*, nr. 20, 21, 22/1981

⁶⁾ Calculat pe baza datelor din U.N., *Yearbook of Industrial Statistics* 1977

riale și un consum ridicat de muncă de înaltă calificare vor continua să realizeze ritmuri de dezvoltare superioare celor medii pe întreaga ramură a industriei.

Amploarea și direcțiile schimbărilor structurale ale ramurilor industriale în ansamblu se pot evidenția mai clar prin analiza evoluției ponderii ramurilor în producția globală industrială și în totalul personalului. Tocmai în acest sens s-a construit graficul privind evoluția în timp a ponderilor ramurilor în totalul producției industriale globale, caracterizată prin creșterea spectaculoasă a ponderii ramurii construcțiilor de mașini și a industriei chimice, paralel cu scăderea corespunzătoare a ponderii altor ramuri ca, de exemplu, industria alimentară, textilă și îmbrăcăminte, lemn și combustibil.

Deși pare firească și necesară o asemenea evoluție a structurii, a sosit totuși timpul de a-i aduce anumite corecturi pentru a evita apariția unor disproporții în cadrul întregului sistem și pentru valorificarea resurselor, în care scop **se cere promovarea mai puternică a ramurilor care au o bază proprie de materii prime în țară.** Schimbări mai importante ce se impun sînt cele care privesc ramurile industriei extractive, ramurile care contribuie la dezvoltarea agriculturii, care prelucurează produsele agricole, în special industria alimentară, precum și unele ramuri ale industriei chimice și ale industriei construcțiilor de mașini.

În perioada care urmează, în general, nu se întrevăd schimbări esențiale la nivelul ramurilor industriale agregate, ci deosebi în cadrul structurii interne a acestora. Pentru orientarea dezvoltării structurilor trebuie cunoscuți factorii, tendința de modificare și acționare a acestora. Din studiile de prognoză efectuate, folosind ca tehnică de calcul analiza de regresie transversală pe o multitudine de țări, s-a desprins influența mai multor factori asupra structurilor de ramură care acționează în mod diferit în funcție de nivelul de dezvoltare economică și socială a țărilor, de mărimea pieței și de caracteristica ramurilor și a produselor. Pe lângă factorii generali, există și factori specifici care influențează deopotrivă evoluția globală a acestor ramuri, precum și structura producției înăuntrul ramurilor respective. Din numeroasele observații și studii efectuate, rezultă că nivelul venitului real pe locuitor și raportul dintre export și import sînt factorii dominanți ai evoluției structurii multor ramuri. De altfel, aceștia se intercondiționează întrucît, de exem-

plu, la produsele cu o elasticitate ridicată în raport cu venitul real și cu scara producției, o economie care are un nivel ridicat al venitului obține avantaje comparative în comerțul internațional. Deci raportul export/import apare în acest caz ridicat. În cazul produselor primare, ca și în cazul unor producții specializate, țările cu venit real mai scăzut pot obține avantaje comparative, fapt care constituie factori de stimulare pentru dezvoltarea ramurilor respective chiar în cazul existenței unui nivel scăzut al venitului național pe locuitor. Un rol determinant asupra structurii unor ramuri ale industriei, în special asupra ramurilor extractive și de prelucrare primare, îl poate avea și situația privind rezervele de materii prime și energetice, precum și o serie de resurse nesubstituibile.

Concepția privind influența pe care o au factorii menționați mai sus asupra modificării structurii pe ramuri a industriei, deosebi, este considerată tradiționalistă în raport cu faptul unanim recunoscut că progresul tehnico-științific a devenit factorul cu influență tot mai puternică în orientarea structurilor industriale, în special începînd de la un anumit nivel de dezvoltare economică a țărilor, precum și în anumite sectoare ale industriei, strîns legate de creativitatea științifică și tehnică. Ideea lui Schmookler de a înregistra numărul de invenții și inovații realizate și de a le clasifica pe ramuri a scos în evidență un fapt de maximă importanță: creșterea ponderii și diversificarea puternică a producției se realizează tocmai în acele ramuri ale industriei din țările dezvoltate care sînt cele mai fertile din punct de vedere al progresului tehnic, deci care realizează cel mai ridicat număr de invenții și inovații. Tocmai aceasta reprezintă principala cale către care se orientează modificările structurale ale industriei țărilor cu o economie modernă, dezvoltată. Aceasta constituie, de asemenea, calea pe care ar trebui să o urmeze țările care au ajuns în stadiul de a-și moderniza structura industriei, stadiu în care se află și România.

Nici un factor nu are un rol exclusiv în imprimarea orientării structurii ramurilor. Firește, progresul tehnic a devenit un factor important și omniprezent în toate ramurile. Însă nici acesta nu trebuie suprasolicitat, prin neglijarea celorlalți factori, după cum nici el nu trebuie neglijat în nici una din ramuri.

dr. Aurel IANCU

Modernizarea și întreținerea utilajelor

(Urmare din pag. 6)

care vor constitui stocuri obligatorii pentru asigurarea funcționării acestora la beneficiari o perioadă de timp tehnico-economic justificată pînă la scoaterea din uz a întregului parc, dar nu mai mică de 5 ani, iar Ministerul de Finanțe să stabilească condiții speciale la creditare;

- referitor la execuția și livrarea pieselor de schimb noi apare necesar ca ministerele economice, centralele industriale și întreprinderile producătoare să asigure capacităților de producție necesare pentru realizarea integrală a cantităților de piese noi stabilite pe baza normativelor de consum și să contracteze repartițiile emise de coordonatorii de balanțe în cadrul cotelor aprobate prin plan pentru fiecare minister beneficiar;

- ministerele economice, centralele industriale și întreprinderile producătoare de mașini, utilaje și instalații sau care au cooperat la realizarea produselor finite ar trebui să asigure piesele de schimb necesare întreținerii acestora pe

întreaga perioadă de funcționare, în cantitățile solicitate și justificate pe baza normativelor de consum pentru piese noi. La transferarea fabricației, întreprinderea care transferă este obligată să asigure piesele de schimb necesare pînă la începerea fabricației la noul producător, într-un termen de maximum un an;

- întreprinderile beneficiare — producătoare de piese de schimb recondiționate — sprijinite de centralele industriale, să stabilească în timp util prețurile de producție și de livrare a acestora, astfel încît acestea să poată fi luate în considerație la stabilirea sarcinilor de plan, iar în continuare pentru anii 1981—1985 ar fi necesar să se eșaloneze sarcinile de recuperare și recondiționare a pieselor de schimb uzate și să se urmărească permanent respectarea programului stabilit, cu atît mai mult cu cît pentru această perioadă ministerele economice au stabilit la planurile anuale indicatorii specifici activității de recondiționare, precum și modul de raportare a acestora, fiind create toate con-

dițiile pentru desfășurarea unei activități eficiente:

- analizarea de către organele de specialitate a posibilităților de organizare a fabricației de piese de schimb în secții sau ateliere specializate, organizate pentru a se asigura utilizarea integrală a capacităților destinate pentru aceste produse la nivelul prevederilor de plan, propunere care are în vedere faptul că, în situația actuală, piesele de schimb se execută în general pe aceleași capacități pe care se realizează producția de bază, acordîndu-se prioritate produselor cu pondere în valoarea producției industriale și marfă;

- dimensionarea rațională și cît mai eficientă a capacităților afectate producției pieselor de schimb în funcție de necesarul impus de cerințele noilor obiective de investiții; în acest sens trebuie menționat faptul că, datorită necunoașterii cererilor la elaborarea documentațiilor de investiții, unele capacități aprobate nu pot acoperi actualele cereri ale beneficiarilor;

- organizarea în cadrul industriei mici a producției unor piese de schimb de tehnicitate și serie redusă, cu sprijinul centralelor industriale interesate.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

PARTICIPANȚII la dezbaterile privind dezvoltarea — desfășurate la Scheveningen — au recunoscut că creșterea economică este o componentă necesară a strategiei dezvoltării, dar au atras atenția asupra faptului că ea nu este suficientă. Pe un plan însemnat, transformarea posibilităților materiale pe care le poate oferi creșterea economică în factor real al dezvoltării depinde de sistemul de repartitie a venitului național (în interesul capitalului sau în interesul maselor largi populare), condiționat, la rândul lui, de modul de producție și modul de adoptare a deciziilor în economie (fără sau cu participarea maselor populare). Paradoxul dezvoltării tradiționale a omenirii constă în faptul că sărăcia absolută și relativă coexistă cu mijloacele materiale, care, dacă ar fi utilizate în mod rațional, în interesul general, ar putea permite lichidarea acestui flagel rușinos al omenirii. Această posibilitate a fost subliniată în mod deosebit, atât de echipa latino-americană care a elaborat Raportul Bariloche (sub conducerea lui A.O. Herrera), cit și de Marc Nerfin, președintele I.F.D.A. (Fundatia Internațională pentru Alternativele Dezvoltării).

Autorii modelului latino-american de creștere și dezvoltare (1976) consideră că omenirea dispune de resursele materiale necesare lichidării subdezvoltării și sărăciei, că acest obiectiv ar putea fi atins până spre sfârșitul secolului nostru, nu neapărat prin sporirea spectaculoasă a ratei de creștere economică la scară planetară (de altfel, imposibil de realizat), ci mai ales printr-o repartitie democratică a bunurilor fundamentale și a serviciilor, pe bază de egalitate. „Soarta omului — conchid autorii citați — nu depinde, în ultimă analiză, de bariere fizice de netrecut, ci de factori sociali și politici pe care omul îi poate schimba. Rezolvarea nu este deloc ușoară — precizează autorii în mod realist — pentru că, așa cum dovedește istoria, este mult mai greu să schimbi organizarea și valorile societății decât să depășești limitele fizice. Cu toate acestea, singura cale deschisă pentru a îmbunătăți situația omenirii este să se încerce rezolvarea acestei sarcini”⁷). Pentru cei care se tem de schimbări sociale radicale, autorii amintesc cuvintele semnificative ale lui John Stuart Mill care spunea, încă

Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (III)

pe la mijlocul secolului trecut, că „Pentru un rău mare, un remediu mic nu duce la un rezultat mic, ci nu dă nici un rezultat”. La rândul său, Marc Nerfin arată că „Există resurse pentru a satisface nevoile umane. Problema constă în repartitia și utilizarea lor, cu condiția de a se înțelege faptul că sarcina nu este aceea de a defini nevoile într-un mod tehnocratic sau birocratic, ci de a crea condiții pentru accesul tuturor la resursele necesare în cadrul unor limite (minime și maxime) determinate în mod social.”⁸)

Negocierile care au avut loc între țările în curs de dezvoltare și țările industrializate, dar mai ales dezbaterile care le-au însoțit, atât cele oficiale (mai ales în cadrul O.N.U. și al organizațiilor ei specializate — UNESCO, U.N.C.T.A.D., U.N.I.D.O., U.N.I.T.A.R., F.A.O. etc.) cit mai ales cele neoficiale, academice și publice, au impus, în decursul deceniului al 8-lea al secolului nostru, reconsiderarea critică a problematicii dezvoltării, pornind de la eșecul strategiilor tradiționale de creștere și de la dezideratul instaurării unei noi ordini internaționale. Contribuții substanțiale în această direcție au adus: Declarația de la Cocoyoc (1974), Conferința de la Alger și primul congres internațional al economiștilor din lumea a treia (1975), studiul elaborat în cadrul Fundației Dag Hammarskjöld în vederea celei de a VII-a sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U., intitulat „Și acum ce urmează? Un alt mod de dezvoltare” (1975), simpozionul de la Haga privind noua ordine internațională (1975), sesiunile de la Paris și București ale Institutului pentru noua ordine internațională (1975), Forumul lumii a treia, ținut în Mexic (1976), ultimele rapoarte către „Clubul de la Roma” (Mesarovič-Pestel,

Tinbergen, King-Colombo, Th. de Montbrial etc.), modelul mondial latino-american (1976), studiile reunite de Fundația Dag Hammarskjöld în volumul „Un alt mod de dezvoltare: abordări și strategii” (1977), rapoartele W. Brandt, Mc. Bride și Scheveningen (1979—1980), studiile elaborate sub egida O.N.U. (W. Leontief), U.N.I.T.A.R. și C.E.E.S.T.E.M. (E. Laszlo și J.A. Lozoya), studiile elaborate de I.F.D.A. (indeosebi Dosarul Nr. 17 din mai 1980) etc.

Pe baza acestor dezbateri s-a ajuns la concluzia că nu este suficientă examinarea creșterii economice în mod izolat pe țări, ci se impune examinarea sistemică a interdependenței dintre țări, respectiv examinarea creșterii economice și la scară planetară. S-a subliniat, de asemenea, că pentru a se trece de la creșterea economică la dezvoltare se impune schimbarea reperului la care se raportează aceste procese și anume că accentul trebuie pus pe oameni și necesitățile lor fundamentale și nu pe lucruri.

Din această perspectivă s-a considerat că polemicele tradiționale dintre experții burhezi în probleme de creștere și dezvoltare sînt unilaterale și serile. În acest sens, F.H. Cardoso precizează că „Discuția care urmărește un nou mod de dezvoltare nu trebuie să fie confundată cu confruntarea dintre atitudinea nesănătoasă a celor care spun «binecuvîntată să fie poluarea» și nici cu naivitatea celor care cred că este mai bine să se oprească industrializarea decît să se contamineze ecosistemul; nici cu discuția dintre cei care propovăduiesc ruralizarea lumii și cei care proclamă virtuțile urbanizării cu orice preț. În astfel de condiții — precizează autorul citat —, discuția se transformă într-un dialog al surzilor”⁹). Pentru a depăși aceste posibile neînțelegeri și erori de optică, promotorii transformărilor radicale și ai gândirii creatoare au considerat necesară determinarea conținutului și a trăsăturilor caracteristice ale noului mod de dezvoltare, spre deosebire de dezvoltarea tradițională defectuoasă.

În viziunea I.F.D.A. „dezvoltarea este procesul de eliberare a oamenilor și a societăților: ei nu poate fi redus la creșterea economică, oricît ar fi aceasta de necesară, atunci cînd este justificată din punct de vedere social”. În opoziție cu viziunea tehnocrată despre creșterea eco-

FIȘE

● Una dintre cele mai recente apariții în colecția „Făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate” (seria Economie) a EDITURII POLITICE este consacrată contractelor economice. (Titlul cărții: „Contractele economice și rolul lor în fundamentarea și realizarea planului”.) Autorii — G. Horja, E. Nasta, S. Șerban — abordează rolul și funcțiile contractului economic, privit cu deosebire prin prisma atributelor sale de pirghie economică, în strînsă legătură cu ansamblul de perfecționări realizate prin aplicarea noului mecanism economico-financiar. Este analizată, în acest cadru, unita-

tea dialectică dintre plan și contractele economice, sînt detaliate funcțiile contractelor econo-

mice: instrument de bază în activitatea de planificare; mijloc de concretizare a schimbului de activități; cale de ridicare a calității produselor; pirghie de control a realizării producției. Capitolul final al lucrării este consacrat aspectelor juridice legate de aplicarea eficientă a legislației în domeniul contractelor ce se încheie între diferiți parteneri economici, cum ar fi disciplina contractuală, executarea contractelor, activitatea de recepție a produselor, răspunsurile ce revin părților contractante.

Producție cu mai puțină energie

● Modul în care se reflectă impactul restricțiilor energetice asupra economiei chineze nu vi-

zează atât resursele existente — R. P. Chineză înscriindu-se între primele țări din lume în ce privește rezervele de cărbuni și hidrocarburi — cit eficiența cu care este utilizat agentul energetic în procesele productive. Orientarea privind sporirea randamentelor de utilizare a energiei, a cărei concretizare este exprimată prin tendințele opuse înregistrate în anul 1980 la producția industrială și la consumul de energie (producția industrială a sporit cu 8,4 la sută comparativ cu anul precedent, în timp ce consumul energetic a scăzut cu 2,99 la sută) are la bază, opinează Neng Yuan în articolul „Produire davantage avec moins d'énergie”, publicat de revista „LA CHINE EN CONSTRUCTION” în numărul său din iunie a.c., importante re-

nomică și dezvoltare, care absolutizează lucrurile și ună oamenii cu nevoile lor fundamentale. J. Galtung (Norvegia) arăta în 1975 la simpozionul de la Haga că dezvoltarea, fiind un proces care se referă la ființele umane, trebuie să înceapă cu săracii din fiecare societate și că nevoile fundamentale ale oamenilor constituie drepturi umane și nu pur și simplu un volum de mărfuri care trebuie produse.

După părerea lui Marc Nerfin (Elveția), esența noului mod de dezvoltare constă în cinci trăsături caracteristice, strins legate unele de altele, interdependente și anume:

- orientarea spre satisfacerea nevoilor, adică dezvoltarea să fie organizată în așa fel încât să satisfacă nevoile esențiale ale tuturor oamenilor, atât nevoile materiale, cât și cele nemateriale (hrană, îmbrăcăminte, adăpost, educație, sănătate). Acest nou mod de dezvoltare începe cu satisfacerea nevoilor de bază ale celor dominați și exploatați, care constituie majoritatea locuitorilor lumii, și asigură, în același timp, umanizarea tuturor ființelor omenești prin satisfacerea nevoii lor de exprimare, creativitate, egalitate, precum și înțelegerea și stăpânirea propriului lor destin;

- caracterul endogen, adică elaborarea modelului și strategiei dezvoltării pornind din interiorul fiecărei societăți, care își definește în mod suveran valorile și viziunea despre propriul ei viitor. Întrucât nu există un model universal de dezvoltare, se consideră că pluralitatea modelelor de dezvoltare poate să răspundă condițiilor specifice din fiecare situație concretă;

- caracterul autonom al dezvoltării, în sensul că fiecare societate se bazează, în principal, pe propriile ei resurse și pe energia membrilor ei, respectiv pe mediul ei natural și cultural. Se are în vedere exercitarea autonomiei la nivel local, respectiv național, cit și la nivel internațional (autonomia colectivă);

- caracterul sănătos al dezvoltării din punct de vedere ecologic, ceea ce înseamnă folosirea rațională a resurselor biosferei, ținând seama de limitele exterioare planetare și locale impuse generațiilor prezente și viitoare, ceea ce presupune atât accesul echitabil la resurse pentru toți, cât și folosirea atentă de tehnologii eficiente din punct de vedere social;

- dezvoltarea pornind de la schimbări structurale în domeniul relațiilor sociale, atât în ce privește exercitarea puterii, cât și în activitățile economice și amplasarea lor teritorială, în așa fel încât să devină posibilă autoadministrarea, respectiv participarea tuturor membrilor societății la adoptarea deciziilor care privesc activitatea lor ca și a tuturor popoarelor în rezolvarea problemelor internaționale și planetare.

Mai pe scurt, esența noului mod de dezvoltare constă, după aceeași apreciere, în faptul că „el implică abolirea tuturor formelor de dominație și a schimbului economic inegal care rezultă din acestea, precum și o cooperare adevărată între parteneri egali care împărtășesc aceleași experiențe și aspirații” sau, altfel spus, „un alt mod de dezvoltare înseamnă eliberare”.

Luând în considerare atât „eșecul paradigmei occidentale a dezvoltării” (generatoare de dezechilibre), cât și „impasul dialogului Nord-Sud” (rezistența Nordului la schimbările cerute de Sud), Raportul Scheveningen se pronunță pentru o nouă strategie a dezvoltării care, „dacă se vrea să aibă succes, nu poate să urmeze liniile definite în ultimii 20 sau 25 de ani - îndeosebi de către economiști; ea trebuie să conste, în esență, într-un mecanism politic care să cuprindă o intervenție majoră în procesul istoric pentru a opri și a schimba tendințele care au loc în prezent, pe baza unei abordări complete noi a procesului dezvoltării”. Redefinirea conceptului și problematicii dezvoltării trebuie să pornească, după aceeași apreciere, cel puțin de la patru elemente și anume:

- interacțiunea dintre dezvoltare și procesul politic (schimbarea radicală a procesului de adoptare a deciziilor, pentru a asigura participarea maselor populare la acest proces);

- demilitarizarea ca obiectiv esențial al strategiei dezvoltării, ca mijloc de luptă împotriva relațiilor de dependență și dominație;

- pluralitatea de alternative culturale și de civilizații, comparativ cu „modelul dominant occidental de dezvoltare” (care a dus la dezechilibre și deformări);

- o strategie a dezvoltării compatibilă cu protejarea mediului natural, care să asigure un echilibru între om, natură și

tehnologie, spre deosebire de „tehnologia lacomă”, caracteristică modelului occidental, care pune în pericol echilibrul ecologic. „Pe scurt - conchide Raportul Scheveningen -, principala rațiune (în original: raison d'être - n.ns.) a noii strategii internaționale a dezvoltării ar trebui să fie crearea unei noi ordini economice și politice internaționale”.

În această viziune, principalele sarcini prioritare care ar trebui să constituie obiectul negocierilor internaționale sînt: respectarea independenței și suveranității statelor, eradicarea analfabetismului și rasismului, controlul asupra rețelei internaționale a mijloacelor de informație; un program treptat de dezarmare și demilitarizare; controlul asupra resurselor naturale proprii, participarea tuturor țărilor lumii la administrarea bunurilor comune ale umanității; restructurarea cadrului internațional pentru desfășurarea cooperării reciproc avantajoase în domeniul comerțului, monetar și financiar, inclusiv controlul asupra activității companiilor transnaționale.

Realizarea acestor obiective în timp util presupune, după aceeași apreciere, conștientizarea politică a maselor populare atât în țările „Nordului”, cât și în țările „Sudului”. „Însăși noua strategie - arată raportul citat - ar trebui să devină un instrument important al unei astfel de educații politice”. Pe această cale ar putea fi sporită considerabil puterea de negociere a țărilor din lumea a treia, ar putea fi reunite într-un puternic șuvoi comun toate forțele sociale care doresc schimbări radicale atât în „Nord” cât și în „Sud”.

Astfel de acțiuni de anvergură presupun, evident, explicarea prealabilă și înțelegerea profundă a schimbărilor de structură pe care le are în vedere noua strategie a dezvoltării, precum și legătura dintre acestea și sarcinile complexe care stau în fața științelor sociale în zilele noastre.

prof. dr. Sultana Sută SELEJAN

▷ A. O. Herrera, ș.a., Catastrofă sau o nouă societate. Un model latino-american al lumii. Ed. politică. București, 1981, p. 163

▷ M. Nerfin, în volumul „Another Development” ed. cit., p. 17

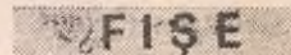
▷ F. H. Cardoso, în volumul de mai sus, p. 29-30

structurării în domeniul industriei. Întemeindu-se pe calcule economice complexe, care evidențiază că pentru aceeași valoare a producției (de 100 milioane de yuani, de exemplu) industria ușoară consumă de cinci ori mai puțină energie decât industria grea, planificatorii chinezi estimează obținerea unor importante economii prin modificarea proporțiilor de creștere a acestor două ramuri industriale. Un loc important în strategia energetică a țării, susține N.Y., revine și modernizării tehnologiilor de exploatare a zăcămintelor de țiței și cărbune, precum și valorificării pe scară largă - atât pentru uz individual cit și la nivel de unitate industrială - a surselor energetice neconvenționale.

Diversificarea muncii feminine

● Este bine cunoscută existența, în țările capitaliste dezvoltate, a unei duble piețe a forței de muncă, opinează Marion Janjic în articolul „Diversifier l'emploi des femmes: une condition indispensable à une vraie égalité de chances” inserat în numărul 2/1981 al publicației „REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL”: o piață a forței de muncă masculine și o alta a forței de muncă feminine, femeile fiind în general dezavantajate sub aspectul remunerației, al disponibilităților creative ale activităților pe care le deslășoară, al șanselor de promovare socială. Conștientizarea, la nivel politic, a acestor discrepanțe ce camuflează raporturi de inechi-

tate socială, se află la baza unor acțiuni diversificate, menite să asigure egalitatea în fapt a bărbaților și femeilor: măsuri de natură legislativă - urmând crearea unui cadru legal favorabil, măsuri organizatorice desfășurate în planul perfecționării sistemului de calificare a forței de muncă feminine etc. Deoarece, în unele țări, aceste politici sînt aplicate de cițiva ani, apare interesantă în momentul de față, susține M.J., cunoașterea efectelor înregistrate la nivelul unor întreprinderi economice. Autoarea amintește în acest sens o serie de studii de detaliu desfășurate pe eșantioane reprezentative în S.U.A., Suedia, Elveția, care au evidențiat faptul că probleme importante legate de utilizarea forței de muncă feminine în locuri de muncă con-

siderate tradițional ca apărînd exclusiv bărbaților sînt de natură psihosociologică și culturală. Pe de o parte, susținerea, se vedește necesară: ținerea procesului de integrare a femeilor în colective de muncă preponderent masculine pe de altă parte, se impune săși schimbarea unor modele culturale proprii diferitelor lectivități umane care au evoluat, în timp, o viziune se gaționistă în ce privește muncii specific feminine și, respectiv, cele masculine.

PRODUSUL INDUSTRIAL

— evoluții conceptuale

ABORDAREA produsului industrial într-o dublă perspectivă: diacronică și siacronică pune în evidență multiplicitatea și diversitatea concepțiilor și definițiilor referitoare la produsul industrial. Această multiplicitate și diversitate de concepții și definiții se justifică prin necesitatea modificării și adaptării permanente a concepțiilor și conceptelor cu care operăm la actele de progres economic.

Unghiul de vedere diacronic permite urmărirea evoluției în timp a conceptului de produs industrial, luând în considerare istoria formării acestuia, în relație cu etapele dezvoltării economice precum și cu exigențele teoretice.

Lucrările clasice ale economiei politice burgheze pun în evidență sincretismul primelor abordări ale produsului industrial. Aceștia nu au stabilit o ierarhie logică, ontologică sau epistemologică a entităților: lucruri, mărfuri și produse, ceea ce face ca însăși distincția între ele să nu fie sesizată¹⁾. Fiecare „mărfă” corespundea, în accepțiunea clasicele economiei politice burgheze, unui produs. Confundând produsul cu mărfă, cu lucrul, clasicii economiei politice burgheze n-au reușit, în abordările lor, să conceptualizeze produsul industrial.

Primele judecăți, primele constatări formulate în legătură cu produsul industrial sînt, deci, sincretice și nu analitice. Începutul analizei științifice a produsului industrial este reprezentat de procesul de abstractizare și generalizare la care a recurs Marx în lucrarea sa „Capitalul”, constatînd că: „produsul (.....) este o valoare de întrebuințare, o materie naturală, adaptată prin schimbări de formă trebuințelor omenești”²⁾. Iar în ceea ce privește raportul produs-mărfă, Marx precizează: „un lucru poate fi folositor și produs de munca omenească fără a fi o mărfă. Omul, care prin produsul său își satisface propria sa nevoie, creează desigur valoare de întrebuințare, dar nu mărfă”³⁾.

Încercări de definire a produsului industrial sînt identificabile și la marginaliști, al căror merit rezidă în introducerea criteriului diferențierii⁴⁾.

Literatura economică de specialitate pune în evidență multitudinea sensu-

rilor produsului industrial, fapt pentru care, la rangul de concept, definiția derivă la intersecția unor puncte de vedere aplicabile diversității de planuri considerate.

Produsul industrial este o categorie generală a producției sociale, un bun material rezultat dintr-un proces de muncă industrial. O tendință care se manifestă din ce în ce mai pregnant, face ca produsul industrial să nu mai fie privit ca un simplu obiect de fabricație, „ca o însumare de atribute și caracteristici tangibile, fizice, chimice, reunite într-o formă identificabilă”⁵⁾, ci ca o entitate a cărei funcționalitate, în timp, este determinată de modul de rezolvare a unui complex de probleme legate de crearea, proiectarea, producerea, livrarea, garantarea și întreținerea sa.

Mutațiile ce se produc în concepția despre produsul industrial determină schimbarea opticii creatorului industrial și a producătorului, făcînd ca aceștia să nu se mai limiteze numai la imaginarea unui produs, schematizarea, realizarea și fabricarea lui. Investigațiile și preocupările acestora s-au extins și în domeniul esteticii, ambalării, distribuției, utilizării, fiabilității, mentenabilității și ergonomicității produsului industrial. Această schimbare de optică pune în evidență intensificarea preocupărilor creatorilor și producătorilor industriali în direcția optimizării relației utilitate — funcționalitate — estetică — eficiență.

Nuanțarea continuă a nevoilor consumatorilor a generat tendința înglobării în produsul industrial și a elementelor acorporale, a comunicațiilor privind produsul, precum și a imaginii acestuia⁶⁾. Aceste elemente, precum și cele corporale, prin ele însele, nu răspund nici unei necesități sociale și în consecință nu pot fi concepute decît integrate în ansamblul produsului. În acest cadru produsul industrial poate fi definit ca un „bun material, simplu sau complex, rezultat dintr-un proces (industrial — n.n.) de muncă, ce însumează o serie de atribute și caracteristici funcționale reunite într-o formă identificabilă și apreciate obiectiv cu ajutorul unor parametri fizici, chimici, tehnici, economici, estetici, datorită cărora el este capabil să satisfacă o anumită nevoie socială”⁷⁾.

Dacă vom căuta să degajăm unele trăsături generale ale acestei accepțiuni, vom constata că produsul industrial este abordat cu precădere, din punct de vedere structural-fizic, ca un „material organizat” destinat să răspundă unei anumite nevoi sociale în virtutea unor caracteristici funcționale pe care le posedă. Această linie de gîndire se pare că subordonează utilitatea produsului și structura sa funcțională structurii sale fizice, deși raportul ar trebui să fie invers. Replica la acest mod de gîndire este abordarea funcționalistă a produsului industrial. În această nouă viziune produsul industrial nu mai este definit ca un ansamblu de părți materiale ci ca un ansamblu de utilități. Principiul funcționalismului cere ca produsele să fie riguros determinate de funcția lor, iar structura fizică a produselor să fie un rezultat al concretizării acestor funcții. Cîștigă tot mai mult teren ideea conform căreia produsul industrial trebuie „curățat” de tot ce nu e funcționalitate. Funcționalismul a fost ridicat, astfel, la rang de doctrină. Cel care a fundamentat și

dezvoltat doctrina funcționalismului este francezul Paul Sourian⁸⁾.

Abordarea esențialmente funcționalistă a produsului industrial este necesară, dar nu și suficientă, deoarece produsul industrial trebuie abordat în toată complexitatea sa într-un demers sistemic. Viziunea sistemică asupra produsului industrial răspunde exigenței de aprofundare și sistematizare a definițiilor și concepțiilor existente într-o sinteză superioară, ceea ce evidențiază că ele nu sînt contradictorii ci complementare. Poziția privilegiată a analizei sistemice în refundamentarea conceptului de produs industrial derivă din abordarea produsului în contextul general al creației, proiectării, fabricării, comercializării și utilizării lui la beneficiar (consumator), din punct de vedere funcțional, tehnic, economic, estetic informațional, ergonomic, al disponibilității și al relațiilor cu mediul.

Recunoașterea priorității concepției de ansamblu a produsului industrial în raport cu elementele sale componente generează reorientări în abordarea raportului parte-întreg. Un produs devine neinteligibil dacă îl studiem izolat părțile structurale, deoarece el are însuși noi, proprietăți distincte de cele ale componentelor și nederivabile din însumarea lor. Sub impactul abordării sistemice, corelația între subsistemele produsului industrial (subsistemele funcțional, fizic și informațional) se modifică radical, și în același timp se modifică ponderea lor la realizarea ansamblului.

Produsul industrial ca sistem nu este efectul însumării subsistemelor componente, ci al interconexiunii acestora, el reprezintă o sinteză a unor sfere de cuprindere și a unor feluri și calități diferite. În acest context produsul industrial nu este numai un subsistem sau altul ci toate subsistemele îmbinate armonios într-un întreg — identificabil prin diferențierea sa față de alte entități similare⁹⁾. Conceptul, fabricat, comercializat și utilizat ca un întreg, produsul industrial este un sistem integrat, polifuncțional, optimabil și dinamic într-o permanentă acțiune și reacțiune cu mediul înconjurător, puțin realiza conexiuni sinergice.

Ioan PETRIȘOR

Timișoara

¹⁾ David Ricardo, „Principiile de economie politică și de impunere” (Biblioteca moneștirii, economică și financiară), București 1939. (Ricardo a folosit noțiunile de „lucru”, „mărfă” și „produs” fără să facă o distincție clară între ele. Vezi ex.: Cap. I „Despre valoare”, op. cit.)

²⁾ Karl Marx, „Capitalul” vol. I, Cartea I „Procesul de producție a capitalului” (Ecologia a III-a), Editura de Stat pentru literatură politică, București 1957, p. 210

³⁾ Idem op. cit., p. 80

⁴⁾ Chamberlin, H.E. — „Monopolistic competition revisited” (Economica nov. 1951) citat după dr. Aurel Vainer, „Marketingul produselor noi”, ICDT 1972, p. 30

⁵⁾ W. J. Stanton, „Fundamental of marketing” McGraw-Hill, ed. a 3-a 1972, citat după D. Patriche „Marketing industrial”, Ed. tehnică București, 1977, p. 218

⁶⁾ „Marketing”, Ed. didactică și pedagogică București 1975, sub redacția dr. C. Florescu, p. 172

⁷⁾ „Dicționar de marketing”, Ed. Junimea Iași, 1979, p. 206

⁸⁾ Iulian Crețu, „Inițiere în estetica produselor”, Ed. tehnică București 1973, p. 16-17

⁹⁾ Dumitru Mareș, Victor Crăciunescu, „Înnoirea produselor și îmbunătățirea calității acestora — obiective centrale ale activității întreprinderilor industriale”, Ed. politică, București 1977, p. 25

SUB INFLUENȚA am-
plelor transformări ca-
litative ce se desfășoară
la nivelul economiei naționale,
a imperativelor de sporire
continuă și substanțială a efi-
cienței activității, dar, într-o
măsură tot atât de însemnată,
ca efect nemijlocit al legității
sale interne, întreprinderea
de tip industrial cunoaște
un evident proces de maturizare.
Această apreciere vizează
deopotrivă componentele
tehnic-economic ale activității
— dobândirea unei experiențe
de producție, capacitatea
de a-și elabora strategia
de dezvoltare, consolidarea
poziției în mediul economic
etc. — cit și, ceea ce ar putea
fi denumit simbolic, configura-
rea unei structuri de perso-
nalitate: notiune care exprină
dezvoltarea întreprinderii
sub dimensiunea sa de colecti-
vitate umană.

Allate într-o firească unitate,
latuna tehnico-economică și
cea umană a întreprinderii e-
vidențiază, în condițiile pro-
ducției moderne, un proces al-
ert de întrepătrundere, o di-
namică accentuată a funcțiilor
lor. În această optică —
căreia îi subscrie și volumul
tipărit recent la EDITURA A-
CADEMIEI „Psihologia mun-
cii industriale” (volum realizat
sub coordonarea lui Gheor-
ghe Iosif și Constantin Bot-
tez) — cunoașterea și dirijarea
variabilelor psiho-sociologice
se înscriu tot mai pregnant
între premisele fundamentale
ale creșterii eficienței econo-
mice.

Acoperind o arie problema-
tică vastă — în care sint in-
cluse, ca domenii consacrate
de investigație, activitățile de
orientare și selecție profesio-
nală a personalului, acciden-
tele de muncă, relațiile ce iau
naștere în grupul de muncă
etc., precum și sfere cuprinse
relativ recent în cercetare, cu n
ar fi, de pildă, procesul con-
ducerii moderne — metodele
psiho-sociologice se afirmă ca
instrumente eficiente de po-
tențare a calității factorului
uman. Sporirea productivității
muncii, asigurarea calității
produselor, transpunerea în
fapt a orientărilor conducerii
de partid privind reducerea
continuă a consumurilor ma-
teriale implică în mod hotărâ-
tor omul, capacitatea sa de
muncă și cunoștințele dobi-
nite, ambianța — favorabilă
sau nu — în care își desfășo-
ară activitatea, măsura în
care locul de muncă, întreprin-
derea oferă toate condițiile
pentru împlinirea aspirațiilor
sale.

„Psihologia muncii industriale”,
Ed. Academiei, 1981. Autori:
C.D. Blaj, Z. Bogathy, M. Bo-
los, V. Ceaușu, C. Bottez, G. D.
Spinoiu, P. Ene, L. Gherguț, Gh.
Iosif, N. Jurcău, M. Mamali, A. Ne-
culau, Gh. Patru, I. Petrescu, H. Pi-
tariu, E. Popescu, T. Prună, P. Pu-
fan, N. R. Rădulescu, A. Tabachia,
S. Tudor, I. P. Vasilescu, Z. Wein-
traub, Gh. Zbăganu, M. Zlate

Un proces paralel de în-
trepătrundere a economicu-
lui, tehnicului și umanu-
lui se desfășoară la ni-
velul procesului de producție
ca atare. Astfel, dacă în pri-
mele decenii ale secolului
nostru, în fazele sale incipien-
te, optimizarea procesului de
muncă în scopul obținerii u-
nor randamente superioare
viza în exclusivitate adapta-
rea ființei umane la particula-
ritățile și restricțiile impuse
de mașină, concepția modernă
promovează o viziune siste-
mică, integratoare. Așa cum
subliniază autorii lucrării,

Psihologia industrială în sistemul de stimulare a factorilor calitativi

proiectarea în viziunea siste-
mică a raportului om —
mașină — mediu, deopotrivă cu
exprimarea proceselor în ter-
menii teoriei informației, oferă
un cimp de investigație cu mult
mai amplu și mai fertil. În
momentul de față se vădește
necesitatea adaptării
mașinilor, a ambianței de lu-
ceru în general, la cerințele
ființei umane ca o condiție
sine qua non a realizării unei
înalte productivități. În a-
ceastă optică încorporarea cri-
teriilor psihologice, a celor de
natură ergonomică sau fiziolo-
gică în strategia concepției,
proiectării și promovării pro-
duselor noi poate constitui o
premisă a succesului econo-
mic

Aceeași abordare sistemică
a triadei om-mașină-mediu
(ambiant și social), abordare
care, din punct de vedere me-
todologic a oferit autorilor lu-
crării o bază științifică și uni-
tară de selectare și prezenta-
re a problematicii psihologiei
industriale, pune în evidență
și un alt domeniu în care a-
portul psihologiei este de ne-
înlocuit: studiul muncii. În
contextul transformărilor re-
voluționare ce se desfășoară
la nivelul mijloacelor de pro-
ducție — exprimate deosebi
prin extinderea automatizării
complexe, prin expansiunea
mijloacelor electronice de pre-
lucrare a informației — munca,
munca în general, dobândește
o tot mai pronunțată încărcă-
tură intelectuală munca fizi-
că diminuând în importanță.
Urmărind îndeaproape a-
ceastă dialectică apare legi-
tim ca în studiul muncii ac-
centul să se deplaseze de la
descompunerea secvențială a
mișcării — așa cum proceda,
într-o epocă de pionierat, ame-

ricanul Taylor —, la analiza
proceselor psihice complexe.
Această schimbare de interes
în studiul muncii este larg a-
nalizată în volum, numeroase
pagini fiind afectate prezen-
tării detaliate atât a realiză-
rilor obținute pe plan mon-
dial și în țară în direcția cu-
noașterii proceselor intelec-
tuale specifice muncii, cât și a
celor mai însemnate direcții de
cercetare care se conturează în
perspectivă.

Analiza psihologică a modi-
ficărilor ce au loc în procesul
muncii sub influența revolu-
ției tehnico-științifice contem-

de învățare un caracter dife-
rențiat, adaptat la particula-
ritățile subiectului uman.

În același timp însă, susțin
autorii cărții pe baza unei am-
ple argumentații, psihologia
va deveni un element indis-
pensabil în perfecționarea
planificării necesarului de
forță de muncă. Amplele mu-
tații ce se desfășoară, sub in-
fluența revoluției din știință
și tehnică, în planul forțelor
de producție, subminează în-
seși criteriile tradiționale ale
diviziunii muncii, ale determi-
nării nomenclatorului de me-
serii. Apar, în aceste condiții,
deosebit de interesante încercă-
rile prezentate în lucrare de
a grupa profesiunilor — a sur-
prinde și anticipa evoluția lor
— și pe baza unor criterii psi-
hologice, ceea ce ar permi-
te — desigur, nu în manieră
absolută — proiectarea în mai
mare măsură în continuitate
a pregătirii profesionale, a re-
ciclării, policalificării etc.

Un amplu spațiu este con-
sacrat, în economia lucrării, a-
nalizei, din perspectivă psiho-
sociologică, a problemelor
conducerii unităților indus-
triale. Prin modul de desfășo-
urare a analizei autorii au
urmărit să pună în evidență
două planuri a căror distincție
metodologică ar permite
sesizarea celor mai sem-
nificative procese ce se des-
fășoară în sfera conducerii la
acest nivel. Este astfel sublini-
at aportul psihologiei și socio-
logiei în selecția științifică a
cadrelor de conducere, pe li-
nia perfecționării mijloacelor
de comunicare în cadrul întreprin-
derii în procesul conducerii
și la nivelul microgrupurilor
de muncă, în planul spori-
rii eficienței acestui act ho-
tărâtor pentru progresul eco-
nomico-social. În același timp
însă, constituindu-se ca părți
componente, esențiale ale uni-
versului de cunoștințe — teo-
retice și practice — ale con-
ducătorului, psihologia și so-
ciologia, pot determina, la
nivelul conducătorilor de în-
treprindere, o mai largă re-
ceptivitate față de investiga-
rea factorului uman, promova-
rea unei viziuni elastice asupra
eficienței economice care să în-
corporeze ca variabile și factori
psihosociologici.

Sporirea eficienței actului de
conducere necesită însă din
partea psihologului industrial
nu numai un efort de sensibi-
lizare a factorilor decizionali.
În aceeași măsură se impune
o preocupare susținută din
partea specialiștilor din știin-
țele socio-umane care activează
în industrie de a înțelege ei
înșiși procesele economice, ca o
condiție de bază a realismu-
lui și aplicabilității soluțiilor
proppuse, aspect care, după opi-
nia noastră, nu și-a aflat o
tratate corespunzătoare în vo-
lum.

Cristian POPESCU

Aparențe și realități în constituirea și administrarea rezervelor monetare internaționale

UN CRITERIU important de apreciere a situației financiar-valutare a unei țări îl constituie mărimea rezervelor sale monetare internaționale raportată la anumite elemente de referință: potențialul economic, evoluția schimburilor cu străinătatea, regimul monedei naționale, rezultatele balanței de plăți.

Nivelul rezervelor monetare este considerat relevant, deoarece la aceste mijloace se apelează atunci când devine imperativă o intervenție a autorităților, în vederea rezolvării unor probleme de amploare apărute în desfășurarea relațiilor comerciale și financiar-valutare cu străinătatea. În mod uzual se recurge la rezerve atunci când se înregistrează un deficit al plăților externe ale unei țări, provenind din schimburile comerciale sau din mișcările de capital. Acoperirea deficitului se face fie prin utilizarea directă a unei părți din rezervele monetare, fie prin mobilizarea de fonduri de pe piețele internaționale, în care situație mijloacele de rezervă deținute apar ca o garanție a rambursării creditelor angajate. O însemnătate deosebită prezintă mărimea rezervelor monetare internaționale pentru țările cu monedă convertibilă. Autoritățile monetare din țările respective apelează curent la rezerve pentru a interveni pe piețele valutare în vederea menținerii unui curs al monedei naționale corespunzător intereselor economice și monetare ale țării în cauză.

Trecerea de la sistemul cursurilor fixe la cursurile fluctuante, în urmă cu opt ani, nu a schimbat situația, așa cum apreciau mulți specialiști. În fapt, autoritățile din țările cu monede având un rol internațional au fost nevoite să intervină pe piață aproape permanent, în toată această perioadă, pentru a contracara modificările prea mari de curs, ținând seama de incidența lor negativă pe plan economic, comercial, financiar.

Este de subliniat că existența unui volum ridicat de rezerve monetare internaționale creează o atmosferă de încredere pentru investitorii străini, intrucit le oferă siguranța transferării capitalurilor plasate și a profiturilor obținute. Pornind de la aceste premise, autoritățile din fiecare țară manifestă preocupare în ce privește situația rezervelor monetare internaționale, căutând — atunci când au posibilitatea — să le mențină la un nivel considerat optim prin raportarea la elementele de referință menționate.

Tendență de creștere a rezervelor

CORRESPUNZĂTOR dezvoltării pe care o cunosc pe plan mondial schimburile comerciale, prestările de servicii, transporturile, mișcările de capital — cu toate implicațiile lor pe plan valutar — a apărut de mai mulți ani o **tendență de creștere a rezervelor monetare internaționale**, accentuată în 1980. Potrivit datelor publicate de Fondul Monetar Internațional, totalul mondial al acestor rezerve — fără țările socialiste — a fost la sfârșitul anului 1980 de 353 miliarde DST¹⁾, respectiv 448 miliarde dolari S.U.A., prezentând o creștere în cursul anului de 50 miliarde dolari, față de 37 miliarde dolari cât s-a înregistrat în 1979. Sporul a fost însă inegal, diferențiat pe grupe de țări. În timp ce rezervele monetare internaționale ale țărilor industriale au crescut în 1980 cu 31 miliarde dolari, pentru a atinge 289 miliarde dolari, iar cele ale țărilor producătoare de petrol s-au mărit cu 19 miliarde dolari, totalizând 93 miliarde dolari, cifrele referitoare la țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol au înregistrat un spor modest, de numai 500 milioane dolari și un total de 86 miliarde dolari.

Evoluția și repartizarea rezervelor monetare internaționale în cursul ultimilor doi ani este ilustrată în tabelul alăturat.

Cifrele scot în evidență **disparitățile mari ale volumului mijloacelor de rezervă deținute de diferitele grupuri de țări**. Astfel, un număr de cinci țări industriale dețin peste o treime din totalul mondial, beneficiind de creșteri importante de mai mulți ani, iar grupul țărilor industriale dispune de peste 60% din acest total. Este de remarcat și sporirea cu peste 25% a rezervelor țărilor producătoare de petrol, a căror pondere în totalul mondial a crescut în decurs de numai un an de la 18,5% la 20,8%. În ce privește țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, stagnarea în mod practic a rezervelor lor a decurs din enormele deficite de balanță înregistrate în 1980.

Dar repartizarea rezervelor monetare este în realitate mult mai inechitabilă decît rezultă din cifrele referitoare la volumul lor pe țări și pe grupuri de țări. În conformitate cu Statutul Fondului Monetar Internațional, rezervele monetare sînt expresia valorică a stocului de aur și a disponibilităților valutare constituite în acest scop, precum și a mijloacelor deținute sub formă de poziție de rezervă și de drepturi speciale de tragere în cadrul Fondului. În practica unor țări, însă, rezervele sînt mai cuprinzătoare, incluzînd și alte disponibilități și facilități de credit care pot fi mobilizate, într-o anumită perioadă de timp, pentru a face față angajamentelor externe. Din această categorie fac parte așa-numitele acorduri de „swap” (încheiate de Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. cu băncile centrale din 10 țări occidentale) și diferite alte acorduri speciale — bilaterale și multilaterale — încheiate pentru obținerea cu împrumut de fonduri în valute necesare la un moment dat. Trebuie precizat că asemenea acorduri sînt încheiate numai între țări industriale mărind considerabil capacitatea lor de acțiune pe plan valutar, în timp ce țările în curs de dezvoltare nu au posibilitatea să beneficieze de astfel de facilități suplimentare. O inegalitate mult mai flagrantă între grupurile de țări rezultă însă dacă se cercetează situația reală din spatele cifrelor publicate de F.M.I. privitoare la nivelul rezervelor de care dispun țările membre.

Așa după cum sublinia un raport publicat la începutul anului 1981 de UNCTAD, puține evenimente au demonstrat mai clar decît creșterea prețului aurului din ultimii ani că **sistemul actual de relații financiar-valutare internaționale favorizează țările bogate în detrimentul celor sărace**.

Este cunoscut că în cadrul discuțiilor purtate, de peste un deceniu, referitoare la reforma sistemului monetar internațional.

Evoluția și repartizarea rezervelor monetare internaționale

Țara	decem-	decem-	In % din total	Modifi- care 1980 față de 1979 (în %)
	embrie 1979	embrie 1980		
	milioane dolari	milioane dolari		
Țări industriale	237 927	269 001	60,1	+13,3
Anglia	20 584	21 492	4,8	+ 4,4
Elveția	20 275	19 375	4,3	- 4,6
Franța	21 356	30 995	6,9	+45,1
R. F. Germania	56 939	52 259	11,6	- 9,0
Italia	21 273	26 117	5,9	+22,8
Japonia	20 636	25 719	5,8	+24,6
S.U.A.	19 983	27 336	6,1	+37,1
Alte țări	56 879	66 248	14,8	+16,5
Țări petroliere	74 147	93 214	20,8	+25,7
Arabia Saudită	19 484	23 641	5,3	+21,3
Emiratele Arabe Unite	1 458	2 041	0,4	+39,9
Kuweit	2 988	4 042	0,9	+35,3
Nigeria	5 576	10 263	2,3	+84,0
Venezuela	7 813	7 033	1,6	-10,1
Alte țări	36 828	46 134	10,3	+25,3
Țări în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	85 357	85 880	19,1	+ 0,6
Total	397 431	448 695	100,0	+12,9

Sursa: F.M.I.

1) DST = drepturi speciale de tragere

s-a susținut că acesta trebuie să fie „neutră” în ce privește crearea și distribuția de rezerve monetare între țări, pentru a se evita distorsiunile pe care le-ar provoca alocări de mijloace valutare nefundamentate pe elemente certe economice. Principiul respectiv a stat, de altfel, la baza creării drepturilor speciale de tragere, fiind invocat permanent de țările industriale pentru a se împotrivi utilizării acestor instrumente monetare, emise în cadrul Fondului Monetar Internațional, ca mijloc de a oferi ajutor suplimentar țărilor în curs de dezvoltare. Tot țările industriale au fost cele care au susținut și au obținut demontizarea aurului, rezultată din modificarea adusă în 1976 Statutul Fondului Monetar Internațional, potrivit căreia țările membre trebuie să ducă o politică a rezervelor care să facă din DST principalul mijloc de rezervă. Modul de acțiune al băncilor centrale nu s-a înscris însă în spiritul hotărârii adoptate. Excepționând unele vânzări de aur efectuate de S.U.A. și Canada, băncile centrale ale țărilor industriale și-au păstrat integral stocul de metal galben.

Creșterea prețului aurului cu începere din 1978 a provocat unul dintre cele mai mari transferuri de resurse petrecut vreodată, dar nu în favoarea țărilor care aveau o nevoie acută, ci a celor mai bogate. Grupul țărilor industriale este cel care deține circa 85% din totalul mondial al rezervelor de aur. Se cuvine precizat că unui număr de șapte țări: S.U.A., R.F. Germania, Franța, Italia, Elveția, Olanda și Belgia îi aparțin aproape trei sferturi din stocul de rezervă de metal galben existent în lume. Ca urmare a creșterii puternice a prețului aurului pe piață s-a produs o sporire însemnată a valorii reale a rezervelor de metal, având loc a revalorizare de fapt a acestuia ca activ de rezervă.

Datele din tabelul alăturat nu reflectă, așadar, situația reală, întrucât Fondul Monetar Internațional, care le-a publicat, a calculat componenta aur din rezervele monetare la prețul de 35 DST (respectiv 44,64 dolari conform cursului de la finele anului 1980) pentru o uncie de metal. O evaluare a rezervelor de aur pe baza nivelului în jurul căruia s-a situat prețul aurului pe piață în decembrie 1980 ar duce la o valoare a rezervelor monetare internaționale de 960 miliarde dolari, adică mai mult decât dublul celei rezultând din datele publicate de către F.M.I. Practic, numai valoarea componentei aur ar fi depășit 550 miliarde dolari la prețul pieței din decembrie 1980. Acestea nu sînt simple considerațiuni teoretice, pentru că un număr de aproape 50 de țări, precum și Fondul European de Cooperare Monetară (la care participă țările membre ale Pieței comune) evaluează rezervele de aur nu pe baza prețului oficial folosit de Fondul Monetar Internațional, ci pornind de la nivelul prețului pieței.

Trebuie amintit că în cadrul discuțiilor privind reforma sistemului monetar internațional au fost respinse în mod repetat propunerile de sporire a rezervelor prin majorarea prețului oficial al aurului, pe motiv că distribuția între țări a stocurilor de metal ca activ de rezervă era inegală și ar fi creat inegalități ale câștigurilor rezultate dintr-o astfel de modificare. Revalorizarea de fapt a aurului ca activ de rezervă a dus acum la o creștere neoficială, dar reală, a rezervelor monetare internaționale, nu în conformitate cu necesitățile diverselor țări sau cu alte criterii obiective, ci numai în funcție de disponibilitățile existente de metal.

Proportional cu stocurile de aur deținute, cele șapte țări industriale menționate beneficiază de peste 75% din creșterea valorii reale a rezervelor, în timp ce țărilor în curs de dezvoltare le revine mai puțin de 10%, din această creștere. Pentru țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol apare însă o suplimentare limitată la 6%, iar pentru țările cele mai sărace de numai 0,15%.

O disparitate flagrantă apare și din raportarea pe locuitor a câștigului din revalorizarea aurului monetar. Pe ansamblul țărilor dezvoltate rezultă o medie de 500 dolari pe locuitor, cu variații de la o țară la alta, ajungând în cazul Elveției la 6000 dolari. În schimb, pentru țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol câștigul pe locuitor este de 15 dolari, celor mai sărace revenindu-le numai 2,80 dolari.

Există puncte de vedere potrivit cărora, față de cerințele actuale de lichiditate internațională, această creștere neoficială dar efectivă a rezervelor monetare ar reprezenta o necesitate obiectivă, întrucât altfel ar fi trebuit să se creeze și să se distribuie o sumă mai mare de drepturi speciale de tragere. Specialiștii UNCTAD au luat în considerare această ipoteză și au ajuns la concluzia că rezervele monetare internaționale ale țărilor în curs de dezvoltare ar fi fost cu peste 100 miliarde dolari mai ridicate decât nivelul real din momentul de față, dacă aceste rezerve ar fi crescut mai curînd prin noi alocări de drepturi speciale de tragere decât prin revalorizarea de fapt a aurului.

Situația existentă este rezultatul faptului că, spre deosebire de țările industriale, țările în curs de dezvoltare nu au putut acumula aur în decursul timpului, deoarece disponibilitățile lor erau foarte mici și trebuiau să le țină în valute pentru a menține o lichiditate adecvată necesităților curente. Pe lângă aceasta,

țările în curs de dezvoltare au crezut în ceea ce se proclama, că dolarul S.U.A. este „la fel de bun ca aurul” și acum trebuie să plătească un preț greu pentru aceasta.

Spre un sistem diversificat

COMPONENTA în valute a rezervelor monetare internaționale reprezintă un alt element care acționează în favoarea celor mai dezvoltate țări, cu precădere a celor cu monede puternice. După cum se știe, în anii '70 s-a produs o evoluție inexorabilă de la un sistem bazat pe dolar spre un sistem de rezerve multivalutare. Dar, datorită deficitelor persistente ale balanței americane de plăți a apărut pericolul acumulării unor rezerve excedentare de dolari pentru majoritatea țărilor industriale, iar accentuarea inflației în S.U.A. și politica monetară a autorităților din această țară au dus la deprecierea monedei americane și respectiv la reducerea valorii activelor constituite în acest mijloc de rezervă. Scăderea cursului dolarului a ilustrat riscul deținerii disponibilităților numai în moneda americană, făcînd să apară necesitatea diversificării rezervelor.

Lirei sterline, care avea un rol limitat de mijloc de rezervă, i s-au alăturat în ultimii ani marca vest-germană, francul elvețian și yenul japonez ca posibile alternative pentru dolar. Activele exprimate în aceste valute au totuși un volum redus, menținute astfel în mod deliberat de autoritățile din țările în cauză, care au urmărit să frneze internaționalizarea monedelor respective. Rezultatul trecerii la un sistem multivalutar este că proporția reprezentată de dolarul S.U.A. în rezervele mondiale în valută a scăzut de la 85% în 1973 la circa 75% în 1980, crescînd ponderea mărcii vest-germane de la 5,8% la circa 12%, a yenului japonez de la sub 1% la 3,6% și a francului elvețian, de la 1,2% la 3,1%. Rezistența la extinderea rolului de activ de rezervă a monedelor respective a fost motivată prin faptul că o țară cu o asemenea monedă nu poate ține sub control politica economică internă. De asemenea, s-a susținut că rolul de mijloc de rezervă mărește vulnerabilitatea la speculații și respectiv instabilitatea cursului unei monede.

În ultimul timp se observă, însă, o ridicare a restricțiilor impuse de autorități pe această linie, în special în R. F. Germania și Japonia. Explicația este că preferința țărilor O.P.E.C. de a diversifica rezervele lor monetare favorizează țările cu monede puternice, care se simt asigurate astfel împotriva efectelor viitorului șoc petrolier, putînd reglementa parte din factură cu propria monedă. Este interesant că majoritatea băncilor centrale consideră că acest sistem de rezerve multivalutare este în mod inevitabil instabil, întrucât sporește volatilitatea piețelor valutare. În mod paradoxal, și această instabilitate oferă avantaje țărilor cele mai dezvoltate, rezultînd din modul de administrare a rezervelor monetare internaționale.

Poziția băncilor centrale era în urmă cu câțiva ani destul de retinută în privința administrării rezervelor și, în general, se limitau să-și țină activele valutare în titluri ale Trezoreriei S.U.A. În ultimii ani, însă, băncile centrale au devenit din ce în ce mai preocupate nu numai de a-și diversifica disponibilitățile prin plasamente în mai multe valute și instrumente financiare, ci și de a obține venituri din asemenea operațiuni, pentru a spori pe această cale volumul rezervelor constituite.

Reorientarea activității băncilor centrale a atras marile bănci comerciale, care urmăresc să fie antrenate în avizarea sau efectuarea de operațiuni de ordinul miliardelor de dolari, pentru instituții oficiale. Unii dintre negociatorii de valute din New York s-au specializat în ultimul timp, ocupîndu-se exclusiv de operațiunile valutare ale circa 40—50 bănci centrale din lume. Declarațiile unora dintre operatorii de pe piață confirmă că deși principala preocupare a băncilor centrale o constituie menținerea rezervelor cît mai lichide, ele se arată tot mai interesate să și câștige. Se manifestă astfel o înclinație din ce în ce mai pronunțată pentru ceea ce bancherii denumesc „administrarea activă a valurilor străine” sau, cu alte cuvinte, speculații valutare.

Este evident că poziția cea mai favorabilă în această acțiune o au țările industriale, care dispun de un sistem bancar dezvoltat și adăpostesc principalele centre financiare internaționale unde se încheie tranzacțiile valutare. În schimb, țările cele mai sărace, care au cea mai acută nevoie de fonduri de valută, dispun de un volum de rezerve atît de redus încît nu le acoperă nici necesitățile curente, oferînd cu atît mai puțin posibilitatea unei sporiri pe calea efectuării de plasamente rentabile.

Situația reală a rezervelor monetare ilustrează și ea temeiul poziției României, care afirmă necesitatea ca în cadrul statornicirii unei noi ordini economice în lume să fie puse pe alte baze, mai echitabile și relațiile financiar-valutare internaționale.

Radu NEGREA

Indonezia : reciclarea excedentelor petroliere

CREȘTERILE prețurilor la petrol pe piața internațională în ultimii doi ani au constituit principalul factor care a contribuit la redresarea balanței de plăți a Indoneziei, fără care își asigură cea mai mare parte a încasărilor externe pe seama livrărilor de țiței și gaze naturale.

Deși excedentele petroliere vor asigura o situație favorabilă a balanței de plăți până către mijlocul actualului deceniu, Banca Mondială apreciază că situația de ansamblu a economiei indoneziene nu se va modifica semnificativ în absența unor modificări structurale pe plan economic. Printre măsurile propuse de expertii Băncii Mondiale se numără : stimularea eficienței și competitivității

în industrie, creșterea nivelului de calificare a forței de muncă, simplificarea procedurilor legate de activitatea investițională.

Metalele strategice : o piață riscantă

RECENTA conferință din capitala britanică referitoare la perspectiva metalelor strategice în anii '80 a relevat scepticismul investitorilor față de acțiunile de amploare pe o piață apreciată drept „riscantă” în perioada de criză.

Cu unele excepții, prețurile la aceste metale au marcat o tendință de scădere, ca efect al recesiunii. Deși inițial se prevedeau creșteri semnificative de prețuri la cobalt și tungsten, spre exemplu, investițiile sînt mult diminuate în condițiile tendinței generale de reducere a prețurilor. În ultimul timp,

însă, au apărut și evoluții de altă natură, mai puțin previzibile. Astfel, speculațiile de bursă au determinat creșterea artificială a prețurilor, avînd ca rezultat diminuarea, tot atît de artificială, a cererii în cazul unor metale ca bismutul și seleniul. Prețurile ridicate au avut ca efect intensificarea cercetării pentru găsirea de substituenți, ajungîndu-se, în final, la dispariția aproape totală a cererii.

Rezultă, așadar, un echilibru destul de fragil între cerere și ofertă pe piața acestor metale, unde un aflux investițional poate genera de-reglări însemnate. Tot potrivit concluziilor participanților la reuniunea de la Londra perspectivele unor beneficii ridicate de pe urma investițiilor în aceste metale sînt în mare parte nesigure — cel puțin pentru anii cîi se va mai prelungească actuala criză.

Programe de dezvoltare

Uganda : prioritatea reconstrucției economice

UGANDA (12,6 milioane locuitori în 1980) se remarcă pe plan economic în primul rînd prin potențialul său agricol (agricultura furnizînd peste 50% din P.N.B.), iar în schimburile internaționale prin exporturile sale de cafea, bumbac, ceai, piei de bovine etc.

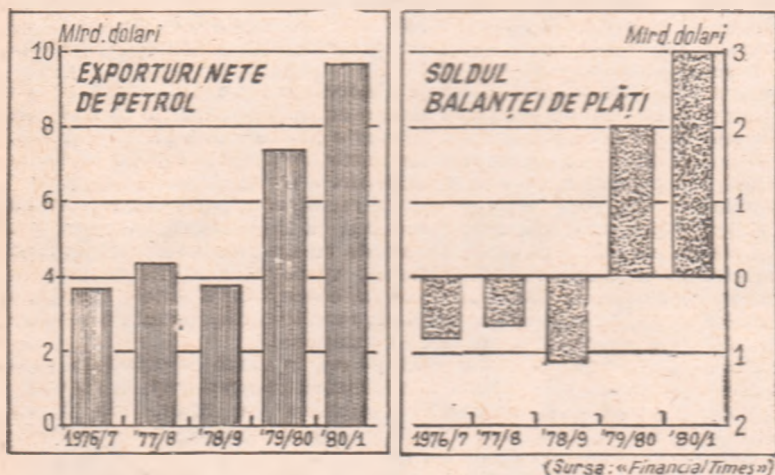
Din 1981 economia Ugandei a intrat într-o nouă etapă de planificare a dezvoltării naționale, după ce pînă în 1980 P.N.B. pe locuitor scăzuse la 60% din nivelul anului 1971. Actuala fază de reconstrucție face parte dintr-un program-cadru mai larg, a cărui primă etapă (1981—1982) urmărește reconstrucția economiei. În această primă etapă, eforturile se vor concentra către asigurarea cu alimente și bunuri esențiale de consum pentru întreaga populație și refacerea situației financiare a țării, urmînd a se trece ulterior la creșterea producției în toate sectoarele economice și la diversificarea structurală a producției naționale prin creșterea ponderii ramurilor industriale.

În agricultură în perioada 1981—1985 vor fi efectuate investiții de 530 milioane dolari. Eforturile de revitalizare, la început a principalelor capacități de producție, vor fi continuate pînă în 1985 prin extinderea terenurilor agricole și prin măsuri de creștere a productivității muncii. Pentru perioada următoare se are în vedere trecerea în toate zonele de cultură de la agricultura de subsistență la agricultura modernă. Printre măsurile preconizate se remarcă prioritatea acordată culturilor alimentare, dezvoltării de noi zone agricole, sprijinirii de către stat a micilor producători, integrării culturilor de export cu obiective agroindustriale.

În industrie, programul de investiții între 1981—1990 este de 747 milioane dolari. În refacerea capacităților existente se acordă prioritate producției de bunuri de consum, de materiale de construcție și de bunuri de echipament. În perioada de reconstrucție, în afară de noi fabrici de piese de schimb și echipamente de întreținere a utilajelor, nu vor fi construite noi fabrici decît în cazuri excepționale. În perspectiva 1985—1990, guvernul pune în centrul politicii industriale reducerea disparităților dintre zonele geografice ale țării și restructurarea producției industriale prin programe speciale de dezvoltare a următoarelor industrii : zahăr, ciment, sticlărie, ceramică, panificație, textile și încălțăminte, săpunuri, hîrtie, produse chimice și de cauciuc, metalurgie, prelucrări mecanice și electronice.

Noile preocupări de dezvoltare a Ugandei oferă întreprinderilor românești multiple posibilități de lărgire a schimburilor și a cooperării economice româno-ugandeză, în spiritul politicii României de sporire continuă a relațiilor cu țările în curs de dezvoltare.

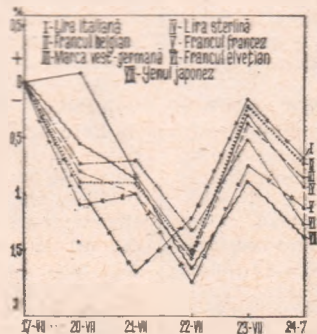
Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 20—24 IULIE a.c. cursul dolarului S.U.A. a cunoscut o îmbunătățire sensibilă față de majoritatea valurilor occidentale, poziția monedei americane consolidîndu-se pe fondul evoluției ascendente a dobînzilor la fondurile în dolari pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital. În intervalul analizat o serie de mari bănci americane au procedat la majorarea dobînzii de împrumut prin broker de la 19,5% la 20,5%, iar nivelul dobînzilor la depozitele în eurodolari a marcat creșteri de 0,75—1,0%. Îmbunătățirea cursului valutei americane s-a produs cu oscilații pronunțate, reflectînd în principal incertitudinea de pe piața valutară internațională în legătură cu evoluția viitoare a dobînzilor pe piața S.U.A. La începutul săptămîinii, după publicarea datelor privind creșterea masei monetare în economia americană, majoritatea operatorilor de devalize au apreciat că aceasta va conduce la menținerea măsurilor de control a creditului de către autoritățile monetare ale S.U.A., apreciere justificată de cursul evenimentelor. Ulterior, sub influența știrilor privind scăderea produsului național brut al S.U.A. cu 1,9% (în termeni reali, calculat pe bază anuală) în trimestrul II a.c., după o creștere cu 8,6% în trimestrul I, cursurile majorității valurilor occidentale față de dolar au cunoscut o ușoară revenire temporară.

Cursul lirei sterline a marcat, în prelungirea tendinței din ultimele săptămîni, noi reduceri în raport cu dolarul S.U.A., atîngînd la 21 iulie cel mai scăzut nivel din ultimii trei ani. La 24 iulie cursul se situa la 1.853 dolari/liră, față de 1.8725 dolari/liră la finele săptămîinii anterioare. Poziția mărcii vest-germane față de dolar s-a deteriorat, înregistrîndu-se o depre-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 20—24 VII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 17 iulie a.c.

ciere de aproape 0,9% la 24 iulie (cînd cursul s-a situat la 2.4460 mărci/1 dolar) față de nivelul din ziua de referință. În cadrul Sistemului Monetar European marca vest-germană s-a menținut ca cea mai puternică valută. Francul elvețian a marcat față de dolar o depreciere mai puternică decît marca vest-germană, de 1,3%, cursul situîndu-se la finele intervalului analizat la 2.1120 franci/1 dolar (2.0850 în ziua de referință).

Slăbiri pronunțate de curs față de dolar au înregistrat și francul francez (depreciere de peste 1,1%, de la 5,7525 la 5,8175 franci/1 dolar) și yenul japonez (depreciere de 1,4%, de la 231,75 yeni/1 dolar la 17 iulie la 235,10 yeni/1 dolar la finele intervalului analizat).

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut o evoluție diferențiată (se dau nivelurile atinse la depozitele pe termen de 6 luni în zilele de 17 și 24 iulie a.c.) : eurodolari 18,25% și 19%, euromărci vest-germane 12,5625% și 12,75%, eurofranci elvețieni 10,125% și 10,0625%, eurolire sterline 14,50% și 14,375%.

Sub influența menținerii ferme a dobînzilor la fondurile în dolari și a îmbunătățirii cursului valutei americane prețul aurului a înregistrat o tendință descendentă, situîndu-se la 24 iulie, la al doilea fixing de la Londra la 407 dolari/uncie, cu 8 dolari/uncie sub nivelul celui de al doilea fixing de la sfîrșitul săptămîinii anterioare.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R.P. POLONĂ

Gospodărirea rațională a resurselor de materii prime, combustibili și energie

UNUL DINTRE OBIECTIVELE prioritare ale dezvoltării actuale a economiei Poloniei îl constituie folosirea rațională și economisirea tuturor tipurilor de materii prime, combustibili și energie.

Este cunoscut faptul că în structura consumului intern de purtători de energie cărbunele (hui-la și cărbune brun) reprezenta 78,4% în anul 1978, petrolul — 14%, gazele naturale — 6,7%, lemnul de foc și turba — 0,8%, iar hidroenergia — 0,1%. Deși eficiența unei baze energetice întemeiată pe cărbune este inferioară, în condițiile actuale, celei fundamentate pe utilizarea prioritară a hidrocarburilor lichide și gazoase, în cercurile de specialitate se apreciază că și în viitor va fi întărit rolul cărbunelui în asigurarea satisfacerii necesarului energetic al economiei naționale. Aceasta, deoarece Polonia dispune de resurse considerabile de cărbune, fapt care garantează stabilitatea aprovizionării cu acest purtător de energie.

În anul 1979 industria carboniferă din Polonia a reușit să depășească pentru prima oară pragul a 200 milioane tone de cărbune extras, ceea ce a situat țara pe locul patru în lume la producția de hui-lă și pe locul cinci la cea de cărbune brun. S-a produs, totuși, o anumită rămânere în urmă a industriei energiei și combustibililor în raport cu cerințele altor ramuri de activitate, iar la producția de cărbune s-a înregistrat în primele luni ale acestui an o reducere față de nivelul anului trecut.

În extinderea preconizată a extracției de cărbune — ca și a altor minerale utile (cupru, sulf etc.) aflate în subsolul țării — un rol important se prevede să-l joace reconstruirea și modernizarea minelor și a fronturilor de lucru, ridicarea nivelului mecanizării și automatizării lucrărilor în subteran, sporirea efectivului forței de muncă în această ramură a industriei polone, intensificarea și adâncirea colaborării cu alte țări socialiste.

Printre altele, în studiul specialiștilor polonezi se află proiectul „minei viitorului”, concepută ca o unitate industrială cu automatizare complexă, dispu-

nind de un sistem electronic de conducere de la suprafață, care asigură controlul tuturor proceselor de producție cu ajutorul tehnicii electronice. Prevăzute să fie realizate și date în exploatare încă în actualul deceniu, precum și în deceniul următor, asemenea mine vor permite îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici ai activității în industria carboniferă, ridicarea rentabilității acesteia, îmbunătățirea condițiilor de muncă ale minerilor și sporirea securității muncii, protejarea mediului înconjurător de efectele poluării ș.a.m.d.

La proiectarea noilor mine de cărbuni se va ține seamă și de destinația producției lor: drept combustibil pentru termoelectrocentrale sau drept materie primă, care să fie transformată — pe cale chimică — pentru obținerea de combustibili superiori (gazoși, lichizi și solizi) sau de produse neenergetice. De asemenea, ele urmează să se realizeze prin utilizarea largă a experienței avansate, științifice și tehnice, din alte țări, pe baza colaborării internaționale.

În cincinalul 1976—1980 baza energetică a țării s-a consolidat prin punerea în funcțiune a unor capacități de producție însumând peste 6 500 MW (pentru energia electrică) și peste 6 000 Gcal/oră (pentru energia termică), ceea ce a determinat o anumită reducere a deficitului de capacități în acest sector. După cum evidențiază publicația „Inwestycje i budownictwo”, obiectivele prioritare ale investițiilor în energetică în perioada 1981—1985 constau în asigurarea creșterii producției de combustibili și energie, corespunzător cerințelor de dezvoltare a economiei naționale, extinderea capacităților de producție ale întreprinderilor furnizoare de cazane, precum și a capacităților industriale electrotehnice, întărirea potențialului întreprinderilor de construcții-montaj în sectorul energetic, sporirea puterii blocurilor electroenergetice și a tensiunii liniilor pentru transportul energiei electrice ș.a. Principala realizare din prima jumătate a actualului deceniu urmează s-o constituie darea în exploatare a complexului energetic de la Belhatow.

Alături de eforturile vizând sporirea producției interne de materii prime, materiale și energie, mijlocul cel mai accesibil și mai puțin costisitor de remediere a deficitului actual de resurse în domeniul menționat îl constituie, așa cum s-a relevat la Congresul al IX-lea extraordinar al P.M.U.P., folosirea mai eficientă, rațională a resurselor respective. În acest sens, în Polonia a fost adoptat deja un program special de economisire și se apreciază că aplicarea — de la 1 ianuarie a anului viitor — a unui sistem reasezat de prețuri va constitui o pîrghie stimulativă pentru gospodărirea judicioasă a resurselor materiale în întreaga economie.

Un indicator important al ridicării eficienței utilizării materiilor prime, materialelor și energiei îl constituie — în industrie și construcții — scăderea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției vindute. În perioada 1965—1978 consumul de resurse materiale pe o unitate de venit național a rămas, în linii mari, stabil; în ceea ce privește industria și construcțiile, după o perioadă de reducere continuă a cheltuielilor materiale specifice, în anii 1978—1979 acest proces s-a încetinit.

Rolul fundamental în creșterea venitului național al R.P. Polone în anii '80 urmează să-l joace ridicarea eficienței gospodării economiei naționale, o mai bună adaptare a structurii producției la cerințele societății și ameliorarea sistematică a calității produselor; în aceste condiții în fața industriei a fost pusă, între altele, sarcina de a reduce consumul specific de materii prime și materiale cu 6—8% în perioada 1981—1985. Se preconizează ca această sarcină — de fapt, permanentă — să fie realizată prin diferențierea ritmului de creștere a producției diferitelor ramuri în funcție de energo și materialo-intensivitatea acesteia, precum și prin introducerea pe scară largă, în toate ramurile, a mașinilor și instalațiilor care consumă mai puține materiale și energie, a unor tehnologii mai economicoase, prin substituția unor materiale cu altele etc. Se estimează că rezerve apreciabile în acest sens există în ramuri ca: industria alimentară (unde capacitatea de absorbție a materiilor prime și a energiei pe o unitate valorică de produs este de trei ori mai ridicată decât în medie pe economia națională), în metalurgie, în industria confecțiilor ș.a.

Totodată, în cadrul investițiilor capitale — ca o orientare componentă a politicii de intensificare a economiei naționale a R.P. Polone, de sporire a eficienței sale — un accent crescînd se va pune pe modernizarea și reconstruirea capacităților de producție, exprimîndu-se dezideratul ca o parte din capacitățile disponibile să fie folosite — iar unele din obiectivele industriale noi să fie realizate — în colaborare cu alte țări socialiste, pe principiul avantajului reciproc.

În scopul ridicării calității muncii în toate domeniile de activitate se va pune un accent sporit pe promovarea cuceririlor progresului tehnic, pe valorificarea cât mai bună a resurselor științifice de care dispune țara, pe stimularea inițiativei cadrelor cu înaltă calificare, pentru ca întreg acest potențial de creativitate să fie pus în slujba cerințelor economiei polone.

N. TABĂRA

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

ACȚIUNI CONCERTATE PENTRU RESTRUCTURAREA RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

LA RUBRICA NOASTRĂ „Forumul dezvoltării”¹⁾ am relatat despre seminarul asupra noii ordini economice internaționale, care a avut loc la Havana anul trecut și în cadrul căruia participanții au ajuns la concluzia că fenomenele noi apărute în ultimul timp în economia mondială — stagflația, cronicizarea șomajului, dezvoltarea companiilor transnaționale — fac necesară actualizarea preocupărilor vizând instaurarea unei noi ordini economice în lume.

De fapt, seminarul de la Havana a marcat lansarea unui nou proiect de cercetare al Universității Naționale Unite pe această temă, proiect a cărui inițiere a fost considerată drept utilă și necesară ca urmare a multiplelor aspecte noi relevate cu ocazia sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. din 1980, dedicată noii ordini economice internaționale.

Ne propunem să prezentăm în continuare opinii și sugestii în acest sens aparținând cunoscutului economist și publicist brazilian, profesorului **CELSO FURTADO**.

IN ABORDAREA SA, Celso Furtado pleacă de la premisa că ordinea economică internațională reprezintă, ca orice sistem de norme, expresia manifestă a raporturilor de forță, a unei anumite structuri a puterii care, la rândul ei, se răsfringe asupra multiplelor activități economice în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Astfel, arată C. Furtado, „schimbarea ordinii economice internaționale presupune, sub o formă sau alta, restructurarea acestor activități atât la nivelul producției cât și la nivelul însușirii plusprodusului creat.”²⁾

Atenția economistului brazilian se îndreaptă asupra gravelor decalaje alimentate și amplificate de actuala ordine în care orientarea tehnologică — arată C. Furtado, — generată de economiile cu grad înalt de acumulare a dus la existența simultană a supraconsumului cu imposibilitatea satisfacerii trebuințelor de bază ale populației.

Regăsim aici teoria profesorului norvegian Johan Galtung asupra „tunelului” dezvoltării, prin care pături ale populației din unele țări ale lumii — a treia au fost obligate să treacă direct de la stadiul de subdezvoltare la societatea de supraconsum, fără a mai atinge faza optimă de corelare necesități — disponibilități, cu toate distorsiunile pe care aceeași evoluție le imprimă creșterii economice și situației sociale din respectivele țări. Furtado pune această evoluție, cel puțin în ce privește utilizarea materiilor prime, pe seama faptului că interesele marelui capital pătruns în țările rămase în urmă au orientat dezvoltarea lumii a treia către tehnologii bazate pe utilizarea intensivă, „prădalnică” — spune autorul — a acestor materii prime și în special a surselor de energie, în scopul obținerii de profituri ridicate și imediate.

În concluzie — arată C. Furtado — asistăm la un echilibru instabil în țările în curs de dezvoltare datorită implicațiilor determinate de orientările cu caracter exogen impuse lor și, pe de altă parte, la transnaționalizarea piețelor, la transformarea relațiilor economice internaționale în simple tranzacții interne ale companiilor transnaționale care își orientează investițiile cu precădere spre străinătate. Rezultă de aici caracterul de criză al tensiunilor provocate de aceste mutații structurale, ireversibile în măsura în care nu se va ajunge la înțelegerea necesității unor schimbări radicale în ordinea ce guvernează în prezent relațiile economice mondiale. Aceste tensiuni, subliniază autorul, sînt departe de a se atenua. Pentru a reveni la problema materiilor prime, economistul brazilian are în vedere creșterea în continuare a cererii și a consumului irațional — cu efecte distructive asupra ecosistemului.

ÎN CE PRIVEȘTE situația din țările dezvoltate — continuă autorul — tensiunile se mențin și se extind la scară internațională prin faptul că aceste țări nu mai dispun de instrumentele necesare de decizie și coordonare în spațiul național, referitor, de exemplu, la ocuparea forței de muncă, asigurarea stabilității interne, controlul asupra consumului. „Criza economică actuală, spune autorul, rezultă din transformările structurale ale economiei capitaliste care și-a redus ca-

pacitatea sistemelor de decizie pe care le reprezintă statele naționale”. Această afirmație ar ridica, însă, întrebarea: dacă statele naționale dezvoltate occidentale ar controla în continuare sistemele de decizie, atunci ar putea fi orientată evoluția economiei mondiale către instituirea unor raporturi echitabile între țări aflate pe trepte diferite de dezvoltare? Ajungem, astfel, la tratări care pun cauzele crizei economice mondiale pe seama incapacității țărilor dezvoltate de a mai controla evoluțiile propriilor lor economii. Cînd, de fapt, este vorba de criza structurală a sistemului economiei capitaliste care a făcut posibilă apariția și dezvoltarea societăților transnaționale „ilegitime și acționînd într-o lume neguvernabilă” — cum le caracterizează Furtado.

În viziunea acestuia, o analiză pertinentă asupra tendințelor și opțiunilor pe planul relațiilor economice mondiale trebuie să țină cont de o serie de elemente definitorii ale situației actuale, caracteristici care s-au conturat cu mai multă precizie în intervalul de timp de cînd lumea a început să se preocupe de necesitatea schimbării actualei ordini economice mondiale. Iată cîteva din aceste elemente luate în considerare de Celso Furtado:

- chiar în cazul ipotezelor cele mai favorabile țărilor industrializate, în următoarele decenii vom asista la creșterea ponderii în economia mondială, în special în industrie, a țărilor în curs de dezvoltare;

- mutații structurale în economia mondială sînt puțin probabile în măsura în care dezvoltarea economiei mondiale va continua să fie sub influența preponderentă a țărilor occidentale industrializate;

- menținerea actualului tip de dezvoltare — căruia îi corespunde o anumită orientare a progresului tehnic — va face puțin probabilă posibilitatea unor îmbunătățiri, la nivel internațional, în forma de redistribuire a veniturilor și a bogăției;

- efectele negative ale accentuării confruntării dintre „Nord” și „Sud” se vor răsfringe tot mai mult asupra țărilor industrializate datorită dependenței acestora de sursele de materii prime și sursele de energie

¹⁾ Vezi Revista economică nr. 7, 1981
²⁾ Celso Furtado, Reagiră la l'ordre ancien. Forum du développement no. 66, oct. 1980

din țările „lumii a treia“, precum și datorită frînării procesului de dezvoltare în țările rămase în urmă, cu repercusiuni asupra progresului socio-economic al întregii comunități umane;

- integrarea piețelor țărilor industrializate a stimulat transnaționalizarea marilor întreprinderi din aceste țări, transformând o parte importantă a tranzacțiilor internaționale în operațiuni interne ale acestor întreprinderi.

- în ceea ce privește reducerea dependenței față de străinătate a țărilor „lumii a treia“, prioritare devin eforturile proprii și în interes național.

O nouă ordine economică pune, astfel, două probleme: cea a structurii „puterii“ — spune C. Furtado, referindu-se la capacitatea de decizie și la factorii de creștere și de dezvoltare la nivel mondial, precum și problema organizării sociale, mai cu seamă în regiuni întinse ale globului unde sute de milioane de oameni trăiesc în sărăcie absolută“.

În ce privește ultima problemă menționată, desigur că este nevoie de un efort intern, simultan — după cum notează autorul — pentru modificarea actualului tip de dezvoltare. Dar, în același timp, nu trebuie uitat faptul că răspunderea principală pentru această situație o poartă înseși țările interesate în menținerea actualelor relații internaționale, a actualelor raporturi de forțe generatoare de decalaje și polarizare a avuției. Ar fi greu de presupus, luând cazul unei țări dintre cele mai sărace, că voința conjugată a populației și a unui guvern realment interesat în progresul țării respective ar putea substitui total lipsa mijloacelor financiare și materiale, a tehnologiilor și a pregătirii cadrelor, lipsa unei baze economice și sociale care să permită concretizarea eforturilor îndreptate către dezvoltare. S-ar putea vorbi mai curînd, așa cum menționa tot Furtado, de implicațiile profunde ale actualelor decalaje asupra ansamblului economiei mondiale pe termen lung — fapt care nu este luat în considerare de țările occidentale dezvoltate datorită priorităților economice pe termen scurt pe care ele le au în vedere în raporturile cu țările în curs de dezvoltare. Referitor la „sursele puterii“ — cum le denumește autorul — el are în vedere: controlul asupra tehnologiei, resurselor financiare, piețelor, controlul accesului la resursele neregenerabile și la forța de muncă ieftină“).

Ceea ce numim astăzi „societatea industrială“ — arată Celso Furtado — este rezultatul unei anumite orientări a creativității umane care favorizează acumularea și tinde să reproducă anu-

mite structuri sociale. Produsul unei astfel de orientări este tehnologia modernă — element important al procesului de acumulare — ceea ce face ca, în lupta împotriva dependenței, controlul asupra tehnologiei să prevaleze față de controlul asupra efectelor combinate ale altor surse de supremație economică. O caracteristică de dată mai recentă a controlului asupra tehnologiei o constituie extinderea influenței societăților transnaționale, ceea ce face ca în prezent transferul de tehnologie să constituie tot mai mult operațiuni limitate la nivelul unor grupuri sau filiale ale acestor societăți în măsură să utilizeze și să-și compenseze reciproc cunoștințele tehnologice.

Amplificînd cadrul oferit de Furtado, am putea spune că, plecînd tocmai de la această delimitare a spațiului în care acționează transferul tehnologic, sau mai bine-zis ca o reacție la efectele unui astfel de transfer a apărut, în ultimul timp, orientarea multor specialiști în probleme ale dezvoltării către rezolvarea cu prioritate a cerințelor cele mai stringente ale națiunilor rămase în urmă, a ceea ce se cheamă trebuințele umane de bază. Este vorba, în esență, de rolul pe care tehnologiile trebuie să îl aibă în depășirea unor probleme vitale pentru lumea „a treia“ — eradicarea sărăciei, a foametei și bolilor, a analfabetismului, — pentru a crea condițiile dezvoltării ulterioare a unei structuri economice viabile.

Rolul și influența transnaționalelor sînt evidente — după cum arată C. Furtado — și în ce privește accesul la resursele financiare. Societățile transnaționale își dobîndesc profiturile în mare măsură de pe piețele țărilor în curs de dezvoltare unde sînt implantate: profituri din operațiunile de comerț exterior, fuziuni cu întreprinderi locale, subsidii guvernamentale etc., alături de capitalul obținut de pe piața financiară internațională și a cărui rambursare este garantată de autoritățile monetare locale. Fără a epuiza lista surselor de venituri, rezultă că, de fapt, țările în curs de dezvoltare devin — și pe piața financiară — furnizoare pentru țările dezvoltate sau, altfel privit, țările respective ar putea folosi aceste însemnate resurse în interesul propriei lor dezvoltări.

Penetrarea companiilor transnaționale este și mai ușoară pe piețele de mărfuri ale țărilor în curs de dezvoltare. „Asistăm, în prezent, — arată Furtado — la apariția unor piețe competitive monopoliste“ în țările lumii a treia, a căror caracteristică este multiplicarea tipurilor de produse realizate, susținute de o publicitate dusă la extrem, concomitent cu neutilizarea integrală a capacităților de producție autohtone și cu implicarea unor cheltuieli sociale ridicate. Alternativa ar fi, astfel, creșterea controlului din partea țărilor-gazdă asupra acestor întreprinderi, încadrarea activității întreprinderilor în sistemul economic național — sau regional, în

cazul constituirii de astfel de organizații, — în măsură să dea naștere la o piață a tehnologiilor autohtone în favoarea dezvoltării de tip endogen.

În ce privește problema resurselor neregenerabile aflate în cea mai mare parte în țările în curs de dezvoltare, interesele ce acționează în țările industrializate au făcut totul pentru a distra atenția de la faptul că aceste resurse sînt epuizabile și că avansul tehnologic de care dispun este chemat să asigure trecerea la utilizarea altor tipuri de resurse, noi și regenerabile. Se impune — subliniază Furtado — ca și în acest domeniu să se instituie o nouă ordine, controlul asupra preferințelor materiilor prime fiind o condiție apriorică în vederea reducerii risipci, precum și pentru a crea posibilitatea utilizării de tehnologii adecvate scopurilor de dezvoltare asumate de țările rămase în urmă, posesoare de materii prime.

În sfîrșit, ultimul factor considerat de C. Furtado ca „resursă a puterii“ îl constituie mina de lucru ieftină, existentă din abundență în țările slab dezvoltate și a cărei exploatare constituie o sursă facilă de profit pentru companiile transnaționale. Ceea ce se impune, în acest context, din partea țărilor în curs de dezvoltare este — după cum precizează autorul — reconsiderarea acestei avuții naționale la adevărata ei valoare — măsurată prin ceea ce ea produce pentru piața internațională — odată cu aplicarea de pîrghii fiscale de natură să împiedice liberul acces din afară, în discordanță cu interesele naționale.

S-ar naște o întrebare, firească după afirmația de mai sus, în legătură cu alternativa utilizării forței de muncă autohtone în cazul limitării penetrării transnaționalelor și pe fondul unor structuri economice slab dezvoltate existente în țările lumii a treia. Desigur că simpla închidere a canalelor de acces pentru utilizatorii externi nu rezolvă problema ocupării forței de muncă. Este vorba de un complex de condiții pe plan intern care să determine o atare posibilitate și de aici rezultă necesitatea acțiunii conjugate a factorilor considerați de Furtado în vederea dezvoltării economice și sociale a țărilor rămase în urmă.

Lista factorilor propuși de Furtado poate constitui în continuare subiect de discuții, interpretări și îmbunătățiri în funcție de elementele noi caracteristice pentru situația raportului de forțe și a relațiilor internaționale. Esențial este însă demersul său în favoarea unor acțiuni concertate ale țărilor în curs de dezvoltare pentru a impune, cît mai repede, restructurarea radicală a relațiilor internaționale în favoarea creșterii economice în țările respective, a progresului întregii colectivități umane.

Em. STANCU

*) Furtado, Celso „Power resources — The Five Controls“, IFDA Dossiers, May 1979, după Criaçividade e dependencia na civilização industrial, Rio de Janeiro, Paz e Terra, 1978

O.C.D.E. — prognoză neliniștitoare

SITUAȚIA economică a țărilor industrializate va continua să fie dificilă în cursul întregului an 1981, reluarea creșterii — scontată anterior — fiind întârziată cu peste șase luni, apreciază autorii raportului semestrial al O.C.D.E. asupra evoluției și perspectivei economiei celor 24 de țări membre. În cazul majorității țărilor respective se prevede o perioadă de tranziție prelungită între recesiune și relansarea activității, în cursul căreia inflația va continua să se mențină la un nivel ridicat, iar șomajul va crește; ca factori de incertitudine se menționează existența unor rate ridicate ale dobânzilor, precum și deprecierea monedelor europene față de dolar.

Se consideră că în acest an creșterea produsului național brut al țărilor membre ale O.C.D.E. va atinge ceva mai mult de 1%, dar cele mai mari țări vest-europene ar putea înregistra reduceri cu aproximativ 1% al P.N.B.; pe de altă parte, în următoarele 18 luni șomajul ar putea spori de la 7% la 7,5% din populația activă (respectiv până la nivelul de aproximativ 26 milioane de șomeri în 1982). În ceea ce privește remediile situației, experții consideră că relansarea investițiilor și crearea de noi locuri de muncă ar trebui să constituie obiectivele-cheie ale politicii economice a țărilor membre ale O.C.D.E.

R.P. Chineză: realizări și orientări în domeniul energiei

DEȘI R.P. Chineză a produs ceva mai puțină energie în 1980 față de 1979 — evidențiază presa chineză — producția industrială a crescut efectiv cu 8,4%, între altele datorită folosirii mai eficiente a energiei. De fapt, R.P. Chineză nu duce lipsă de resurse energetice, îndeosebi de hidroenergie (valorificată în proporție de numai 5%) și cărbune (rezerve evaluate la 600 miliarde tone), fiind capabilă să-și satisfacă singură necesitățile legate de dezvoltarea economiei. Totodată, anul trecut China s-a situat pe locul nouă în lume în ceea ce privește volumul extracției de petrol, în perspectivă fiind prevăzută exploatarea mai intensivă a sondelor aflate în funcțiune și valorificarea unor noi zăcăminte de petrol.

În viitor o atenție deosebită se va acorda construcției de hidrocentrale și deschiderii de noi exploatari carbonifere, concomitent cu punerea în valoare a surselor regenerabile de energie. Anul trecut în zonele nordice ale țării funcționau circa 200 de centrale electrice eoliene, iar pe coasta răsăriteană au fost puse în funcțiune cinci centrale electrice care folosesc forța fluxului marin. S-au construit până

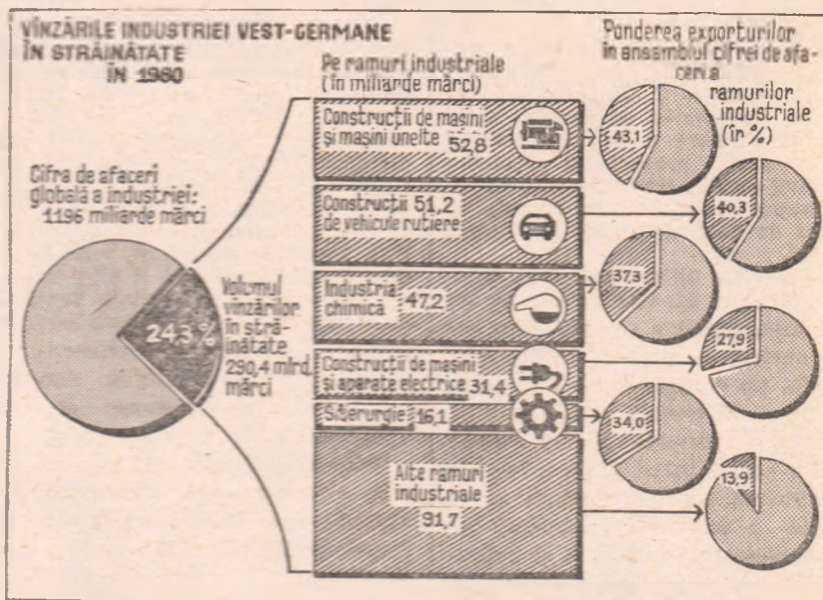
acum șase centrale electrice bazate pe utilizarea izvoarelor termale (al căror număr a ajuns la 2000), se obține gaz metan din turbă, se experimentează di-

ferite căi de întrebuințare a energiei solare, studiindu-se, de asemenea, posibilitățile de folosire pașnică a energiei nucleare.

R. F. G. : concentrarea activității de export

APROAPE un sfert din producția industrială a R.F. Germania merge la export, respectiv valoarea exporturilor respective a reprezentat anul trecut 290,4 miliarde mărci vest-germane, din cele aproximativ 1200 miliarde mărci la cit s-a ridicat cifra de afaceri glo-

bală a întreprinderilor industriale. După cum se vede din graficul alăturat există o apreciable concentrare a activității de export, circa 63% din volumul total al exporturilor industriale revenind unui număr de trei subramuri ale construcțiilor de mașini și industriei chimice. Aceleași sectoare industriale, plus siderurgia, prezintă cele mai ridicate ponderi ale exportului în cadrul cifrei de afaceri (între 28 și 43%), în timp ce pe ansamblul celorlalte ramuri industriale ponderea medie a exporturilor nu atinge 14%.

„Utilizări alternative“

UN studiu elaborat de „Worldwatch Institute“ din Statele Unite ajunge la concluzia că industria de materiale sintetice ar trebui să aibă prioritate în folosirea petrolului și gazelor naturale, întrucât producția de materiale sintetice constituie una dintre cele mai eficiente utilizări a hidrocarburilor lichide și gazoase. Se constată astfel, că — în condițiile actualelor tehnologii de producere a fibrelor naturale, a diverselor articole din lemn sau metal — este nevoie deseori de o cantitate comparativ mai mare de energie, reprezentată prin surse care constituie, totodată, materia primă necesară fabricării maselor plastice (de pildă, producția de țevi din mase plastice necesită un consum de energie de două ori mai mic decât în cazul fabricării unor țevi similare din ceramică sau din metal).

Anual în lume se consumă 10 mil. tone de cauciuc sintetic, 10 mil. tone de fibre sintetice și 60 mil. tone de mase plastice, încât în medie pe un locuitor al globului revin cite 20 kg de materiale sintetice pe an. Se apreciază că, în pofida creșterii prețurilor la petrol și la materiale sintetice, producția și consumul acestora din urmă se vor extinde în viitor, astfel încât — dacă în prezent industria materialelor sintetice utilizează, ca materie primă, în jur de

3% din volumul anual al extracției de petrol și gaze, către anul 2000 ponderea sa va spori la 6%.

Cultura — obiect al finanțării internaționale

DEJA APROXIMATIV TREI ANI funcționează prima „bancă culturală“ internațională, respectiv Fondul internațional pentru dezvoltarea culturii, constituit sub egida UNESCO. El se formează pe baza contribuțiilor voluntare ale guvernelor, instituțiilor de stat și persoanelor particulare, volumul disponibilităților sale apropiindu-se anul trecut de 5 milioane de dolari.

Principala misiune a Fondului constă în acordarea de ajutor financiar unor sectoare ale activității culturale, ca pregătirea cadrelor (planificatori, tehnicieni, administratori etc.) necesare bunei desfășurări a diferitelor proiecte cu caracter cultural; menținerea producției artistice, a calității sale artistice și tehnice; păstrarea unor valori culturale tradiționale, amenințate cu dispariția în viitor nu prea îndepărtat ș.a. Sub aspect geografic, atenția specialiștilor Fondului se îndreaptă mai ales către țările în curs de dezvoltare, iar în cadrul acestora — către punerea în valoare a bogatelor tradiții culturale ale țărilor africane, lor revenindu-le peste o treime din sprijinul financiar acordat.

GLOSAR

Termeni și definiții din demografie [1]

ÎN FOLOSIREA CURENTĂ a terminologiei demografice cele mai frecvente confuzii se fac între vîrsta medie și viața medie, între durata medie de viață și longevitate. Se mai produc confuzii între viața normală, viața probabilă și viața medie.

Media, mediana și modul sint expresiile cele mai generale ale tendinței centrale; ele se determină pe baza unei repartiții statistice care presupune un șir de valori ale variabilei X ($X_1, X_2, \dots, X_n$) cu frecvențele respective ($f_1, f_2, \dots, f_n$).

Pentru calcularea vîrstei medii, populația respectivă (națională, urbană sau rurală, a unui județ etc.) este repartizată după caracteristica vîrstei (X), exprimată în ani, luîndu-se valorile 0, 1, 2, ..., 100 ani (considerată convențională ca vîrstă limită). În acest caz, frecvențele vor fi efectivele populației ca funcție de vîrstă.

Intrucît însă fiecare valoare de un an reprezintă, de fapt, un interval, pentru a calcula indicatorii tendinței centrale — în cazul nostru, media aritmetică ponderată — va trebui să luăm centrul intervalului: 0,5; 1,5; 2,5; ... 99,5; 100,5 ani.

De cele mai multe ori, vîrsta medie se calculează pe baza unei repartiții statistice pe grupe cincinale (vezi tabelul). Exemplificăm modul de calcul al vîrstei medii (X) cu populația României la recensămîntul din 5 ianuarie 1977 (date readuse la 1 ianuarie 1977).

Grupe cincinale de vîrstă	Mijlocul intervalului (x + 2,5)	Efectivele populației ($\sum P_x$)	(x + 2,5 · $\sum P_x$)
0-4 ani	2,5	1 995 209	4 888 023
5-9 ani	7,5	2 194 418	16 458 135
10-14 ani	12,5	1 368 116	17 101 450
15-19 ani	17,5	1 000 000	17 500 000
20-24 ani	22,5	800 000	18 000 000
25-29 ani	27,5	600 000	16 500 000
30-34 ani	32,5	400 000	13 000 000
35-39 ani	37,5	300 000	11 250 000
40-44 ani	42,5	200 000	8 500 000
45-49 ani	47,5	150 000	7 125 000
50-54 ani	52,5	100 000	5 250 000
55-59 ani	57,5	70 000	4 025 000
60-64 ani	62,5	50 000	3 125 000
65-69 ani	67,5	40 000	2 700 000
70-74 ani	72,5	30 000	2 175 000
75-79 ani	77,5	20 000	1 550 000
80-84 ani	82,5	15 000	1 237 500
85-89 ani	87,5	10 000	875 000
90-94 ani	92,5	5 000	462 500
95-99 ani	97,5	2 329	227 079
100 ani și peste	102,5	124	12 710
S u m a	—	21 558 348	712 174 870

Vîrsta medie a populației României (ambele sexe):

$$X = \frac{712\ 174\ 870}{21\ 558\ 348} = 33,03 \text{ ani}$$

În mod similar se calculează vîrsta medie a populației masculine (32,0 ani) și a populației feminine (34,0 ani), a diferitelor altor subpopulații.

Acest indicator are o certă valoare analitică atît în studiile diacronice cit și în cele sincronice. El ne poate da o indicație în legătură cu procesul de îmbătrînire a populației. De pildă, vîrsta medie a populației României a evoluat astfel: 26,65 ani (1930), 29,98 ani (1956), 32,43 ani (1966) și 33,03 ani (1977). În decurs de 47 de ani, vîrsta medie a crescut cu circa 6 ani și jumătate. Indicatorul respectiv este util în analiza comparativă a vîrstei medii a populației urbane și rurale:

Populația	1956	1966	1977
Urbană	31,47	32,65	31,66
Rurală	29,92	32,37	34,42

Îmbătrînirea demografică accelerată a populației rurale este evidentă: în perioada 1956-1977, vîrsta medie a populației urbane a crescut cu 0,19 ani, în timp ce a populației rurale a sporit cu 4,5 ani. De asemenea, prezintă interes calculul vîrstei medii pentru populația masculină și cea feminină: îmbătrînirea este mai avansată în rîndul populației feminine. Să mai adăugăm interesul pe care-l prezintă vîrsta medie pe unități teritorial-administrative sau pe regiuni geografice. La recensămîntul din 1977, cînd vîrsta medie a populației României a fost de 33,03 ani, același indicator pentru populația Moldovei a fost de 30,77 ani, iar pentru populația municipiului București a fost de circa 36 ani, deci o diferență de peste 5 ani.

Cît privește vîrsta medie a populației active (1977) ea a fost de 38,3 ani, dar a populației active a categoriei sociale „muncitori” a fost de 34,7 ani, iar a categoriei sociale „țărani cooperatori” de 44,2 ani. Se reține cu ușurință îmbătrînirea înaintată a populației active din agricultură. Se poate continua cu calculul vîrstei medii a populației active din industrie, din construcții, din învățămînt, a personalului muncitoresc din diferite întreprinderi etc.

Vladimir TREBICI

Deficit

Sorin Șerbănescu, București — Decizia de a menține în circulație avionul supersonic Concorde a fost luată în Anglia de Ministerul Comerțului în urma recomandării din aprilie a.c. a unei comisii parlamentare ca avionul să fie casat dacă nu se vor găsi căi de amortizare a cheltuielilor. Construcția și exploatarea avioanelor Concorde a costat pînă acum pe contribuabilii britanici aproape 849 milioane de lire sterline (circa 1.57 miliarde dolari). Între altele datorită faptului că nici o altă companie aeriană în afară de British Airways și Air France nu a cumpărat acest tip de avion, iar cele șapte avioane aflate în dotarea celor două companii menționate nu sint utilizate la întreaga lor capacitate.

Ministerul Comerțului a relevat că cheltuielile de exploatare au cunoscut în ultima vreme o anumită reducere și că trimiterea avioanelor la fier vechi ar costa dublu în raport cu menținerea lor în circulație. Se menționează că dacă cele două curse pe zi pe ruta Londra — New York sint rentabile, în schimb cursa zilnică pe ruta Londra — Washington se soldează cu pierderi. British Airways studiază în prezent posibilitatea utilizării avioanelor sale Concorde și pe rutele Londra — Miami și Londra — Lagos, în condiții de rentabilitate.

Minioțelării

Julian Cosma, Simleu Silvaniei — Minioțelăriile sint unități de producție cu o capacitate de cel mult 1 milion tone de oțel pe an. Se estimează că la sfîrșitul deceniului trecut existau deja în lume circa 300 de minioțelării cu o capacitate medie de circa 200 000 tone, cele mai numeroase aflîndu-se în Italia și Spania. Răspîndirea lor în creștere, care pare paradoxală într-o epocă de concentrare a producției în vederea obținerii unor economii de scară se explică printr-o serie de avantaje potențiale ale acestui tip de unități, care nu reprezintă în nici un caz un model redus al marilor combine siderurgice integrate. Linia lor de producție este mult mai simplă, iar gama lor de fabricație este limitată la numai două-trei grupe de oțeluri de calitate și dimensiuni determinate, utilizate mai ales în industria construcțiilor.

Ele dau dovadă însă de o flexibilitate mai mare la modificarea condițiilor de aprovizionare și desfacere, avînd nevoie de mai puțin timp și de mai puține fonduri decît oțelăriile tradiționale, integrate, pentru a proceda la adaptările tehnologice pe care le presupune menținerea competitivității. Simplitatea organigramei asigură și pe planul luării deciziilor o mai mare viteză de reacție. Minioțelăriile sint competitive și sub raportul costurilor, în ce privește atît investițiile pe tona de capacitate instalată, cît și consumul specific de energie (cu pînă la o treime mai redus). Cheltuielile de transport etc. Productivitatea muncii poate ajunge la 500-1 500 tone pe muncitor și an, comparativ cu 300-

1 000 tone într-o mare oțelărie.

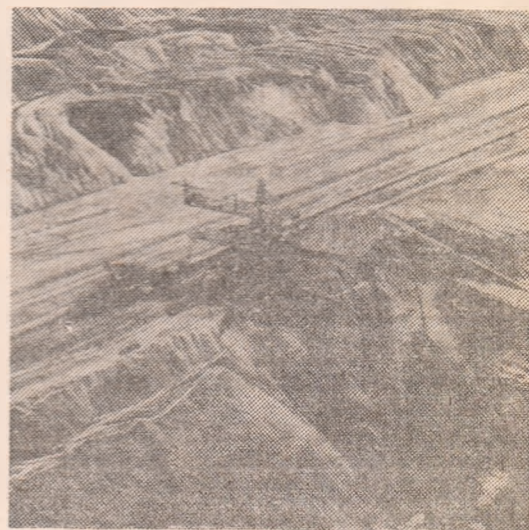
Vulnerabilitatea minioțelăriilor este legată mai ales de dependența lor totală de piața fierului vechi cu care se aprovizionează (adeseori din import): o materie primă prea scumpă sau de slabă calitate poate compromite total avantajul competitiv al minioțelăriilor. Creșterea costului energiei electrice acționează și ea în aceeași direcție, majoritatea minioțelăriilor fiind dotate cu cuptoare electrice.

Cu toate acestea se prognozează creșterea în continuare a numărului acestui gen de unități, mai ales în țările sau regiunile mai puțin dezvoltate, dar dispunînd de surse de energie și materii prime.

Refacerea mediului înconjurător

Grete Dumbravă, Medias — Acoperirea necesarului de energie al R.F. Germania pînă în anul 2020 presupune extragerea a circa 2,4 miliarde tone de lignit, din care o bună

parte se va exploata în carieră. Societățile care extrag cărbunele în carieră au într-adevăr obligația ca la încheierea lucrărilor să refacă terenul respectiv, costul acestei operații fiind inclus în prețul de vînzare al cărbunelui. O asemenea operație este surprinsă în fotografia alăturată, reproducă după buletinul Flash sur l'Allemagne, realizată într-o zonă de 8 500 ha cuprinsă între Köln și Aachen. Cu ajutorul unor excavatoare și macarale gigant, în „peisajul lunar” din imagine este în curs de amenajare un mare lac conceput ca rezervație

parte se va exploata în carieră. Societățile care extrag cărbunele în carieră au într-adevăr obligația ca la încheierea lucrărilor să refacă terenul respectiv, costul acestei

naturală și de agrement. Intrucît umplerea acestui „crater” cu apă subterană ar dura secole, va fi construită o conductă prin care se va aduce apă din Marea Nordului.

Automobile

Vasile Brănescu, Lehtiu Gară — 1) Trecerea Spaniei de pe locul zece pe locul șapte, în anul 1980, în rîndul marilor producători mondiali de automobile se explică nu printr-o creștere mai rapidă a producției spaniole ci printr-o scădere mai lentă (3,4%) în raport cu cea

inregistrată de Marea Britanie (16,4%), Brazilia și Canada, care pînă anul trecut se situau înaintea Spaniei. În 1980 Spania a produs 976 216 autoturisme. Primele șase locuri în ierarhia amintită au revenit anul trecut, în ordine, Japoniei, S.U.A., R.F.G., Franței, Italiei și U.R.S.S.

2) Răspunsul la întrebarea pe care ne-o adresati vă poate fi furnizat numai de I.D.M.S.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 31 iulie 1981

- 23 August 1944 — 23 August 1981. România pe noi trepte ale progresului și civilizației (Costinel Lazăr) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Concentrarea eforturilor pentru realizarea integrală a programelor de construcții-montaj (Șerban Stelu) 4

- Un factor al creșterii productivității muncii în industrie: modernizarea și întreținerea utilajelor și instalațiilor din dotare (II) (Barbu Gh. Petrescu) 5

- Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
 ● Plantațiile pomicele intensive și superintensive: producții și beneficii sporite (Bujor Mănescu, Victor Manole, R. Thiesz) 7
 ● Sistemul de indicatori și eficiența economică la nivelul unităților agricole (Constantin C. Cojocaru) 9

- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Acordul global — formă stimulativă de retribuție și de creștere a productivității muncii (Gh. Răboacă) 11

- Căi eficiente de promovare a exportului produselor românești. Participarea la târguri și expoziții internaționale 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Pe ordinea de zi a adunărilor generale ale oamenilor muncii. Îndeplinirea planului anual și a angajamentelor la toți indicatorii (C. Damian) 15

- Organizarea științifică a sistemului informațional (Pompiliu Aliu) 16

TEORII — IDEI

- Modernizarea structurii industriei (I) (Aurel Iancu) 17

- Școli ● curente ● economiști. Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (III) (Sultana Sută Selezjan) 20

- Produsul industrial — evoluții conceptuale (Ioan Petrișor) 22

- Psihologia industrială în sistemul de stimulare a factorilor calitativi (Cristian Popescu) 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- Aparențe și realități în constituirea și administrarea rezervelor monetare internaționale (Radu Negrea) 24

- Tendințe-conjuncturi 26

- R.P. Polonă. Gospodărirea rațională a resurselor de materii prime, combustibili și energie (N. Tabără) 27

- Acțiuni concertate pentru restructurarea relațiilor internaționale (Em. Stancu) 28

- Mondorama 30

- Curier 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- Romania, on new stages of progress and civilization (Costinel Lazăr) 2
 — Intensive and superintensive fruit growing ● Increased production and profits (Bujor Mănescu, Victor Manole, R. Thiesz) 7
 — The economic and financial mechanism: functional and efficient. The global wage arrangement — a stimulative way of payment and labour productivity growth (Gh. Răboacă) 11
 — Modernizing industrial structures (I) (Aurel Iancu) 17
 — Schools ● trends ● economists. Tendencies and orientations in the dialogue on development (III) (Sultana Sută Selezjan) 20
 — Appearances and realities in setting up and managing the official international reserves (Radu Negrea) 24
 — The Polish People's Republic: rational management of raw materials, fuels and energy resources (N. Tabără) 27
 — Concerted actions to restructure the international relations (Em. Stancu) 28

DANS LE NUMERO

- La Roumanie sur la voie du progrès et de la civilisation (Costinel Lazăr) 2
 — Les vergers intensifs et superintensifs: production et bénéfices accrus (Bujor Mănescu, Victor Manole, R. Thiesz) 7
 — Une forme stimulative de rétribution et d'accroissement de la productivité du travail (Gh. Răboacă) 11
 — La modernisation de la structure de l'industrie (I) (Aurel Iancu) 17
 — Ecoles ● courants ● économistes. Tendances et orientations nouvelles dans le dialogue sur le développement (III) (Sultana Sută Selezjan) 20
 — Apparences et réalités dans la constitution et la gestion des réserves officielles de devises (Radu Negrea) 24
 — La R. P. Polonaise. La gestion rationnelle des ressources de matières premières, combustibles et énergie (N. Tabără) 27
 — Actions concertées pour restructurer les relations internationales (Em. Stancu) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Румыния, на новые ступени прогресса и цивилизации (Костинел Лазар) 2
 — Интенсивные и сверхинтенсивные плантации фруктовых деревьев: повышенная продукция и прибыль (Бужор Мănescу, Виктор Манолэ, Р. Тийе) 7
 — Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Валовая аккордная система — поощрительная форма оплаты труда и повышения производительности труда (Г. Рăбоacă) 11
 — Модернизация структуры промышленности (I) (Аурел Янку) 17
 — Школы ● течения ● экономисты. Новые тенденции и направления внутри диалога относительно развития (III) (Султана Сută Сележан) 20
 — Видимости и действительности в создании официальных валютных запасов и в распоряжении ими (Раду Негреа) 24
 — Польская П.Р.: Рациональное хозяйствование сырьевых ресурсов, топлива и энергии (Н. Табăра) 27
 — Согласованные действия для перестройки международных отношений (Эм. Станку) 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitate asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat în timpul.

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● Asigurarea mixtă de viață cu indemnizație pentru urmași garantează urmașilor înscrisi în poliță primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește: jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune dintre care enumerăm:

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 65 ani.

● Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele

asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plată dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plată primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce li oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris“, prin imputernicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reinnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Noutăți ale Întreprinderii „FARMEC“!
MAGNOLIA – deodorant cu extract de plante, un dar
plăcut pentru femei, bărbați și tineret.
Produsele cosmetice cu marca „FARMEC“ satisfac
cele mai pretențioase exigențe